

Pol stoletja društva Hrast

foto dd

Uvodnik

Sergij Pahor

Spomin na prof. Alojza Rebulo, prodornega misleca

Smrtjo Alojza Rebule je manjšinska skupnost izgubila enega svojih odličnih predstavnikov, ki so se uveljavili v širšem slovenskem kulturnem prostoru. Bil je umetnik edinstvenega sloga, prodoren mislec, ki je znal govoriti o družbenih vprašanjih, bil je pričevalec svojega na nelahek način pridobljenega krščanstva, dosleden v obrambi vrednot svobode in demokracije, zavzet v varovanju slovenstva, ki je bilo zanj naravni, božji in kulturni dar. Te vrednote je osvojil in gojil, kljub temu da se je rodil in odrasel v neugodnem času socialne krize med obema vojnoma, ko se je fašizem že razbohotil in razvijal genocidno protislovensko strategijo. Vrednote je branil, tudi potem ko se je drug totalitarizem zasadil v matici, z Borisom Pahorjem je branil Edvarda Kocbeka ter sejal pogum med Slovenci, ki so se z osebnim tveganjem zavzemali za svobodo govora in uveljavitev temeljnih svoboščin. V zgodovinske okvire svojih literarnih del, okoliščin in usode oseb, ki jih je obravnaval in opisoval, je vtikal svoje poglede na svet in vrednote, ožarjene z duhovnostjo. Zato bodo ta dela ohranila trajno vrednost. Mnogi so Alojza Rebulo spoznali prav

preko knjig, drugi na šoli, kjer se ga s hvaležnostjo spominja več generacij študentov, mi pa smo njegovo intelektualno globino imeli priložnost spoznavati na študijskih dnevih v Dragi, kjer je dvakrat predaval, in v Društvu slovenskih izobražencev in pri Mladiki. V marsičem nam je bil mentor, spodbujal nove prijeme, opozarjal na sodobne teme, predvsem pa ustvarjal mrežo poznanstev s kulturno sredino v matici, od koder so prihajali in še prihajajo predavatelji in tudi navadni udeleženci tako naših tedenskih srečanj kot naših študijskih dnevov. Rebula nam je krog tovrstnih poznanstev stalno širil in bogatil, naše posvete in diskusije je razgibal z izvirnimi potezami in domisljicami, vedno pripravljen začeti konstruktivno debato. V vsakem pogovoru z njim so prišle na dan osvežilne misli, ki so pričale o njegovi ostrini duha in osebni vpletenosti v problematiko. Realno je gledal na naše stanje v manjšini in posebej v ožji skupnosti, a je kljub temnim obojem vedno poudarjal, da se je treba problemov lotiti z optimizmom in zaupanjem. Ko se je Alojz Rebula umaknil v Loko, je na ponedeljkovih večerih za njim nastala praznina, vendar je na sicer redkih srečanjih z enako vnemo začel pogovor o dogajanju v svetu kot tudi o družbenem življenju. Čutili smo, da nam je ostal blizu. Občudovali smo njegovo izvirno umetniško ustvarjalnost, se čudili jezikovni inventivnosti njegove bogate literature, čutili njegovo duhovnost kot naravno danost, ki se je izražala v evangelijskem krščanstvu in cenili njegovo neomajno slovenstvo. Še dolgo bomo uživali sadove njegove prisotnosti med nami.

Zbirka priredb Hilarija Lavrenčiča Poklicni glasbenik z ljubiteljsko dušo

Konkreten in zlahten sad projekta Spomini/Memorie 1918-2018, ki ga goriški Kulturni center Lojze Bratuž ureja, v letošnji jeseni ob 100-letnici konca prve svetovne vojne, je zbirka slovenskih zborovskih priredb vojaških in ljubezenskih ljudskih pesmi izpod peresa vsestransko dejavnega glasbenika Hilarija Lavrenčiča. Publikacijo *Ne jokej, ljubica* je 24. oktobra v komorni dvorani KC ob avtorjevi prisotnosti predstavil Janko Ban. Dve izmed najbolj znanih in priljubljenih Lavrenčičevih priredb (*Kje so tiste stezice* in *Petelinček je zapieu*) je odpel Mešani pevski zbor Lojze Bratuž pod taktirko Davida Bandlja.

/str. 16

Kardinal Rode: "Alojz Rebula je svetniška osebnost"

V Loki pri Zidanem Mostu so v ponedeljek, 29. oktobra, v ožjem krogu pokopali akademika in pisatelja Alojza Rebulo. Kard. Franc Rode je z izjemno toplimi besedami spregovoril o pokojnem pisatelju in predlagal, da Celjska škofija začne postopek za njegovo beatifikacijo; celjski škof Stanislav Lipovšek je obljubil, da bodo začeli postopek. Pisatelj Rebula bo čakal vstajenje v družinskem grobu Tavčarjevih, kjer je pokopana tudi njegova hči Marjanka. P. Edvard Kovač, Martin Breclj in župnik Janez Furman so na pogrebu izrekli pisatelju zadnje poslovilne besede.

Vsi sveti - Dan mrtvih

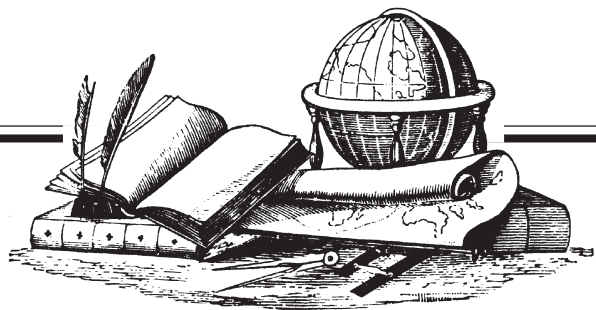
Ob prazniku Vseh svetih se vsako leto znova spominimo naših rajnih, obiskujemo grobove, jih očedimo, prižgemo sveče, prisostvujemo mašam in obredju blagoslavljanja grobov. Gre za starodavni obred spominjanja vseh tistih, ki so umrli, za vedno odšli v večnost; še posebej se spominjamo vseh tistih, ki so padli, bili žrtve takega ali drugačnega vojnega nasilja. Gre za lepo, pristno človeško navado, saj nas vse družita predvsem rojstvo in smrt, in ljudje smo postali ljudje takrat, ko smo v zgodovini časov prvič pokopali sebi enakega, sočloveka torej. Kristjani seveda verujemo v posmrtno življenje in je zato naš odnos do mrtvih drugačen, globlji, brez vere v vstajenje je namreč naša vera prazna. Dandanes imamo do smrti izredno odklonilen odnos, še huje pa je, da starejše ljudi pred smrtjo najraje dajejo v strahotno osamo bolnišničnih belih sob, kjer umirajo v samotni. Prav samota je namreč tista, ki morda še najbolj označuje našo družbo, ki zavrača trpljenje in smrt, prisega le na vidnost, uspeh, denar in zdravo telo. Ko kristjani molimo za verne duše, ne potrebujemo sveč, da bi se spomnili naših rajnih. Obisk grobov naj bo zato razmislek, kako živimo, kakšni kristjani smo, predvsem pa razmislek o smislu življenja tu in zdaj. Tihi šepet cipres v vetru nad grobovi naših rajnih že itak nagovarja k odprtosti v večnost, ki edina osmišlja vsakdanjo prozo življenja.

Kakor srebro in
zlato jih bo
prečistil
in darovali bodo
GOSPODU
daritev v
pravičnosti
(Mai 33)

foto: svetlovni splet

Jurij Paljk

Svet slovenskih organizacij

Hvaležen spomin na akademika Alojza Rebulo

Na začetku zasedanja izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij, ki je bil v sredo, 24. oktobra 2018, v Podutani, se je deželni predsednik Walter Bandelj spomnil na pokojnega akademika in rojaka Alojza Rebulo. V svojem nagovoru je predsednik Bandelj izrazil hvaležnost za vse, kar je Alojz Rebula naredil za

slovensko narodno skupnost v FJK in za slovenski jezik. Zapuстил nam je bogato vsestransko kulturno in literarno dediščino, ki predstavlja temelj slovenske sodobne umetnosti. Neprecenljiv je njegov doprinos slovenski šoli, saj so se ob njem vzgojile številne generacije, katerim je posredoval ljubezen do slovenske besede in klasičnih ved.

Izrednega pomena je tudi vloga Alojza Rebula v okviru društvenega delovanja, še posebej v sklopu Društva slovenskih izobražencev ter študijskih dnevov Draga. Predsednik SSO je še postavil zvestobo Alojza Rebule krščanski veri in Kristusovemu nauku. Spomin na pokojnika je izvršni odbor SSO sklenil z enominutno tiho molitvijo.

Izvršni odbor SSO se je srečal s sedmimi župani Nediških dolin

Skupno prizadevanje za razvoj Benečije

Skupno prizadevanje je ključ za razvoj Benečije, da bi beneškim rojakom zagotovili osnovna sredstva za normalno življenje v dolinah pod Matajurjem. Za dosego tega cilja imajo glavno vlogo občine, ki pa potrebujejo sodelovanje ostalih dejavnikov, ki delujejo na področju gospodarstva, politike in civilne družbe. Posebnega pomena je prisotnost slovenskih organizacij, ki z razveto mrežo društev skrbijo, da se ohranja pomembna kulturna dediščina. Te so bile sklepne ugotovitve nedavnega srečanja izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij in sedmih županov iz Nediških dolin. Sestanek je potekal v prostorih občinske palače v Svetem Lenartu. Udeležili so se ga Antonio Comugnaro (Sv. Le-

nart), Germano Cendou (Sovodnje), Francesco Romanut (Dreka), Eliana Fabello (Grmek), Camillo Melissa (Podbonesec), Mariano Zufferli (Špeter) in Luca Postregna (Srednje). Po uvodnem pozdravu predsednika SSO Walterja Bandlja, ki se je županom zahvalil za razpoložljivost, je prisotne v beneškem narečju pozdravil domači župan Comugnaro. Sledili so posegi ostalih prvih občanov Nediških dolin. Vsi so izpostavili podobna stališča in poudarili pereč problem izseljevanja. Veliko dela vlagajo v pred kratkim ustanovljen cluster s slovenskimi občinami Zgornjega Posočja. Več priložnosti za gospodarski in družbeni razvoj je mogoče ponuditi tudi s projekti, ki so usmerjeni v razvoj turizma.

Vsi župani so izpostavili pravilnost podobnih srečanj in pomembno vlogo, ki jo lahko ima slovenska organizirana družba pri udeležanju tako pomembnih razvojnih načrtov. Še posebej je to pomembno, ker je pri tem ključno čezmejno sodelovanje. Predsednik Sveta slovenskih organizacij Bandelj je zagotovil županom, da jim je krovna organizacija ob strani in da lahko računajo na pomoč tudi pri posredovanju z Deželno FJK kot z institucijami Republike Slovenije. Vsi so tudi prejeli vabilo na prihodnji občni zbor SSO, ki bo 16. novembra v Špetru. Pred sestankom z župani so si člani izvršnega odbora SSO ogledali srednjeveško cerkveno sv. Lucije v Kravarju.

SSO / 14. redni občni zbor

Svet slovenskih organizacij je v sklopu priprav na 14. redni občni zbor v preteklem tednu posredoval včlanjenim društvom, organizacijam in ustanovam vabilo s priloženim dnevnim redom. Kot je bilo že sporočeno, bo občni zbor SSO potekal v dvorani občinskega sveta v Špetru v četrtek, 15. novembra 2018, ob 8. uri in v prvem sklicu in v petek, 16. novembra 2018, ob 17. uri v drugem sklicu.

14. redni občni zbor SSO bo letos volilnega značaja, tako da bodo prenovljeni vsi organi krovne organizacije. V tem smislu morajo včlanjena društva, organizacije in ustanove sporočiti delegate, ki jih bodo zastopali. Rok za prijavo delegatov je 13. november 2018 do 17. ure. Imena delegatov lahko predsednik vsake članice sporoči na naslov elektronske pošte gorica@ssorg.eu oziroma jih osebno prinese na enega izmed pokrajinskih sedežev v Trstu, Gorici in Čedadu.

Uradi Sveta slovenskih organizacij so na razpolago za vsako morebitno pomoč ali pojasnilo.

svet slovenskih organizacij

14. REDNI
OBČNI ZBOR

Močan si, o slovenski narod. (Ivan Cankar, Kurent, 1909)

Sporočamo, da je sklican 14. redni občni zbor Sveta slovenskih organizacij, ki bo v prvem sklicu v četrtek, 15. novembra 2018, ob 8. uri in v drugem sklicu v petek, 16. novembra 2018, ob 17. uri. Občni zbor bo potekal v dvorani občinskega sveta v Špetru, ulica Alpe Adria 56 s tem dnevnim redom:

Prvi del:

- 16.30-17.00 Prijava delegatov
- Uvodna kulturna točka
- Izvolitev predsedstva občnega zbora, volilne komisije in predstavitev poteka del
- Kulturni program
- Poročilo deželnega predsednika SSO
- Pozdravi gostov
- Podelitev priznanj

Odmor in družabno srečanje

Drugi del (namenjen samo delegatom):

- Razprava
- Predstavitev liste
- Volitve novih organov
- Razno

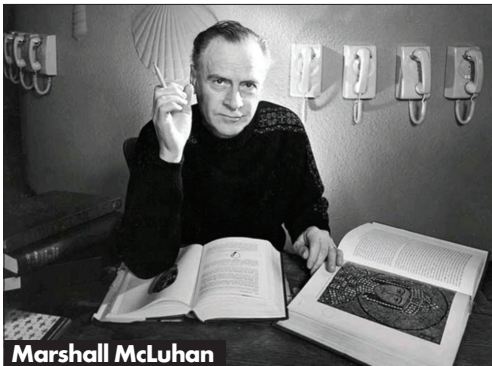
Imena delegatov je treba sporočiti vsaj tri dni pred občnim zborom, in sicer do torka, 13. novembra 2018, do 17. ure na elektronski naslov gorica@ssorg.eu ali osebno na enega od pokrajinskih sedežev SSO.

Cerkveni in družbeni antislovar (49c)

V kot VAS 3

Kanadski komunikolog McLuhan je bil v preučevanju medijev izvirin in je zgodovino napredovanja komunikacij razdelil v tri obdobja: 1. ustno izročilo, ki je veljalo za "zaprt družbo", ki živi v medsebojnem sožitju "plemensko slušno kulturo", le-ta je prostorsko zaokrožena, osnovana na pripovedih (ki so jih v moderni dobi označili za "mite") in ne pozna individualnosti; 2. obdobje pisave in tiska – tadva prelomila plemensko ravnanje, uho zamenja oko, kar pospešuje vzročno pogojeno miselnost, razumsost in linearno komunikacijo posameznikov; 3. elektronsko obdobje, v katerem mediji krožni razširijo svoj "živčni sistem" na ves planet, vsak človek je soudeležen pri težavah drugih, na globalni ravni pa se spet pojavijo takšne vrste odnosov, ki so podobni tistim, ki so se dogajali na vasi. Ko živimo v postindustrialni družbi, smo šli še dalje od te časovne razporeditve, saj prehajamo, če že nismo prešli, ob informacijske družbe, ki jo obvladujejo množični mediji in enosmerna sporočila med enim virom in več naslovniki, h komunikacijski družbi, ki jo zaznamuje multimedialnost ali večpredstav-

nost, kjer sovpadajo TV, računalniki in druge telekomunikacijske naprave, kjer je osebek istočasno naslovnik in vir večsmernih sporočil. Kdor pravi, da je bil kak medij popolnoma izpodrinjen, se moti, saj je sicer res neki medij zamenjal drugega v naslednji novi dobi, vendar ga ni popolnoma uničil – stari medij se je predručil, našel nove oblike in pristo-

Marshall McLuhan

re, kjer lahko deluje naprej, vsekakor pa deluje po nekih načelih, ki jih pojmujemo kot "naprednejše". Tako je storila pisava z ustnim izročilom, časopis s knjigo, kinematograf s fotografijo, televizija z radiom, prav tako pa se dogaja tudi z večpredstavnostjo in internetom. McLuhan je trdil, da so elektronski mediji ukinili teden čas kot prostor. Prav to se je res zgodilo ali pa sta čas in prostor nazadovala od prvotnih dejavnikov, ki vplivata na prav vsak

medosebni odnos, do dejavnikov, ki vplivata le na določene oblike medosebnega občejanja. Vseeno pa McLuhan ni uporabljal klasične metodologije, saj ni delal klasične analize, temveč je rekel, da raje dela neke vrste "izvidništvo" s tem, da je pristopal "mozaično" k zadevam. Takšen pristop je namreč imel za bolj učinkovit v primerjavi z racionalno-logičnim. Ko se pa sprašujemo, kako se je končala "globalna vas", je najbolje, da se naslonimo na kategorijo "prostora". Meyrowitz razlikuje med fizičnim in družbenim prostorom. V ustni in pisni kulturi sta ta dva prostora ostala povezana, so pa to spremenili elektronski mediji, saj ko komuniciramo preko njih, naše stvarno nahajanje več ne določa, kje in kaj smo na družbeni ravni. To je eno, v internetni dobi pa lahko rečemo, da se je zgodil še en ključni preobrat, saj v bistvu nimamo več le enega sveta, ampak dva – še virtualnega. Internet tako ni "medij", temveč "svet", tako da imamo danes tudi dve globalni vasi. Tu bi lahko povedali še veliko, da ne rečemo ogromno, a bo najbrž o teh tematikah še veliko mogoče govoriti, vsekakor pa priporočamo vsem, ki določene informacije "lansirajo" in oblikujejo mnenja ljudi, da upoštevajo dejstvo dveh globalnih vasi in da se lahko mnogi tako ali drugače prepričajo, kakšne so informacije, ki jim jih nudijo.

Andrej Vončina

Foto JMP

Minuli teden je znani gostinec Joško Sirk z družino pripravil na Subidi pri Krminu v svoji gostilni prazničen popoldan za svoje prijatelje in goste, s katerim so želeli Sirkovi obeležiti petdeset let, odkar je mladi Joško Sirk od očeta Pepija prevzel gostilno, iz katere je z ženo Loredano in hčerkmama Eriko in Tanjo ter sinom Mitjo naredil sodoben gostinski lokal, predvsem pa postal s svojo pridnostjo in marljivim delom ter prodornimi idejami svetel vzor gostincem širše po deželi, Sloveniji, svetu. Danes vrhunsko delo Joška Sirk na nadaljujeta Tanja in Mitja. Iskrene čestitke vsej družini in srečno v prihodnje!

Povejmo na glas

Evropa ni naš sovražnik

Evropa ni naš sovražnik, Evropa je velika priložnost vseh evropskih narodov, vseh nas. Tako bi lahko rekli v tem nelahkem trenutku, ko se na Evropsko unijo zgrinja vse več nejevolje in nezadovoljstva. Predvsem so vse glasnejša mnenja in nemara že kar prepričanja, kako ima Bruselj toliko pristojnosti, da je v resni nevarnosti suverenost posameznih narodov. Evropski narodi naj ne bi bili več gospodar svoje usode, na premnogh ravneh da se morajo prilagajati navodilom in pogostoma kar ukazom nekakšne birokracije tam nekje daleč na vrhu, zaradi česar je postavljena pod vprašaj tista svoboda, ki je za vsak narod daleč največja in najvišja dobrina. Tukaj navedena miselnost je prišepnila Veliki Britaniji, naj iz takšne zanjo vprašljive skupnosti preprosto odide, medtem ko nasploh dobiva veter v krila t. i. populizem, prelepa beseda za nacionalizem, ki načrtno prepričuje narode, kako si je nujno spet pridobiti izgubljeno suverenost oziroma se postaviti po robu Evropski uniji ali celo bivanju v njej. Pri vsem tem pa se žal in začudoma pozablja, kaj Evropska unija sploh je, zakaj je nastala, kakšne so njene že uresničene pridobitve in kaj nam ponuja za prihodnost. Nastala je iz želje, naj bi po dveh apokaliptičnih svetovnih vojnah v interesu vseh vendar zasnovali skupnost tukajšnjih narodov, ki bi med seboj sodelovali, se dogovarjali ter sporazumno gradili mir in še enkrat mir, bili torej resnična skupnost, se pravi prežeta z razumevanjem drug drugega

in s solidarnostjo. In res, Evropska unija je neke vrste okrogla miza narodov, je prostor dogovarjanja, ki verjame, da je vedno mogoče doseči skupno stališče in da zato pravilo preglasovanja ni na mestu. Posamezni narodi potemtakem v ničemer niso podrejeni niti postavljeni pred izvršena dejstva, saj se ničkolikokrat srečujejo vladni predstavniki, ministri vseh vrst, od tistih za notranje do tistih za finančne ali kakšne druge zadeve. Nihče ni prikrasjan za svobodo, razen če seveda kdo dogovor za to ali ono zadevo ima za zmanjšanje ali kar ukinitve lastne svobode. Dogovor je zato cilj sedanje zveze evropskih narodov in dogovor je slej ko prej največja dobrina in celo vrednota vsakršne skupnosti. Dogovor je ustvarjanje skupnega stališča vseh soudeležencev po morda znanem pravilu, da se moja svoboda konča tam, kjer se tvoja prične, da se naša svoboda konča tam, kjer se svoboda drugih prične. Zaradi vseh teh lastnosti je Evropska unija veliko upanje, veliko upanje za trden mir, za veliko območje miru, kar pomeni odmik od vsakršne nestrpnosti, nesolidarnosti in v skrajnem primeru od vsakršnega nasilja. Zaton njene moči bi porodil skupek medsebojno sovražnih nacionalizmov, kar bi lahko privedlo do nepredvidljivih posledic. Še kako upati je, da se to ne bo zgodilo in da bo na tej naši celini vsemu svetu za vzgled z vsem pričanjem ponovno zasijala svetloba srečnega sobivanja med vsemi narodi in vsemi ljudmi.

Janez Povše

V slovo akademiku

Nenadna smrt akademika Alojza Rebule, velikega slovenskega pisatelja in misleca, me je presenetila in pretresla. Sredi letošnjega poletja, potem ko me je z nekim svojim *Credom* v tedniku *Družina* še posebej nagovoril, sem si ga prvič v življenju drznil poklicati po telefonu, in sicer v Loko pri Zidanem mostu. Zahvalil sem se mu za napisano, ker je napisal nekaj, kot da bi pred tem bral moje misli, in mu zaupal, da že od začetka februarja hranim nedokončano pismo, namenjeno njemu. Presenetil me je z izjemno bistrostjo duha in zvonkim glasom kljub visoki starosti, pa tudi s pristrčnim odnosom do neznanega klicatelja in z vabilom, naj ga še kdaj pokličem. Prav te dni sem ga nameraval poklicati, potem ko sem v *Družini* (št. 42, 14. 10. 2018) prebral navdušujočo kolumno o sv. Pavlu VI., toda Božja volja je bila drugačna ... – Iz neodposlane pisma sem mu omenil prošnjo oziroma predlog glede romana *V Sibilinem vetru*, a mi je odgovoril z vprašanjem, ali poznam njegov najnovejši roman *Korintski steber*. Iskreno sem mu povedal, da ga ne poznam. Potem ko se mi je potožil, da na RTV Slovenija o njem niso smeli poročati, mi je priporočil, naj ga preberem. Res sem knjigo (Celjska Mohorjeva družba, dec. 2017) nemudoma prebral.

Roman me je navdušil, zato nekaj vrstic o njem. Na knjižnem ovitku je založba predstavila *Korintski steber* kot roman, v katerem avtor "obravnavata temo, ki sta se je doslej dosledno izogibali tako levice kakor desnica: vloga slovenskega krščanskega socializma med vojnim dogajanjem". Ena izmed oseb, predstavljenih v romanu, je izjemno razgledani zdravnik Milan Kruhovar, ki naj bi leta 1941 ali 1942 v svoj dnevnik preroško zapisal (str. 71): "Prepričan /... / sem, da v boju za oblast ni spretnejšega in brezobzirnejšega bojvnika, kakor je komunistična partija. Tu smo v svetu brez etike, ki omejuje ne samo kristjana, ampak nagonso tudi demokrata. Dovoljeno je vse, kar služi uspehu stranke. Zato res slutim njihovo prevlado ne samo v odporu, ampak tudi po koncu vojne". – Med osebami, nastopajočimi v romanu, je tudi eden izmed vodilnih komunistov z imenom Bandur – Čeljabinsk. (Ta junak, natančneje: antijunak, zelo spominja na Ivana Mačka.) O Bandurjevem mišljenju in delovanju je pisatelj napisal (str. 88): "Teren je bilo treba očistiti vsega, kar bi /... / pot v tuzemeljski raj oviralo. Treba je bilo odpraviti najprej kapitalizem, tja do brivskih salonov, kakor je bilo treba še globlje likvidirati Cerkev, to sovražno-čo človeške zgodovine, to utelešeno reakcijo, ki je dušila vsak napredek. In to s svojim vsemogočnim Bogom. Vso Slovenijo je bilo treba očistiti ne samo cerkva, ampak tudi neštetih kapelic in znamenj, ki so kvarile lepo slovensko pokrajino. Treba jo je bilo povrniti v njeno prvotno nedolžno in pogansko stanje, v katerem si je vsak po volji izbiral lastnega boga, lastne anjele in Marijo. /... / Boga ne samo da ni bilo, ampak ga enostavno ni smelo biti".

Skozi usta tragičnega junaka Roka Lipovarja, govorečega leta 1945, je Alojz Rebula podal recept oziroma temeljno izhodišče za narodno spravo med Slovenci (str. 157): "Prvič, priznati bi morali, da so komunisti izrabili narodno razpoloženje za svoj upor, in drugič, da so vaše straže popolnoma spontan odgovor ljudstva na terorizem iz gozda. /Komunistom/ zlahka priznam junaško predanost neki utopični ideji, kakor mi nismo v taki meri predani naši neutopični, resnični viziji. Priznam jim prav tako junaško požrtvovalnost za ureničitev te utopije, kar kažejo na primer njihove bolnišnice, postavljene z velikanskimi žrtvami v prav vratolomne predele".

Ob tej skromni recenziji poudarjam, da bi bilo prav, če bi knjiga *Korintski steber*, natisnjena v 600 izvodih, doživela ponatis, opremljen v Kon-dorjevem slogu z literarno in zgodovinsko študijo, v kateri bi bili nastopajoči v romanu dekodirani. Med pogovorom sem spoštovanemu sogovorniku omenil čudovito knjižico prof. dr. Ivana Rojnika *Pavel VI. – koncilski papež* (Celjska Mohorjeva družba, 2014, zbirka *Vademecum*). Zaupal mi je, da je ne pozna, in me zaprosil za kratko predstavitev. Sledila je obljuba, da si jo bo poskusil pridobiti. In res: obljubo je izpolnil in v 42. številki *Družine* je bil objavljen njegov predpredzadnji *Credo*, navdihnjen prav s to knjižico.

Verujem, da se je akademik Alojz Rebula že pridružil pred nedavnim kanoniziranemu sv. Pavlu VI. v nebeški slavi. V svojih *Credih* je prepričljivo izpovedoval svoj trdni nicejsko-carigrajski Credo, in to ne le v Boga, ampak tudi v sveto katoliško in apostolsko Cerkev, in to kljub nekaterim slabostim celo njenega vodstva. Hvala Bogu, ker nam je dal Alojza Rebulo, njega pa obdaril z izjemnim razumom do smrti v visoki starosti!

Bruno Lokar

foto dd

V Tiho deželo

Nekajkrat pa sem se le srečal s pisateljem prof. Alojzom Rebulo. Kot študent sem večkrat poslušal njegova predavanja, zadnjič pa sva nekaj več pokramljala na Jožefovem hribu nad Celjem, kjer je za nas duhovnike imel duhovne vaje. Sobrat ga je pripeljal skupaj z njegovo ženo go. Zoro in ga, ko nam je odpredaval, odpeljal nazaj. Tako je bilo vse tri dni. Mislim, da so to bile edine duhovne vaje, ki jih je za duhovnike, vsaj v Sloveniji, imel laik. Umirjeno, precej tiho, lahko bi rekel z nekim misterioznim glasom nam je na njemu lasten, pa zato sočen način, lomil Božjo besedo. Poslušali smo ga z veseljem – nekoč bi rekli "z odprtimi usti". Pri pogovoru smo pač malo glasneje govorili, da nas je slišal, če pa je nastala zadrega, je pomagala ga. Zora. Pozneje se mi je utrnila misel, da bi bilo dobro, če bi ga posneli, a takrat se na to ni nihče spomnil, bili smo preveč zvedavi, kaj bo povedal v naslednjem razmišljanju. Vsi, ki smo bili tiste dni pri sv. Jožefu v Celju, imamo na te duhovne vaje nepozaben spomin.

Prebral sem večino njegovih knjig kot tudi zapisov z raznih predavanj, ki jih je imel in so pozneje izšla v tisku. Kot pisatelj mi pa je ostal uganka. Mogoče boste rekli: "Vsak pisatelj je uganka"! Drži! Vendar pisatelji ne posegajo tako pogosto po duhovniškem liku, kot je g. Rebula. Res je, da so za nekatere pisatelje teme o duhovnikih zelo zanimive, še zlasti če obravnavajo takšne ali drugačne pikre zgodbe, ki so se zgodile ali pa tudi ne, da pa se iz njih napisati zelo privlačno zgodbo, lahko celo roman ... Zgodbe so zgodbe in trezen bralec ob takšnem pisanju o duhovnikih kmalu odkrije, v katerem grmu tiči zajec!

Pri g. Rebuli pa ni tako. Njegovi duhovniški liki so nekaj posebnega v slovenski literaturi. Ob vseh, ki jih srečate v njegovem pisanju, ugotavljate: "Vsi živimo v svetu tukaj in sedaj. Treba je tudi v sedanjem svetu postavljati znamenja delovanja Božjega duha in navzočnosti Božjega kraljestva". Tako služba duhovnika ni le duhovna, kot bi nekateri želeli,

ampak je tudi služba konkretnega, vidnega in telesnega. To se izraža v skrbi za mlade, bolne, ogrožene, potrebne ... Jezus je ozdravljaj bolne, nasičeval lačne... Vsega tega pa ni delal zato, da bi svet samo izboljševal, ampak da bi prepričevalno oznanjal Božje kraljestvo, da bi ljudje po teh znamenjih živeli v bratstvu in spravi, miru, veselju in pričakovanju končne sreče. Središče Jezusovega delovanja je bilo Božje kraljestvo. Vse to velja tudi za duhovnike. Najprej bi duhovnik moral biti za ljudi božji mož, ki ga Kristus pošilja, da nadaljuje njegovo delo.

Pri duhovniških likih v Rebulovih delih opazimo, da so velikokrat laiki popolnejši od duhovnikov. Ob tem se moramo zavedati, da se to opaža že od prve Cerkve naprej. Tudi škofje niso izjema. Spomnimo se na Origena, ko graja ošabnost in napuh duhovnih ljudi. To pomeni, da njihov poklic presega njihove sposobnosti. Če bi moč odrešenja bila odvisna od slabosti duhovnikov, bi bilo to zanje prezahtevno in sploh ne bi zmogli oznanjati pomena neskončnosti odrešenja.

Neizbrisno znamenje duhovništva, ki ga ob posvečenju dobi duhovnik, ni nekaj "več" v primerjavi z laiki, ampak je to znamenje gotovosti, ki duhovnika veže s Kristusom. Duhovniško posvečenje je znamenje gotovosti za občestvo, da Kristusu lahko zaupa. Duhovnik se mora zavedati, da ga to znamenje opominja k ponižnosti in ga nenehno opozarja, da nosi zaklad posvečenja v prsteni posodi (2 Kor 4,7).

Na to in še na marsikaj nas je s svojim pisanjem opozarjal g. Rebula. Podzavestno pa mi je ob novici o njegovi smrti prišla misel: Kako naj služabnik (duhovnik) pričakuje (viden in količinski) uspeh, če je Gospod končal brezuspešno na križu? Služeči značaj duhovniške službe se kaže tudi v odpovedi vidnemu uspehu! Božji sen naj vas spremlja v tihoti Posavja, mi pa vam, spoštovani g. profesor, poklanjamo vejico ruja z Vašega rodnega Krasa kot skromno zahvalo za vse!

Ambrož Kodolja

Osebni spomini

Nekateri ljudje nam znajo spremeniti življenje. Bolje rečeno, srečanja z njimi nam ga spremenijo. Nekateri manj, drugi več, tretji celo odločilno. Takole razmišljam nekaj ur potem, ko sem od prijatelja in odgovornega urednika Novega glasa Jurija Paljka izvedel žalostno vest, da nas je zapustil profesor Alojz Rebula.

Kdaj sem prvič slišal zanj kot pisatelja, se ne spomnim. Zelo dobro pa se spomnim, da sem ga nekoč v družbi svojega dedka Ivana Artača srečal na Opčinah. Bila sta dobra znanca, jaz pa sem kot 18-letnik, ki je ravnokar zaključil četrti razred liceja Prešeren, priložnost izkoristil, da sem ga vprašal, kako je nastal njegov roman *Cesta s cipreso in zvezdo*, ki sem ga takrat prebral. Skoraj neverjetno se mi je zdelo, da gre za fikcijo, saj je bila zgodba tako verodostojna in prepričljiva, da bi lahko bila resnična. Njegovi literarni produkciji sem od tedaj bolj ali manj redno sledil, obdobja z manj delovnimi obveznostmi pa izkoristil, da sem – podobno kot prijatelj David Bandelj – prebral čisto vse njegove knjige.

Alojz Rebula ni bil nikoli moj profesor, čeprav sem ga tudi rad sam tako imenoval. V času, ko sta z ženo Zoro Tavčar še stanovala na Opčinah, sem se nekega dne pojavil v njunem stanovanju, da bi mu pokazal enega svojih prvih literarnih poskusov. Če se ne motim, je bilo to leta 2009, besedilo pa je obravnavalo čas kominforma v naših krajih. Sam je tedaj rekel, da ga tematika ravno ne zanima, a je kljub temu vseeno pet let kasneje objavil roman o tej temi.

Ker sta se s soprogo Zoro Tavčar kmalu zatem stalno naselila v Loki pri Zidanem Mostu, so postale poti obiskov precej daljše, a zaradi tega nič manj zanimive. Brez takih priložnosti bi me namreč težko kdaj zaneslo v dolino Save mimo Litije in Zasavja preko Hrastnika in Zidanega Mosta, kjer se kanjon, po katerem teče reka, odpre v ravnino. Velikokrat sva govorila o književnosti. Bil je zelo kritičen do sodobne slovenske literarne scene, ki je po njegovem izgubila velike človeške teme v obliki

eksistencialnih vprašanj in se omejila na imanentna obzorja. Še najbolj je bil počaščen, če sem mu kdaj povedal kakšno kritiko na račun njegovih del. Očitno je s tem hotel izraziti svoje veselje nad dejstvom, da njegove knjige in literaturo jemljem zelo resno. Alojz Rebula pa je bil odprt tudi za razgovor o vsakdanjih stvareh. Tako ga je vedno zanimalo, kako je z mojo službo in kdaj se bodo delovne razmere uredile. Prav v tistem času sem se namreč ukvarjal s svojo habilitacijo, ki mi je kasneje dala možnost, da se prijavim na razpis za stalno mesto. Pri Alojzu Rebuli sem doslej začutil najbolj pristno krščanstvo. Poleg svoje globoke načitanosti na področju teologije je znal prepričati s svojo življenjsko zgodbo, ki jo je v metaforah opisal v nekaj svojih delih. Bog in Kristus sta mu po dolgem in zapletenem obdobju osebne in eksistencialne krize predstavljala tisto rešilno bilko, ki se je v oprijel in ki ga tudi ni nikdar razočarala do take mere, da bi se ji bil pripravljen odpovedati.

Tudi svojo bolezen in z njo povezane muke zadnjih let je sprejemal popolnoma vdan v višjo voljo. Ko sva ga s partnerko zadnjič obiskala poleti 2016, je nastajal njegov roman o krščanskih socialistih, ki mu je kasneje dal naslov *Korintski steber*. Kot bi tedaj slutil, da se ne bova več videla, sem ga vprašal, ali se lahko fotografiram z njim. Seveda je privolil, a ko smo ga opozorili, naj premakne berglo malce stran, da ne bo vidna na fotografiji, je odvrnil, da bi s tem njegova podoba ne bila avtentična. Zadnji besedi, ki sva si jo izrekla, sta bili "zbogom", in sicer poleti 2017, ko sem ga poklical z vrha Donačke gore nad Rogaško Slatino, saj sem se hotel najaviti k njemu na obisk. Zaradi njegovega zdravstvenega stanja in mojih kasnejših obveznosti žal do tega nikoli ni prišlo.

Verjamem, da ga je Gospod Bog že spredel pred svoje obličje in mu z darežljivo roko odmeril večno plačilo za vse, kar je storil dobrega v času svojega zemeljskega bivanja. Meni in še marsikomu bo vedno ostal najpristnejši učitelj književnosti in krščanstva.

Primož Sturman

Prisrčen spomin na srečanje z Alojzom Rebulo

Ganjena sem ob novici nenadne smrti pisatelja Alojza Rebule. Bog je poklical k sebi velikega moža, ki je s svojim posebnim pisateljskim darom obogatil slovensko slovstvo. Z otožnostjo se zdaj spominjam tistega daljnega julijskega dneva leta 2005, ko sem ga obiskala v lepi, zeleni vasi Loki. Hvaležna sem za ta obisk prijateljci prof. Lojzki Bratuž in njenemu bratrancu Igorju, ki je vozil avto. Spominjam se, kako nas je pisatelj veselo sprejel in kako nam je njegova ljuba žena Zora prijazno postregla z domačim štrudljem.

Kosili smo potem v živahnem vzdušju v neki tipični slovenski krčmi. Po kosilu me je pisatelj sprejel v tisti posebni utici na vrtu, v kateri je sprejemal toliko svojih prijateljev. Poslušal je z občutkom mojo žalostno izpoved o nesrečni smrti devetnajstletne hčerke Elizabete in tudi soproga Iva Komjanca, ki je bil njegov sošolec v semenišču in poz-

neje na klasičnem liceju. Ne bom nikoli pozabila na njegovo globoko sočustvovanje, njegove globoke besede o skrivnosti Božje volje in Previdnosti, ki nas ne zapusti in trpljenju in joku, a nam, če verujemo v trpečega Kristusa, ki je premagal smrt, odpre pogled v onstranstvo, v večno življenje. Odobraval sem to, kar je rekel, in potrdila, da je le v globoki veri odgovor za vse, ki nas teži. Potem smo se vsi sprehodili po drevoredu do vrha klanca, od koder smo občudovali sinjo deročo Savo, ožarjeno od zahajajočega sonca. Čudovit spomin na lepo Slovenijo, pravo domovino, čeprav živim že leta in leta daleč v Italiji.

Rebulove najlepše knjige, prevedene v italijanščino, sem darovala prijateljem, ki so jih zelo cenili. O tej priložnosti izražam globoko sožalje soprogi Zori, hčerkam in vsem sorodnikom. Končujem ta članek z gotovostjo, da on že uživa lepoto in mir nebeške domovine.

Mirjam Brumat

Pomanjkanje duhovnikov in premajhna zavzetost vernih

Cerkev pred zahtevami časa

Tudi slovenski škofje so se očitno odločili, da bodo začeli ukinjati župnije in jih združevati v večje. Razlog: pomanjkanje duhovnikov in premajhna zavzetost vernih. Tako sledi jo zgledom škofov v tujini, ki že uveljavljajo ta postopek. V koprski škofiji so ga izpeljali, odmevi so različni. Nedavno je odmevalo preoblikovanje župnij v sosednji Italiji, saj naj bi vidijski nadškof po mnenju poznavalcev to izvedel tako, da ni upošteval samostojnosti slovenskih župnij, pač pa jih je kar priključil italijanskim. Sicer pri Slovencih v zamejstvu in zdomstvu primanjkuje duhovnikov, kar je tudi za narodno preživetje ne le za vero skrb vzbujajoče, saj so med Slovenci po svetu katoliški duhovniki skrbeli za versko in narodno zavest. Družba in politični dejavniki države ter nacionalni mediji ne podpirajo ravno teh življenjsko pomembnih narodno-kulturnih in duhovnih vidikov delovanja Cerkev po svetu in v misijonih. Presenetljivo, da je zadnja Družina programski okvir delovanja Karitas objavila kar med pismi bralcev.

Pomanjkanje duhovnikov postaja torej vse bolj problem tudi Cerkev v Sloveniji. Za zdaj se v ljubljanski in v ostalih škofijah javno še ne govori o ukinjanju župnij, čeprav

že poteka tako imenovana strokovna razprava o tem in so duhovniki že seznanjeni z nekaterimi pogledi, ki naj bi šli v smer pri-druževanja nekaterih župnij večjim oziroma bolj dejavnim. Še bolj kot sam problem združevanja župnij je odločilno načelno vprašanje ohranjanja krščanstva oziroma katolištva v Sloveniji in Evropi. Sinoda mladih v Rimu

poteka tudi v luči tega perečega problema Cerkev. Mladi iz Nemčije so zbrali nad 600 tisoč podpisov, v katerih zahtevajo odprto razpravo o obveznem celibatu, spolnosti in njenih zlorabah, o odnosu do žensk v Cerkvi ter zahtevajo odprtost in zavzetost Cerkev za probleme mladega človeka. Podpirajo jih tudi škofje, ki si želijo spričo vse večje odtujenosti Cerkev sodobnemu svetu smernic, kako se lotiti zapletenega vprašanja krščanstva v sodobni družbi. Hans Waldenfels pravi, da je Josef Ratzinger že leta 1969 pisal, da "bo Cerkev gotovo spozna-

la nove oblike služb in bo preverjene kristjane, ki so v poklicih, posvetila v duhovnike... Žal pa tega kot škof in papež ni naprej ure-sničeval". Teologa žalosti, ker da-nes ugašajo luči tabernakljev, v zadnjih letih so samo v Essnu po-drli sedem cerkva, dve umetniško vredni sta še v postopku. Kristjani in tudi drugi prebivalci se po ne-kod že organizirajo, da bi sami prevzeli cerkve in ohranili to identiteto kraja. Waldenfels se sprašuje, zakaj se škofje in duhovniki bolj ne zavzame-mo, da bi skupaj z verniki poiskali nova pota krš-čan-skega organiziranja družbe, tudi spričo rastočega vpliva islama ter brezbriznosti ljudi do dosedanjih krščanskih izročil. Odločilna je torej zavzeta dejavnost škofov, ki naj ne le ukinjajo, pač pa skupaj z ostalimi kristjani iščejo nove rešitve. Dolgoročno graditi novo je zahteven proces, še posebno pri nas, ko nismo počistili starega. Potrebne so iznajdljivost, zavzetost in predvsem vera, ki prestavlja gore. Očitno nam tudi vodstvo Cerkev v Rimu ne uveljavlja enakih meril. Človek se sprašuje, zakaj so na hitro odstavili škofa in imenovali admini-stratorja, saj je škof deloval za očiščenje preteklosti in se boril za interese Cerkev? Dolgo si že prizadevamo, da bi enega najznačilnejših mučencev vere Filipa Terčelja spravili v postopek beati-

fikacije, pa pristojna škofa ne ukrepata. Ali so torej škofje pri nas in v Evropi pripravljeni in teh zahtevnih časih razbirati zna-menja časa in namesto ukinjanja iskati poti, kako z zavzetimi verniki graditi prihodnost krščanstva v Sloveniji in Evropi? Od škofa in duhovnika se pričakuje, da bo neustrašen in zavzet pričevalec vere v vseh oko-liščinah. Vera nam narekuje dol-goročno, neustrašeno in pre-pričljivo držo, ki se ne ustavi ob ovirah okolice, pač v smislu pri-hodnjih praznikov živi in deluje iz vere. Gospa prof. Tamara Gries-ser Pečar pravi, da pričakuje od škofov večjo zavzetost za družbe-no pravičnost, podporo rehabilitaciji žrtev revolucije in podpora demokracičnim procesom, ki bodo čim več ljudem omogočali enakopraven vstop v družbene procese. Ljudje, ki so bili ali so še vedno zaznamovani kot razredni sovražniki in se nad njimi še vedno izvaja sovražni govor, pričakujejo ravno od vodilnih v Cerkvi podporo. Iz vere v vstajenje in večno življenje, kar sporočajo dnevi spomina na rajne, naj se to-rej kleriki in laiki neustrašeno zavzemamo za prizadete in odrin-jene v družbi. V taki veri pa bodo predstavniki Cerkev našli tudi pri-merna pota do ljudi, tudi mladih, in jih znova utrdili v veri in krščanskem upanju na bolj pravično življenje na tem in onem svetu. Zavzetost za resnico in pravičnost pa nas bo po Kristusovem zgledu odpirala tudi za konkretne rešitve in odločitve za sodobno organizacijo cerkvenega življenja.

Janez Juhant

Prejeli smo

Vade retro kdo?

Mislilim, da je potrebno dodati nekaj pripomb k članku Evangelij naj ostane kompas kristjana (Novi glas 2. 8. 2018). Ne prepriča me trditev "Mnogi žal nasedajo populističnim politiki, ki vihtijo z rožnimi venci in z ostrimi besedami grozijo tem, ki bi radi sneli križe s sten javnih uradov". Vem, da so minili časi, ko so kristjani z mečem in lastnim življenjem branili križ. Danes se ga mnogi sramujejo, ne samo navadni "kristjani" ampak tudi kleriki, ki posojajo muslimanom prostore v župniščih za njih molitvene obrede, seveda potem ko so iz "spoštovanja" do njihove vere sneli križe s sten.

Kako važen pomen ima križ na steni javnih uradov in ne samo na steni, nam lahko osvetlita naslednja dogodka.

Pred nekaj leti je umrl moj svak v bolnišnici v Vidmu. Ko je bil na smrtni postelji, je vprašal, zakaj ni križa na steni, kot je bilo v navadi v njegovih časih. Seveda križa ni bilo, ker so pred leti s sten javnih uradov iz "spoštovanja" do ljudi, ki niso kristjani, sneli vse križe. Moj svak ni hodil k sv. maši, bil je socialističnih idej, dober človek, vendar v zadnjem in najbolj pomembnem trenutku življenja je iskal tolažbo in upanje v križu.

Še drugi primer o pomembnosti križa. Sveta Tereza iz Lisieuxa opisuje v knjigi "Povest duše" naslednji dogodek: "Trikratni ubijalec

Pranzini, ko je stopil na oder, kjer je stala zanj pripravljena giljotina, je zavrnil spoved in je bil že na tem, da postavi glavo pod giljotino; zadnji trenutek pa se je premislil in se bliskovito obrnil, zgrabil za križ, ki ga je držal duhovnik v rokah, in ga trikrat poljubil. Nato je njegova duša šla po sodbo usmiljenja Tistega, ki trdi, da bo v nebesih večje veselje za grešnika, ki se spokori, kot za sto pravičnih, ki nimajo potrebe pokore". Tako konča Tereza dogodek.

Drugi stavek, s katerim se ne strinjam: "Toda križ je znamenje upora proti nasilju, krivici in smrti". Križ je čisto nekaj drugega, je znamenje neizmerne ljubezni do vsakega človeka, v krotkosti in ponižnosti, je utelešena ljubezen Očeta do vseh ljudi posebno grešnikov. Neki pridigar, z namenom, da bi preprosto razložil, zakaj ima Bog grešnike tako rad, je povedal naslednje: "Oče in mati s številnimi otroki imata najrajši tistega, ki je zašel in jim dela največje skrbi. To ni racionalno, to je ljubezen. Bog nam daj čim več politikov, ki bi branili sveti križ.

Kakšen kompas rabimo mi slovenski kristjani? Tistega, ki nam ga ponujajo politiki, ki podpirajo razporoko, splav, homoseksualne poroke, vzgojo gender itd.?

Vade retro kdo?

Danes niso največji problem migranti, ampak izguba vere in zmešnjava v Cerkvi.

Emil Radetič

"Proces, ki teče naprej v vseh religijah/ideologijah"

Še o sekularizaciji! (2)

Toda, zakaj je danes, predvsem v katoliških medijih, toliko nasprotovanja II. vat. koncilu? Nekdanja obvezujočnost sprejemanja in izpovedovanja verovanskih postavk (verskih "naukov", dogem - kakor jih že imenujemo) na eni strani in odsotnost globljega in širšega premisleka v obdobju po II. vat. koncilu o uvidih, ki jih je na področju verovanja prinesel II. vat. koncil, sta naredila svoje. Iz mentalitete religije/ideologije, v kateri smo bili vzgojeni, se je težko izvititi. Še mnoge "koncilске očete" je bilo, kot razberemo iz poteka oblikovanja Izjave o verski svobodi, strah "svobode". Nekako varnejša se nam zde totalitarna stališča in nekdajne sprejemanje verskih postavk brez premisleka. Lahko rečemo, da smo glede osvojitve duha II. vat. koncila v zamudi, zdi se, da tudi v precejšnji medijski blokadi. Nedvomno, še pride čas zanj. Potreben bo osebni angažma, kot ga je izkazoval prerano umrl dr. Vladimir Truhlar.

In kaj nam govori II. vat. cerkveni zbor v Izjavi o verski svobodi (v nadaljnjem Izjavi)? Poenostavljeno rečeno, da je pogoj ponotranjenja (beseda je Truhlarjeva) "resnice" verjetje drugemu/skupnosti in spoznanje (razumska presoja) le-te. Na obeh teh dejih temelji dej verovanja!

Za širšo predstavitev Izjave pa bi potrebovali več prostora. Osrednja se mi zdi tč. 3 Izjave. V njej beremo: *Resnico pa je treba iskati na način, kakor je primerno dostojanstvu človeške osebe in njeni družbeni naravi, to se pravi, s svobodnim iskanjem, s pomočjo pouka ali vzgoje, z medsebojnim občevanjem in razgovorom. Na te načine nam-*

reč ljudje drug drugemu razkri- vajo resnico, ki so jo našli, ali menijo, da so jo našli, in se tako medsebojno podpirajo v iskanju resnice... Gre za preproste, a globoke stavke, ki zajemajo celoto dejev, ki človeku pomagajo sprejeti, ali ne, verovanske postavke, verovanske trditve in oblikovati tudi lastne. Sam se sicer izogibljem ideološko/religijski hermeneutiki in ne uporabljam besede "resnica" za verovanske vsebine. Resnica je namreč kategorija zemeljske stvarnosti. Izjava ne govori o kaki nezmotljivi človeški avtoriteti. In tudi če bi govorila, je pogoj zgoraj omenjenega "ponotranjenja" človekovo spoznanje (razumska presoja).

Izjava o verski svobodi zato ni toliko politična izjava, ki bi se nanašala na človekovo (kristjano-vo) svobodo pred svetom v zadevah religijskega verovanja in njegovega izražanja, čeprav je tudi to, kot nas je poučil Ivo Kerže na primeru spremembe španske ustave, po razglasitvi Izjave. Izjava je predvsem religiozni tekst, ki govori, da je človek-kristjan v svojem verovanju svoboden tudi pred Cerkvijo in, še več, verujemo, da ga v njegovem verovanju sprejema tudi Bog. Kriteriji za človekovo sprejetje od Boga je najbolje predstavil Jezus sam v Mt 25,31-46 ("karkoli ste storili dobrega enemu od teh mojih najmlajših bratov, ste meni storili")

Glede sekularizacije pa ni vprašanje, ali se z njo strinjamo ali ne. Sekularizacija je tu! Je proces, ki teče naprej v vseh religijah/ideologijah, v vsej njihovi zgodovini in se tiče takih predstav in vedenja o svetu, kot nam ga skušajo kazati religije/ideologije

(vključno z religijskimi predstavami-"resnicami"), kot se tiče tega, kako naj v tem svetu živimo (etika/morala, ideologije-verski nauki in zahteve). Martin Breclj, za katerega menim, da ima podoben odnos do sekularizacije kot jaz, je zapisal, da meni, da *modernizacija ne sprejema vseh verstev oziroma vseh njihovih pojavnih oblik, pač pa le tiste, ki so "razumne", ki tako rekoč izdelajo na zrelostnem izpitu sekularizacije*". (Zbornik DRAGE 2002,142). Sam bi pripomnil, da je to samo en del izpita, razumski. Drugi del zadeva njihovo vitalnost, trdoživost. Seveda je potrebna tudi politična moč, vendar sama politična moč ni dovolj. Eno gre z drugim; razumska (stvarna) utemeljenost religije, kot njena vitalnost, vdruženost. Ta pa ni lahka naloga. Grška religija tega ni izdelala. Ostala je mit. Seveda je tudi v mitih nauk in so sestavni del naše zgodovine. "Evropsko prosvetljenstvo", evropska filozofija, primerjalna religiologija, antropologija itn., so nas kristjane postavile pred "razumski" izpit. To je naloga, ki nas še čaka in se ji ne moremo izogniti. Razum je sicer človeka ljubeč, a neusmiljen do iracionalnih religijskih konstruktov. Tudi če jih razglasimo za verske "resnice", jih ne sprejme. Nič ne bodo pomagali, več ali manj posplošeni, napadi na neverujoče filozofe ali na kritične krščanske teologe in teologinje. Na drugi strani, tudi sodobnega upadanja realne (politične) moči krščanstva in institucije Cerkev ne moremo popravljati na način, da bi še naprej delovali predvsem "politično", za povrnitev naše nekdanje zemeljske (politične) moči. Naša vitalnost in vdruženost se bosta morali doseči drugače.

/konec
Romuald Jovan, 13. okt. 2018

ZAKAJ PRAV JEZUS? (44)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusovo trpljenje za nas

V Svetem pismu se čuti miselnost Starega Vzhoda, ki je **pojmoval človeka v povezavi s svetom in božanstvom**. V stvarstvu tako obstaja red, ki vse povezuje. Ta red je bil polomljen z grehom in se mora obnoviti. Izraelci so ga skušali **obnoviti z žrtenim jagnjetom**, na katerega so položili svoje grehe in ga poslali v puščavo. Preroki so poglabili to misel in govorili o **nadomestnem predstavniku za krivde**. Po žrtvi in potrpežljivosti je mogoče ogreti oddaljena in zaprta srca ljudi. V času Makabejcev se je pojavila ideja o Pravičnem, ki kot predstavnik trpi, umre in ponovno vzpostavi mir, vendar je bila njegova podoba nejasna. Zato pa je bilo toliko bolj pomenljivo trpljenje pri Četrtem spevu o Božjem služabniku, kjer pravi pisatelj: "**V resnici je nosil naše bolezni**, naložil si je naše bolečine, mi pa smo ga imeli za zadetega, udarjenega od Boga in ponižanega". (Iz 53, 4-5) Ta napoved se ne nanaša niti na posameznika niti na ljudstvo, ampak na nekoga, ki mora priti.

Jezus je videl svoje poslanstvo v luči te napovedi, prav tako so v tej dobi prepoznali njegovo žrtev v prvem krščanskem oznanjevanju. Jezus je klical ljudi, da bi stopili v njegovo osebno bližino in postali učenci. Po Veliki noči je prva skupnost predstavila **Jezusovo odrešenjsko delovanje kot žrtev 'za nas in za mnoge'**. Te formule najdemo že v prvi veroizpovedi, kjer je poudarjeno, da je Jezus umrl za naše grehe. (1 Kor 15,3-5) Prav tako je prisotna pri poročilu o evharistiji (1 Kor 11,24), ki poudarja, da je to Jezusova kri zaveze, ki se daje za nas. Pavel pravi, da je bil Jezus bogat, vendar je zaradi nas postal ubog, da bi mi obogatili po njegovem uboštvi. (2 Kor 8,9) Jezus je bil solidaren z ljudmi tudi v najbolj težkih stvareh, kot sta greh in smrt. Ni jih odpravil, vendar se jim je približal, jih čutil ...

Ideja bližine Jezusa je globoko prisotna v *Pismu Hebrejcem*, ki pravi, da je postal **veliki duhovnik, ki opravlja spravno daritev za grehe ljudstva** (Heb 2, 17-18), čeprav sam ni imel greha. Sinoptični evangeliji opisujejo Jezusa kot uboega, ki se je podaril za ljudi in je bil sočuten z njimi.

Cerkev je zapisala Jezusovo solidarnost v veroizpoved leta 381. Njegova žrtev za nas je poravnala krivdo in prečistila slabe korenine. Martin Luter in njegovi somišljeniki so poudarjali **nadomestniško žrtev za krivdo**, da se je v Jezusovi smrti na križu pokazala sodba Boga do naših hudobij.

V prejšnjih desetletjih so teologi uporabljali pojem nadomestne zadostitve: **'za nas'**. Jezus je trpel na križu na mestu nas, zaradi našega greha in hudobije. Ker je bila v tem pogledu nekako zabrisana vloga človeka, ki ga Jezus rešuje, v današnjem času raje **govorijo o solidarnosti**. Ljudje bolj razumejo solidarnost kot 'nadomestno zadostitev'. Ozadje tega pogleda so tudi množice nedolžnih žrtev v zadnji vojni in vojnah po njej. Rahner pravi, da po ogromnem številu ne-

dolžnih žrtev v Auschwitzu ni mogoče govoriti le o dobrem Bogu, ki rešuje od zla in je zmagovalac nad grehom. V ospredje stopa drža solidarnosti s človeško krhkostjo, bolečino, grehom. Jezus ni odpravil trpljenja in smrti, je pa blizu vsem žalostnim in trpljenjem

mnogih ljudi. Kot glava trpi v svojih udih in jim nudi usmiljeno bližino, **da se morejo soočiti s svojo bolečino in odpustiti vse hudo, ki so ga bili deležni**. Taka solidarnost premaguje prevlado hudobije, razodeva občutljivo bližino in odpira možnosti za nove odnose ter pomoči. Jezus je s svojim trpljenjem in smrtjo spremenil odnos do samega življenja, odprl pa so se novi odnosi do ljudi in do okolja. Njegova prisotnost med ljudmi, ki so si blizu, kaže na mnoge spremenjene odnose. Za vsakega človeka je v Jezusu rešitev, v njem se znajde doma in podprt z njegovim razumevanjem.

Ker je življenje marsikdaj zaznamovano s tra-gičnostjo in nemočjo, **omogoča Jezusova bližina prenašanje najtežjih okoliščin**. V njegovi solidarni bližini je mogoče zavarovati najbolj šibke. Jezus je stopil v življenja mnogih ljudi, podaril se je zanje in jim odprl pot, ki se je zdel nemo-goča. Tako so tudi žrtve dobile svoj pomen, vanje je posijala moč ljubezni, ki prinaša novo stvarjenje v čutenju in odnosih.

Oslavje / Predstavitev novega romana Marija Čuka *Prah*

“Slika tega, kar smo in kar smo bili”

Na Oslavju med vinogradi, ki jih je jesen obarvala v tisočero toplih barvnih odtenkov, je bila v sredo, 24. oktobra 2018, v prostorni kleti, pravi prijetni dvorani, znane vinogradniške kmetije Fiegl goriška predstavitev novega romana Marija Čuka *Prah*. Roman je izšel pred kratkim pri Založbi Mladika. Knjiga se predstavlja z elegantno črno platnico, tu pa tam so na njej pomenljivo vidni enigmatični drobci prahu.

Pesnika, pisatelja, dramatika, gledališkega kritika, kolumnista in časnika je prijazno pozdravil njegov nekdanji sošolec v tržaškem Dijaškem domu, gostitelj Rado Fiegl, ki je besednega umetnika, s katerim prijateljujeta že 50 let, imel v gosteh že ob izidu knjige *Molk koloradskih hroščev*. Sam je roman že prebral kar na dušek, v enem večeru, saj je po njegovem mnenju zelo lepo berljiv in bo gotovo navdušil širši krog bralcev. Uvodoma je novo delo, ki ponuja večplastno razmišljanje o stvarnosti naše slovenske narodne skupnosti v Italiji, predstavila Nadia Roncelli, urednica knjige in predstavica založbe Mladika, ki se je zahvalila družini Fiegl za ponovno gostoljuben sprejem v nenačnem, a zelo ustvarjalnem okolju. Povedala je, da je to pisatelj tretji roman, ki sklepa t. i. “zamejsko trilogijo”, v katero spadata prvi roman *Pena majskega vala* (1998), v katerem se je Čuk že ukvarjal s tem, ali je in kako je možno soočenje, tudi ljubezensko razmerje, med Slovenci in Italijani, in drugi *Molk koloradskih hroščev* (2016), v katerem je govor o naši stvarnosti v bolj ironično sarkastičnem tonu v prepletanju različnih slogov. Tretji roman *Prah* pa je bolj resen, trezen in je neke vrste zgodovinska slika, “kar smo in kar bomo in kar smo bili, s tem pa nedvoumno kaže na to, kar bomo postali”. Roncellijeva je predala besedo prof. Adrijanu Pahorju, ki je tako temeljito in poglobljeno predstavil roman in njegove vsebinske ter slogovne značilnosti, da njegovo predstavitev objavljamo v celoti. Sam pisatelj Čuk ni hotel razkriti, kaj naj pomeni naslov *Prah*. Bralcu prepušča, naj si razlaga, kot želi. Čestital in zahvalil se je prof. Adrijanu Pahorju, da je vse, kar roman predstavlja in kar hoče povedati, opisal z vsem razumljivim jezikom. V takem jeziku, ki so ga včasih uporabljali slavisti na filozofski fakulteti v Ljubljani. Zdaj pa se zatekajo k neverjetnim “baročnim” sestavinam, da se nič ne razume, in uporabljajo vse polno tujk, je dejal Čuk. Poudaril je tudi, da je jezik eden izmed smislov našega obstanka in bivanja tu. Omenil je Cankarja, ki ga večkrat obravnavamo, kot da ga ne bi razumeli, kot da je odtujen od nas. V resnici pa govorimo natančno iste stvari, kot jih tudi mi danes. Cankar je v jeziku zahteval ritem, skladnost oblike in vsebine, a ni bil dlakocepec. Zagovarjal je le lep umetniški jezik v slovenščini. Čuk je povedal,

da je njegov roman *Prah* tudi neke vrste protest. Zmeraj tarnamo, da smo ubogi, da nam ne dajejo dvojezičnih napisov,

vpričo katerih se nam predstavi na začetku romana kot mlad in uspešen čevljarški mojster na koncu romana pa kot priznan

Prof. Adrijan Pahor, Marij Čuk in Nadia Roncelli

nam jemljejo besedo... Njemu se to tarnanje zdi smešno, iz trte zvito; večkrat namreč se še sami ne poslužujemo tega, kar imamo. Slovenci, tudi tisti na vidnih mestih, pišejo literarna dela v italijanskem jeziku! Tako ne moremo biti verodostojni v odnosu do soslednega naroda. “Dokler ustvarjamo v svojem jeziku, smo, drugače pa smo brez tistega bistvenega dela, ki nas dela posebne”, je bil odločen Čuk. Sam meni, da je *Prah* roman za mlade. “Opominja jih na določeno zgodovino, a jih tudi prepričuje, da je možnost odločitve sebi v prid, za svoje življenje, vedno na dosegu roke, samo tvegati je treba in potem se splača, izplača in obrestuje vse tisto, kar naredimo iz prepričanja, pa naj to narakuje obup ali pa veselje”. Glasbena utrinka, Bachov *Preludij v f-molu* in Scarlattijevo *Sonata v f-molu*, je spretno in občuteno poklonil mladi harmonikar Manuel Persoglia, učenec SCGV Emil Komel v Gorici, iz razreda prof. Mirka Ferlana. Prijetno srečanje z Marijem Čukom in slovensko besedo se je nadaljevalo ob domačem prigrizku in seveda pristni briški kapljici Fiegllove kleti.

Iva Koršič

Prah - zgodba atipičnega predstavnika naše manjšine v tipičnem okolju

Roman *Prah* Marija Čuka se uvršča tako kot ostala dva, in sicer *Pena morskega vala* in *Molk koloradskih hroščev* v tako imenovani spekter avtorju priložene zamejske tematike, ki se tokrat odstira pred nami, bralci, iz nove literarne perspektive. Če je bil prvi roman osredinjen na nemogočo ljubezensko zvezo med Slovencem in Italijanko iz Slovincem nenaklonjene italijanske družine, je bil drugi bolj kompleksen, ironičen in sarkastičen glede naših političnih institucij in njihovih – v tekstu – izrazito karikiranih predstavnikov, bolj resnoben in realističen pa v opisovanju individualne zgodbe mladega protagonista učitelja. Roman, ki ga danes predstavljamo, je zgodba atipičnega predstavnika naše manjšine v tipičnem okolju, v katerem še danes vztrajamo in smo. Atipičen predvsem zato, ker se v njem kot v nekakšnem aglomeratu združujejo najrazličnejše usode, neprilike in radikalne spremembe,

likovni umetnik. Vzporedno z njegovo življenjsko potjo poteka tudi intelektualna in osebna stna rast, na začetku skromna in neobgljena, nato vse bolj samozavestna, psihološko in umetniško ponotrjena. V romanu potekata paralelno dve enakovredni in vsebinsko zaokroženi zgodbi: prva, imenujmo jo tako – je zgodba ali celo epopeja naše manjšine od usodnega 1. maja 1945 dalje do približno leta 2005, druga, individualna, je zgodba našega protagonista Ivana Čuka, ki se nam na začetku predstavi kot dvajsetleten, ponosen predstavnik naše skupnosti iz sicer neomenjene, pa vendar zlahka razpoznavne kraške vasi in njene ga župana nedaleč od Trsta in se od nas poslovi na koncu romana kot osemdesetletnik, obremenjen s težkimi življenjskimi izkušnjami, vpričo katerih izpade, glede na svojo svetovno nazorsko usmerjenost pred nami bolj poraženec kot zmagovalec. Zgradba romana je torej sintetična in ciklično paralelna, posamezna poglavja si sledijo v sekvencah desetletnega razmika, torej 1945, 1955, 1965 in tako naprej z manjšimi zamiki v preteklost, ki pa ne krnijo sintetičnega poteka pripovedovanja tretjeosebne pripovedovalca in zato ne otežkočajo sicer tekočega in sproščenega branja. Obe zgodbi sta enako pomembni, obe se odvijata paralelno, obe se začneta leta 1945 in končata okoli leta 2005, obe zaznamuje nemila usoda s kolektivno in individualno katastrofo. Vendar s to razliko, da se Čukov protagonist Ivan Čuk po Cankarjansko reši s pomočjo vse odraščajoče umetnosti, ki ga dvigne nad plitko in propadajočo lokalno stvarnost v svet duha, čustev in notranjega miru, če že zunanega ni. Kljub zavajajočemu istemu priimku, ki bi lahko marsikoga silil v poistovetenje avtorja s protagonisto, menim, da je sicer Ivan Čuk v marsičem, če že ne skoraj vsem nosilec avtorjevih ideoloških prepričanj, vendar glede značajskih in osebnostnih detajlov vse prej kot njegov alter ego. Se pa v Ivanovih notranjih monologih dejansko odsliskava avtorjev pogled na svet, ki ga dopolnjujejo še daljši odstavki, v katerih zaživijo pred nami zgodovinski dogodki z vsemi težkimi posledicami, ki so negativno vplivale na našo skupnost in jo potiskale v vse večjo

stisko in propad, vse to pa smo pospešili tudi sami s pristajanjem na politične odločitve in s tem izvedli neke vrste narodostno avtodestrukcijo.

Knjiga seveda ni in ne more biti zgodovinski roman, vendar je zaradi navajanja malodane vseh pomembnih epohalnih in lokalnih zgodovinskih dogodkov nekakšna kronologija dejstev, ki so zaznamovala naš prostor in čas. Naj jih omenim samo nekaj: osvoboditev Trsta 1. maja 1945, navdušenje nekaterih, zadržanje in strah drugih prebivalcev Trsta, jugoslovanska strahovlada, povojne čistke, umik jugoslovanske armade v cono B, resolucija informbiroja, londonski memorandum, povratak Italije, razlašanje, asimilacija, globalizacija, osimski sporazum, ustanovitev stranke Slovenske skupnosti, in tako dalje. Vse navedene zgodovinske prelomnice in spremembe seveda puščajo posledice, ob katerih naš protagonist ne more in noče ostati

imun, saj počasi, a vztrajno rahljajo in izpodjedajo tisto navidezno trdnost in prepričanost v lastno usodo, ki ju je ustvarila osvoboditev.

Ivan Čuk verjame v neodtujljive vrednote, ki jih je rodilo odporništvo, zato je sam pri sebi zgrožen ob ugotovitvi, da njegovi sovaščani nasprotno ideološke orientacije delujejo ravno v nasprotnem smislu. Čuk se kot obrtnik in preprost človek brez izobrazbe izkaže za naivnega, toda istočasno pristnega in iskrenega človeka, ki se za politiko, vsaj na začetku, ne zanima in je ne razume, tako se ga tudi te pomembne spremembe navzven dotaknejo le marginalno, toda v njegovi notranjosti puščajo posledice, majhne rane, klofute, poraze, ki jih stopnjuje polom na intimnem področju. Ljubezenska katastrofa (zapusti ga žena, odide iz Italijanom, orožnikom še povrh, odtujijo se mu otroci, ki zamenjajo materni jezik za večinski) pušča najhujše posledice, take, ki se dajo deloma odpraviti samo z novo intimno zvezo, kar se v nadaljevanju tudi zgodi. Nova ljubezenska

zgodba se po obetavnem začetku in z zrelejším pristopom našega literarnega junaka nato izpoje z novo tragedijo. V navidezno brezizhodnem položaju se Ivan Čuk odloči za radikalno spremembo, ki je, glede na njegovo izobrazbo in družbeni položaj, še najbolj presenetljiva. Zapusti namreč domači kraj, zato da preživi nedoločen čas v tujini in se nato zopet po Cankarjansko vrne v domači kraj, kjer je navsezadnje pogljal korenine in kjer je kljub vsemu njegov dom. V domačem kraju pa se situacija ni bistveno spremenila, zato se Ivan kot novopečeni umetnik odloči razmeram navkljub za vztrajanje: bistveno mu je namreč samo eno: ohranjati to, za kar so se naši predniki borili, in ne pristajati na take predloge in usmeritve političnih organizacij, ki vodijo v zmanjševanje obsega naše identitete, jezika, v asimilacijo in globalizacijo, skratka v redukcijo našega obstoja na tem koščku zemlje na golo vlogo slovensko govorečih italijanskih državljanov.

/ str. 15
Adrijan Pahor

Requiem za profesorja

Sreda. Prosta šolska ura med tretjo in četrto. Za tečem se v osamljeno, skoraj asketsko opremljeno zbornico, povežem se na Facebook, takoj se mi na ekranu pojavi objava prijatelja Primoža o smrti profesorja Alojza Rebule. V meni se tedaj nekaj utrže. Tam med želodcem in srcem. Čutim to zelo fizično. Kaj je to, delček duše? Sedim nem in sam, razmišljam o nepričakovaniosti te novice. In o nenadnostih, ki te spominjajo na skrivnostne odnose, ki jih ureja vesolje. Ali Vesolje. Alojza Rebulo sem imel čast poznati. Več let sem prebiral njegova dela, vse od konca liceja do konca uni-

verzitetnega študija mi je uspelo prebrati vse njegove dotedanje romane, eseje, dnevnike. Potem sem sledil le temu, kar je izhajalo sproti. In nekatera dela uspel prebrati večkrat. Posebno ljubi so mi bili dnevniški. V njih sem našel najbolj pravega, čistega Rebulo, ki v svoji pisateljski pristnosti se ni branil iskrenosti, avtobiografskosti, človečnosti. Dvoma. Bil je čas v življenju, ko sem njegove dnevnike prebiral kot duhovno čtivo, kot možnost osebnosti rasti. In bogve, če ni bilo prav tisto branje odločilno, da sem za temo svoje disertacije kasneje izbral prav formo dnevnika v slovenski in svetovni književnosti. A sklenil sem, da v njej ne bom podrobno obravnaval Rebulovih. Zdeli so se mi preveč intimno vezani na mojo usodo, da bi jih mogel kirurško literarno-teoretsko secirati in natančno preučiti. Izgubili bi tisto vrednost, ki so jo dotleji imeli v mojih očeh.

Prav kmalu je Alojz Rebula pristal na moji pisateljski hit parade lestvici. Posebno po prebiranju dveh romanov. Prvi je bil *V Sibilinem vetru*, njegov *opus magnum*, kjer mu je ljubezen do antike uspelo v meni po licejskih letih še bolj utrditi in kjer sem dokončno vzljubil tudi cesarja Marka Avrelija, ki ga pri svojih usarah dijakom predstavljam kot edinega rimskega cesarja, ki je bil s človeškega vidika kaj vreden, ter jim berem njegov dnevnik (pa smo spet tam ...). Drugi pa je bil moj najljubši Rebulov roman, *Jutri čez Jordan*. Izrazit jezikovni stil, stalno koreninjenje v antiki, fascinacija s Kristusom in njegovim evangelijskim sporočilom, filozofska poglobljenost v krščansko etiko, radovednost v zvezi z večnostjo, izjemna erudicija in človeška ponižnost – vse to mi je imponiralo in me prepričalo. Postal je eden izmed mojih literarnih očetov. Očakov, pravzaprav. Tako rad sem imel njegovo pisanje, da sem si včasih privoščil nanj tudi kritiko. To sem si uspel dovoliti, nisem želel mitizirati pisatelja, ampak občudovati človeka.

Po dolgem oklevanju sem mu končno pisal. Pismo. Papirnato. Kot po starem. Vedno sem ga nagovarjal “profesor”, ker je večkrat izrazil svoj dvom o besedi “pisatelj”. In začelo se je obdobje, ko sva prek papirja izmenjala nekaj misli. Vedno sem dobil odgovor. Vznemirjale so naju podobne teme: Maritain, krščanstvo na požgani “zamejski zemlji”, literatura, antika,

pisani kot grške alfa ...

Ko je bil v Gorici gost ob svoji osemdesetletnici, sem njega in ženo peljal s svojim proletarskim “činkuecentom” z Opčin v Gorico in nazaj. Prvič sem se z njima osebno srečal in spoznal zanimivo življenjsko navezo. Med potjo sem opazil, da je Rebula tiho molil. Nisem si upal mu predlagati skupno glasno molitev. Vzdusje je bilo preveč svečano. Pogovor smo začeli šele, ko je zaključil. Vedel sem, da mu je rožni venec vsakdanja popotna palica.

Nekaj let kasneje sem se sredi poletnega nedeljskega dne, vračajoč z družino s festivala Pranger, ustavil v

verzitetnega študija mi je uspelo prebrati vse njegove dotedanje romane, eseje, dnevnike. Potem sem sledil le temu, kar je izhajalo sproti. In nekatera dela uspel prebrati večkrat. Posebno ljubi so mi bili dnevniški. V njih sem našel najbolj pravega, čistega Rebulo, ki v svoji pisateljski pristnosti se ni branil iskrenosti, avtobiografskosti, človečnosti. Dvoma. Bil je čas v življenju, ko sem njegove dnevnike prebiral kot duhovno čtivo, kot možnost osebnosti rasti. In bogve, če ni bilo prav tisto branje odločilno, da sem za temo svoje disertacije kasneje izbral prav formo dnevnika v slovenski in svetovni književnosti. A sklenil sem, da v njej ne bom podrobno obravnaval Rebulovih. Zdeli so se mi preveč intimno vezani na mojo usodo, da bi jih mogel kirurško literarno-teoretsko secirati in natančno preučiti. Izgubili bi tisto vrednost, ki so jo dotleji imeli v mojih očeh.

To je bilo najino zadnje osebno srečanje. Nisva se razšla, le vsak je ubral svojo življenjsko pot. Normalen odnos med učitelji in učenci, od katerega imamo slednji korist, prvi pa od drugih le potrebno spoštovanje.

Še sem ga bral. Njegove intervjuje, romane, kjer je bilo jasno opazno pešanje pisateljske roke, kar pa se je kompenziralo v duhovni globini njegovih esejskih razmišljanj v kolumnah v Družini. Postal je predmet pogovorov med kolegi in prijatelji, ki smo ga radi brali. Tu sem opazil, koliko literarnih “sledilcev” je imel. Od vseh njegovih besed mi je najbolj ostal v spominu odlomek iz dnevnika: “Vera je plezarija v poltemi. Ki včasih postane tema. Strašna”. Dvom, ki je bil le posledica njegove človeškosti, je naredil njegovo iskanje za bolj pristno. “Biti človek, čim bolj”, je bila lekcija, ki me ne bo zapustila, dokler živim. In za kar mu bom hvaležen.

Dan prej. Torek. Letos sem v četrtem razredu pri zgodovini začel program s Francosko revolucijo. Ne vem, zakaj me je prijelo, da bi spet bral Rebulov roman *Četverorečje*. Danes sem dobil domov *Mladiko*, kjer je objavljen tudi intervju z Alojzom Rebulo. Pred večernim spanjem berem oba teksta. Prav takrat profesor stopa čez prag svoje večnosti. In krog je sklenjen. Njegov zadnji pozdrav je bil tak, kakor začetek najinih srečevanj. Prek besede. Ali Besede.

Zdaj si, dragi profesor, pred to Besedo.

Ki te je objela v svoji nežnosti.

Zdaj je tvoja radovednost potešena.

Zdaj je zate večnost postala čas.

Zdaj veš.

Habeas requiem in Christo, profesor.

David Bandelj

Kratke

Radovedni slonček v vrtcu Ringaraja

Radovedni slonček je razveselil otroke iz vrtca Ringaraja v ulici Brolo v Gorici, v petek, 26. oktobra 2018. Isti dan so ob njem spoznali, da je vedoželjnost zelo lepa čednost, tudi malčki iz vrtca

Čriček v Doberdobu. Živahno in poučno lutkovno predstavo so razgibano uprizorili člani Lutkovne skupine Mladi Celovčani, ki deluje pod mentorstvom Marice Hartman v SKD Celovec. Gostovanje mladih koroških rojakov je spadalo v niz prireditev Koroški kulturni dnevi na Primorskem. / IK

Hvaležni goriški upokojenci

Odborniki Društva slovenskih upokojencev za Goriško so se 5. oktobra srečali v Rubijah z dolgoletnim predsednikom prof. Emilom Devetakom, da bi mu podelili priznanje in mu izrekli zahvalo za skrbno in požrtvovalno predsedniško delo, ki ga je opravljal v društvu. Po osemnajstih letih se je namreč umaknil in prepustil mesto mlajšim silam. Odborniki so mu poklonili plaketo z logotipom društva in s posvetilom, zraven pa še priložnostno poezijo, ki tudi hudomušno pripoveduje o tem, kako je bil "profesor Emil" pri opravljanju svoje funkcije vedno pozoren na pravilno rabo slovenskega jezika. Na koncu ga prisrčno vabijo, naj pride "še kaj na obisk, / da bodo šla pisma spet 'šik' v tisk".

Glasbena matica na Kogojevih dnevih 2018

V sklopu 39. Mednarodnega festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi, ki je, kot znano, posvečen Marijanu Gabrijelčiču (1940-1998), univerzitetnemu profesorju, skladatelju ter dekanu

Akademije za glasbo Ljubljana in soustanovitelju festivala, ob 20-letnici njegove smrti. Na tej pomembni prireditvi je letos sodelovala tudi Glasbena matica s organizacijo dveh dogodkov. V sredo, 17. 10. oktobra, so se nekateri učenci z goriškega in tržaškega sedeža šole predstavili na osnovni šoli v Kanalu ob Soči. V uvodnem nagovoru je prof. Manuel Figheli pozdravil prisotne in se zahvalil soorganizatorjem za večletno sodelovanje na festivalu ter na kratko prikazal vlogo in delovanje Glasbene matice v zamejstvu. Nato so se na odru predstavili Iris Pompe in Lea Skočaj iz razreda prof. Ambre Cosutta, Veronika Antoni iz razreda prof. Manuela Fighelija, Nikita Krelbel iz razreda Tamare Ražem Locatelli, Mateja Martini iz razreda prof. Janoša Jurinčiča ter Valentina Jogan iz razreda prof. Erike Slama. Glasbena matica je na Kogojevih dnevih sodelovala še na zadnjem koncertu festivala, ki je bil 24. oktobra v Kulturnem domu v Trstu, kjer je s Komornim godalnim orkestrom Akademije za glasbo Ljubljana nastopil kot solist pianist Max Zuliani. Zulian končuje šolanje na Glasbeni matici v razredu prof. Sijavuša Gadžijeva in bo študij nadaljeval na tržaškem konservatoriju.

ZCPZ / "Vloga cerkvenega pevca"

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica prireja in v ljudno vabi na srečanje za cerkvene pevce s prof. Leonom Kernelom. Predavanje z naslovom "Vloga cerkvenega pevca" bo v ponedeljek, 5. novembra, ob 20. uri v župnijskih prostorih v Štandrežu.

Zadnja dva koncerta festivala "Kaiser Karl"

Avgusta se je začel tretji mednarodni festival "Kaiser Karl Festival" za mir med narodi, ki ga organizira Primorsko orgelsko društvo. Prireditelji, katere namen je opozarjati na pomembnost orgelske in cerkvene glasbe v naši kulturi, postaja že tradicionalna. V primorske cerkve organizatorji vedno vabijo izjemne glasbenike, kot sta bila letos Wolfgang Zerer iz Hamburga in Pier Damiano Peretti z Dunaja. Na novih orglah in na čembalu na Jazbinah se bo v soboto, 10. novembra, ob 18.45 predstavil videmski profesor Giampietro Rosato. Festival želi vsako leto nagraditi mlade talente. Tako se bo letošnji festival končal z mladim organistom iz Porcie Albertom Gaspardom, ki bo izvedel na pomembnem glasbilu goriške stolnice velike orgelske skladbe v četrtek, 15. novembra, ob 20.30. Lepo vabljeni!

DOBERDOB Koncert MePZ Hrast ob 50-letnici istoimenskega društva

Iz preteklosti črpamo limfo za naprej!

Značajno in polnokrvno je bilo v nedeljo, 28. oktobra, petje Mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba na jubilejnim koncertu ob 50. obletnici delovanja Slovenskega katoliškega društva Hrast. Strop prezbitarija v vaški župnijski cerkvi sv. Martina je bil obsvetljen s slovanskimi barvami, na zidovih pomenljive umetnine, ob vznožju oltarja dva simbola oktobra na Krasu, ruj in rožni venec.

Zbor Hrast, ki ga že 33 let vodi nepogrešljivi dirigent Hilarij Lavrenčič, je v koncertnem sporedu, ki ga je v slovenščini in italijanščini povezovala Iris Risegari, predstavil enajst glasbenih biserov od 16. stoletja do današnjih dni. Izbral je skladbe tujih in slovenskih avtorjev, zahteven program, ki ga od začetka do konca zmore zapeti s pravo srčno energijo le izkušen in preizkušen zborovski sestav. Začel je z znanim Monteverdijevim motetom *Cantate Domino*, sledila sta *Kyrie in Ehre sei Gott in der Höhe* Felixa Mendelssohna Bartoldija. Med sabo različni, a obe čudoviti sta bili Marijini himni *Bogorodice Djevo, radujsa* Russe Sergeja Rahmaninova in estonskega sodobnega skladatelja Arva Pärta; poseben biserček pa je sugestivna in "lebdeča" *Serenity* mladega norveškega glasbenika Ole Gjeila, pri kateri je pomembno vlogo odigral čelist Jurij Lavrenčič. Med skladbami slovenskih avtorjev so najprej izzvenele *Večerni zvon* Marija Kogoja, *Očenaš hlapca Jerneja* Karola Pahorja in *Tebi, Gospod Stanka* Jericija. Pred mikrofonom je nato stopil podpredsednik Claudio Peric in

C. Lavrenčič in S. Volk Simčič (foto dd)

se poklonil spomenu na pokojne odbornike in člane društva, pevce, prijatelje in somišljenike; v zahvalo jim je zbor ob godalnem kvartetu (Aleš Lavrenčič, violina, Blaž Terpin, violina, Joahim Nanut, viola, Jurij Lavrenčič, čelo) zapel Mozartov *Ave verum*. Predsednik društva Cristian Lavrenčič je v priložnostnem govoru dejal, da je obeleževanje društvenih obletnic večkrat zgolj nostalgичno obujanje preteklih dosežkov, prihodnost pa se zdi zaradi pomanjkanja svežih prostovoljnih moči, omejitve prispevkov, alergičnosti na odgovornost in strahu pred poostrenimi birokratskimi postopki še manj pozitivno naravnana. In vendar lahko iz preteklosti črpamo limfo za naprej, črpamo lahko izhodišča, ne ciljev.

Ob prazniku Vseh svetih

Spomin na žrtve vojnih grozodejstev

Letos, meseca novembra, poteka sto let, odkar se je končala prva svetovna vojna, ki je povzročila ogromno človeških žrtev in razdejanja. Sto let je minilo in vse kaže, da se od tega tragičnega dogajanja nismo ničesar naučili. Po raznih koncih zemeljske oble so še vedno vojna žarišča, ki uničujejo človeška bitja in povzročajo velike migracijske tokove, ki vplivajo tudi na naše vsakodnevne življenjske navade. Druga svetovna vojna je bila še hujša od prve. Nekateri napovedujejo, da smo na pragu tretje planetarne morije.

V teh prvih novembrskih dnevih se spominjamo vseh žrtev, ki so s krvjo napojile našo zemljo. Nekateri padli imajo dostojno urejeno grobišče, za mnoge pa še danes ne vemo, kje so pokopani. Delegacija Zveze slovenske katoliške prosvete se je spomnila vseh teh žrtev in simbolično položila venec ob spomeniku v Gonarsu,

kjer je umrlo veliko slovenskih otrok in mater, ki so jih z Raba preselili v taborišče v Gonars. V bližini so tudi zapuščeni ostanki taborišča v kraju Visco, kjer se kljub številnim prizadevanjem, da bi to taborišče primerno uredili, žal v zadnjih letih ni nič spremenilo. Tudi ob tem taborišču so predstavniki Zveze položili venec v nedeljo, 28. oktobra. Prvega novembra bodo spominske svečanosti v vseh naših krajih, kjer so postavljeni spomeniki in spominske plošče večinoma padlih v drugi svetovni vojni. Ob stoletnici prve svetovne vojne so v naši deželi postavili le maloštevilne spomenike, na Goriškem samo v Doberdobu in Štandrežu.

DP

takem predstavlja posodo za vse tiste dejavnosti in ljubezni, ki so pogonile svoje korenine že veliko pred nastankom samega društva", je na koncu dejal predsednik, ki je še izrazil željo, da bi iz te posode neprestano izvirali ideje in elan za prihodnje delovanje.

Župan Fabio Vizintin je z navdušenjem povedal, da je društvo Hrast v 50 letih postalo "eden izmed stebrov doberdobske družbe". Društvo je gledalo na prihodnost kot priložnost, zasledovalo je uspehe in zbor je dosegel priznanja na krajevni, državni in mednarodni ravni. "To je društvo, ki deluje dobro". Skupaj glejmo pozitivno na prihodnost, ki bo tako še boljša od sedanjosti! Predsednik SSO Walter Bandelj je poudaril pomen duhovnikov pri nastanku društva in slovenstva kot temeljne vrednote. Priznanja so prinesla "zboru nagrade, vsem nam pa čast". Zato se je zahvalil za raznoliko kulturno delovanje: "Ostanite veseli in pristni"! Sabina Volk Simčič, koordinatorka Območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti

M. Ferfoglia, C. Lavrenčič in H. Lavrenčič (foto dd)

"Obujanje preteklih desetletij kot opora nadaljnjemu delovanju je izredno pomembna naloga posameznih društev še posebej takrat, ko se društveno kolektivno poslanstvo zamegli". Društveni arhivi so veliko bogastvo, ki bi ga morali bolj ceniti, upoštevati, vzdrževati in digitalizirati. Društva, ki združujejo ljudi s skupnim ciljem, čutijo potrebo po priznanju svojih naporov in vlaganih energij, po zagotovitvi, da je to, kar počenajajo, koristno in ne bo šlo v pozabo. Pol stoletja neprekinjenega delovanja je visok dosežek. Ustanovni občni zbor SKD Hrast je bil sklican 14. oktobra 1968. Za prvega predsednika je bil izvoljen Romano Lavrenčič, sledila sta mu Mario Vizintin (od 1977 do 1995) in Claudio Peric (od 1995 do 2016). Med glavnimi pobudniki društva je bil predvsem župnik Bogomil Breclj, ki je od konca 50. do začetka 70. let prejšnjega stoletja dal veliko zagona vsemu, kulturnemu in prosvetnemu delovanju. Ob letošnji okrogli obletnici so pri društvu Hrast odločili, da usmerijo trud in prosti čas članov v ojačeno celoletno delovanje na vseh področjih, v katerih je delovalo v preteklih desetletjih. Na prvem mestu je zborovska, saj MePZ Hrast, ki je nastal pet let pred društvom, kateremu je dal ime in -kot simbol- hrastov list, predstavlja osrčje društvene dejavnosti; sledijo gledališka dejavnost, saj je bilo prvo dramsko delo v režiji župnika Ivana Kretiča uprizorjeno že leta 1952, mladinska ter rekreacijske, likovne in domoznanske pobude. Veliko truda vlagajo tudi v pripravo spletne strani, ki bo kmalu delovala. "Društvo potem-

Nova Gorica, je društvu Hrast izročila jubilejno zlato priznanje "ob 50. obletnici delovanja ter neprecenljivem doprinosu širjenja ter ohranjanja slovenske kulture v zamejstvu". Pozdrave in čestitke so prinesli še Marko Terčič za ZSKP, Franka Žgavec za Kulturni center Lojze Bratuž, David Grinovero za PD Podgora in MePZ Mirko Špacapan, čutijo potrebo po priznanju svojih naporov in vlaganih energij, po zagotovitvi, da je to, kar počenajajo, koristno in ne bo šlo v pozabo. Pol stoletja neprekinjenega delovanja je visok dosežek. Ustanovni občni zbor SKD Hrast je bil sklican 14. oktobra 1968. Za prvega predsednika je bil izvoljen Romano Lavrenčič, sledila sta mu Mario Vizintin (od 1977 do 1995) in Claudio Peric (od 1995 do 2016). Med glavnimi pobudniki društva je bil predvsem župnik Bogomil Breclj, ki je od konca 50. do začetka 70. let prejšnjega stoletja dal veliko zagona vsemu, kulturnemu in prosvetnemu delovanju. Ob letošnji okrogli obletnici so pri društvu Hrast odločili, da usmerijo trud in prosti čas članov v ojačeno celoletno delovanje na vseh področjih, v katerih je delovalo v preteklih desetletjih. Na prvem mestu je zborovska, saj MePZ Hrast, ki je nastal pet let pred društvom, kateremu je dal ime in -kot simbol- hrastov list, predstavlja osrčje društvene dejavnosti; sledijo gledališka dejavnost, saj je bilo prvo dramsko delo v režiji župnika Ivana Kretiča uprizorjeno že leta 1952, mladinska ter rekreacijske, likovne in domoznanske pobude. Veliko truda vlagajo tudi v pripravo spletne strani, ki bo kmalu delovala. "Društvo potem-

DD

V KCLB / Iz domače zakladnice

Zlati jubilej Ansambla Lojzeta Hledeta

V Kulturnem centru Lojze Bratuž je bil v nedeljo, 28. oktobra, na sporedu drugi večer 3. koncertne sezone *Iz domače zakladnice* v režiji Deželnega sedeža RAI, tokrat v sodelovanju z društvom F. B. Sedej iz Števerjana. Koncert z naslovom *Večer v Števerjanu*, ki ga je Radio Trst A predvajal v živo, sta vodila napovedovalca Maruška Gustin in Aleks Jercog. Kot je poudaril napovedovalec, so koncert nameravali prirediti v Števerjanu, a so ga zaradi velikega povpraševanja po vstopnicah premaknili v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki so jo gledalci popolnoma napolnili. Zaslugo za tako množično udeležbo ima tudi dejstvo, da je po tridesetih letih stopil ponovno na oder Ansambel Lojzeta Hledeta, ki je imel krstni nastop prav v Katoliškem domu, sedanjem Kulturnem centru Lojze Bratuž, pred petdesetimi leti.

“Takrat je bila dvorana tudi nabit polna, in to nam je dalo 'korajžo', da smo nadaljevali se ukvarjati z glasbo. Veliko smo igrali pri nas in kasneje tudi v tujini, med drugim pri Slovencih v ZDA. Povsod so nas prijazno

sela pesem in Čez mejo v vas sem hodil. Poleg slavlencev sta večer sooblikovala ansambel Briška pomlad s pesmimi *V Brdih smo doma*, *Ostani le moja*, *Tebi v spomin* in *Ne cukaj me za kitki* ter legendar-

sprejeli in nas imeli radi”, je povedal Lojze Hlede. Lojze Hlede, Bruno Hlede, Niko Klanjšček, Zvonko Simčič, Aleš Pintar, Dušan Škorjanc, Boris Hladnik, Robert Beretta in Mihael Corsi so publiki zaigrali in zapeli svoje uspešnice *Večer v Števerjanu*, *Ve-*

na pevka Ansambla bratov Avsenik Jožica Svete. Pevka, ki je bila članica ansambla Avsenik od leta 1974 do prenehanja delovanja leta 1990, je prisotnim razkrila kar nekaj zanimivosti in spominov na dolgoletno glasbeno pot z Avseniki. Med drugim je povedala,

kako je Slavko Avsenik leta 1976 prav zanj napisal valček *Sanjam o domovini*, ker se ji je na turnejah zmeraj tožilo po domačem kraju. Spomnila se je tudi na razne osebnosti iz glasbenega sveta, ki jih je spoznala na televizijskih oddajah, na katerih je z Avseniki nastopila v raznih državah po Evropi. Z novim ansamblom pod imenom Jožica Svete in njeni Primorci je zapela pesmi *Pod cvetočimi kopranci*, *Na mostu*, *Kikrikiki polka*, *Cvetoče tulpe* in *Otoček sredi jezera*, ki opeva očarljivi Bled.

Ob koncu večera se je na odru spet predstavil jubilant, Ansambel Lojzeta Hledeta. Člani so dobili posebno priznanje društva F. B. Sedej, Občine Števerjan in Deželnega sedeža RAI za petdesetletno delovanje in še nekaj zaigrali razgretemu, navdušenemu občinstvu, ki je pesmi spremljalo z ritmičnim ploskanjem, in radijskim poslušalcem. Koncertna sezona *Iz domače zakladnice* se bo nadaljevala v nedeljo, 18. novembra, s koncertom v Domu glasbe – Casa della Musica v Trstu z naslovom *Oberkrainer meets jazz*. Poustvaril ga bo znani slovenski harmonikar in polinstrumentalist Andrej Toplišček s svojim triom. / MČ

Končala so se dela za prekvalifikacijo območja v osrčju vasi

V Sovodnjah imajo novo parkirišče

V sredo, 24. oktobra, so v središču Sovodenj, pred osnovno šolo Petra Butkoviča Domna, predali namenu novo parkirišče. Županja Alenka Florenin je ob prisotnosti ravnateljice Večstopenjske šole Doberdob dr. Sonje Klanjšček, arhitekta Marcella Fiscellija in vodje tehničnega urada sovođenjske občine Paola Nonina prisotnim obrazložila, kako so potekala gradbena dela in katera novosti se obetajo za prihodnost. Z odprtjem parkirišča se je sklenila zadnja faza prenovitve območja sredi vasi, kjer je bilo pred začetkom del nogometno igrišče.

Ob načrtovanju novega name-na območja so morali tehniki upoštevati celo vrsto omejitev, saj gre za zemljišče nad avtocestnim predorom. Parkirišče in park sta bili najbolj logični rešitvi, še posebno zato, ker je bilo iz varnostnih razlogov nujno potrebno preurediti vhod v osnovno šolo. Park so javnosti odprli že leta 2016, gradbe-

jetje ICM iz Ravascletta, so se pa začela konec maja letos in se, brez zapletov in zaradi lepega vremena, končala v predvidenem roku. Skupno je na novem parkirišču 40 parkirnih mest, 2 sta namenjeni invalidom. Skupna naložba je vredna 410 tisoč evrov, večji del zneska, 287 tisoč evrov, je prispevala dežela Furlanija Julijska krajina, 123 tisoč evrov pa je dodala Občina, ki

na dela na parkirišču, za katera je poskrbelo pod-

je najela posojilo. Ob gradnji parkirišča je občinska uprava poskrbela tudi za pretlakovanje šolskega dvorišča in ureditev novega postajališča za šolski avtobus, ostaja pa še nekaj denarja, ki bo namenjen namestitvi nadstreška nad postajališčem in nakupu novih igral za otroke. V prihodnjih dneh bo podjetje Enel priključilo javno razsvetljavo ob parkirišču na električno omrežje. Parkirišče in celotno območje v središču Sovodenj sta namenjeni ne samo šolskemu osebju in staršem, pač pa tudi uporabnikom telovadnice in Kulturnega doma Jožefa Češčuta. Na zemljišču za Kulturnim domom se bodo v prihodnje začela tudi dela za izgradnjo novega vrtca, saj je medministrski odbor CIPE pred dobrim letom odobril prispevek, namenjen gradnji objekta. Zadovoljstvo županje in tehnikov, ki so skrbeli za uresničitev projekta, se je pridružilo veselje sovođenjskih učiteljic in osnovnošolcev, ki so ponosno prerezali slavnostni trak ob odprtju in se na koncu še posladkali s čokoladnimi bomboni.

KF

Obvestila

“Zrelo je žito”, koncert s predstavitevjo zgoščenke Mešanega mladinskega zbora Emil Komel ob 10. obletnici zasedbe bo v soboto, 3. novembra, ob 20. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Zborovodja David Bandelj, gostja večera sopranistka Nina Kompare. Večer organizira SCGV Emil Komel v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič v okviru projekta “Zastavimo skupne moči za skupne cilje”. **Mešani pevski zbor Društva Unitri Nova Gorica** z zborovodjem Urošem Cejem vabi nove moške glasove: tenorje, baritone, base. Kontakt, pisarna društva na Erjavčevi ulici 4 od ponedeljka do četrta od 10. do 13. ure.

Na Večstopenjski šoli v Gorici iščejo profesorja za kratko supleno italijanščine za osemnajst tedenskih ur. Suplenca bi se lahko spremenila v celoletno. Kandidati naj pokličejo tajništvo šole na telefonsko številko 0481/531824 int. 4.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 10. novembra, tradicionalno martinovanje s prijateljskim druženjem v agriturizmu BAJTA-Fattoria carsica-Kraška domačija v Saležu pri Zgoniku. Vpisujejo do 31. oktobra do zasedbe razpoložljivih mest po tel. 0481-884156 (Faganel A.), 346-1206031 (Knez S.), 0481-882183 (Visintin D.), 0481-78138 (Stor S.). Avtobus bo odpeljal ob 16.30 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagi blizu pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču, v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Poljanah in v Doberdobu. **Javni razpis / 15. Priznanje Kazimir Humar** - Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskega zbora Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji

organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2018** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: **“Predlog za priznanje”**. **“Male oglase”** najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 2. 11. 2018 do 8. 11. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 2. novembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 3. novembra** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in jiljskem narečju. **Nedelja, 4. novembra**: ponovitev oddaje Okno v Benečijo. **Ponedeljek, 5. novembra** (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo. **Torek, 6. novembra** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 7. novembra** (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Krivokljun je gost med iglavci - Izbor melodij. **Četrtek, 8. novembra** (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KATOLIŠKA KNJIGARNA v sodelovanju z

Založbo Mladika vabi na kavo s knjigo

**POKLON
ALOJZU REBULI**

v sredo, 7. novembra 2018, ob 10. uri

v prostorih knjižarne na Travniku 25 v Gorici

Dogodek je del kulturnega programa knjižarne, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

Pod pokroviteljstvom

JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RSKavo bo
ponudilo podjetjePrimoRoma
CAFFE PER AMORE
TRIESTE

Krožek Anton Gregorčič

MIRKO ŠPACAPAN 1953-2007

*** Zastavimo skupne moči za skupne cilje ***

ZREJLO JE ŽITO

koncert in predstavitev zgoščenke ob 10. obletnici zasedbe

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel
zborovodja David Bandelj
gost večera Nina Kompare

Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 3. novembra, ob 20. uri

Koncert organizira Krožek Anton Gregorčič v sklopu projekta “Zastavimo skupne moči za skupne cilje”, ki ga podpira Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina na podlagi zakona 38/2001

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

SLOVENSKO KATOLIŠKO DRUŠTVO HRAT

SKD HRAT

SPOMINI MEMORIE

1918 - 2018

MED VOJNO IN SPOMINOM 1918-2018

SREČANJE Z RAZISKOVALCI
IN ZBIRATELJI PRIČEVANJ

TOREK, 6. novembra 2018, ob 20. uri
KMEČKI TURIZEM »PRI CIRILI« - DOBERDOB

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Predstavitev zbirke Ljubke Šorli

GORIŠKE PESMI

Na večeru sodelujejo Igor Tuta, Marija Mercina in Jurij Paljk

Glasbeni poklon gojencev SCGV Emil Komel

ČETRTEK, 8. NOVEMBRA 2018, OB 20. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

SNG Nova Gorica / Premiera: Človeški glas Srce parajoče slovo

Kolikokrat nas v tem zemeljskem življenju, ki nam naplavlja ob bolj redkih trenutkih sreče veliko težav in tegob, dogodki prisilijo v slovo, v kakršno koli, od domačega kraja, domačih, kolegov, prijateljev..., pa tudi od tiste ljubljene osebe, ki smo si jo izbrali za življenjskega sopotnika

Gorica, v sredo, 10. oktobra 2018, kot druga uprizoritev v sezoni 2018/2019. Monodrama je s subtilnim peresom in očitno tudi z zelo dobrim poznavanjem ženske intimne napisal Jean Cocteau (1889 – 1963), ki se je preizkusil v vseh mogočih umetniških zvrsteh, kot pesnik, dramatik, dramaturg koreograf,

gim, ki jo dokončno zapuša, ker se bo poročil z drugo, lotila Ajda Valcl. Pri tem je želela izpostaviti predvsem izgubo, izgubo nekoga, od katerega se mora človek ločiti, pa se ne more od njega posloviti. In to slovo skuša protagonistka na vse načine, sicer le po telefonu, čim bolj oddaljiti. Ta intenzivni,

ganljivi monolog, ki sega v globine človeške duše, je na intimnem, tokrat povsem izpraznjenem prizorišču malega odra SNG Nova Gorica izredno pronicljivo, povsem naravno in pretresljivo interpretirala, lahko bi rekli kar doživljala, tako pristna so bila čustva, ki jih je posredovala, Helena Peršuh, prva dama novogoriškega gledališča. Z njeno tankočutno interpretacijo so v sozvočju minimalistična scenografska podoba Mateja Stupice, na kateri izredno pomenljivo in tudi utesnjujoče gospoduje viseča tele-

fonska slušalka, v ozadju pa visijo predmeti, spomini na nekdanje ljubezensko razmerje, avtorska glasba Polone Janežič, ki se včasih diskretno, včasih pa glasneje oglašča kot iskrena spremljevalka valovanja protagonistkininih čustev, pa še osvetlitev odra Igorja Remete. Igralco oz. lik je v domačo, neurejeno obleko odela Belinda Radulović.

/str. 16
Iva Koršič

Foto SNG Nova Gorica / Peter Uhan

oz. sopotnico. Prepričani smo bili, da bomo z njo do konca svojih dni, pa se je za nas vse drugače zasukalo. On se je zaljubil v drugo in nas pustil osamljene, izpraznjene, kot da bi iz nas otekli vsi življenjski sokovi. Take občutke zapuščenosti, žalosti, bridkosti začutimo ob gledanju, pravzaprav podoživljanju vsega, kar se dogaja v duši protagoniste predstave *Človeški glas*, ki je premiero doživela v SNG Nova

slikar, filmski ustvarjalec. Drama, po kateri rada segajo gledališča po vsem svetu, saj je prevedena v mnogo jezikov, je nastala l. 1930. V novem prevodu Marka Bratuša, umetniškega vodje SNG Nova Gorica, je njena vsebina prav tako občutljivo in obzirno do ženske psihe, čutenja in razmišljanja zaživela sveže in sodobno. S prav takim pristopom se je režije tega dela o ženski, ki se še zadnjič po telefonu pogovarja s svojim dra-

3. koncertna sezona Iz domače zakladnice 2018/2019 Sproščujoči večeri narodno-zabavne glasbe

Radijsko oddajo *Iz domače zakladnice*, ki se na valu Radia Trst A že trinajsto sezono oglašča vsako sredo in nedeljo, bo tudi letos dopolnjeval bogat niz koncertov v živo. V nedeljo, 30. septembra, se je namreč pričela 3. koncertna sezona narodno-zabavne glasbe, ki se bo vila do 31. marca 2019. Na ta način se bo nadaljevala pobuda programskega oddelka Radia Trst A, ki jo je občinstvo že v prejšnjih dveh letih nagradilo z navdušenjem in številno prisotnostjo na nedeljskih popoldanskih koncertih. Zaradi popravil v tržaških studiih RAI ciklus letošnjih koncertov, podobno kot v prejšnji sezoni, poteka na zunanjih lokacijah, in sicer v avditoriju Doma glasbe oz. Casa della Musica v Trstu, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, v Sedejevem domu v Števerjanu in v Begunjah na Gorenjskem. Koncerti so bili ali še bodo enkrat mesečno, in sicer ob nedeljah ob 17.30. Vstop na koncerte v Trstu, Gorici in Števerjanu je brezplačen, rezervacija mest pa je obvezna. Svoje mesto si lahko interresenti zagotovijo tako, da pokličejo na telefonski številki +39 040 7784358 ali +39 040 7784281 ali pustijo sporočilo na telefonski tajnici na številki +39 040 7784484 ali pišejo sporočilo na email naslov programi.slo@rai.it ali pa na facebook stran www.facebook.com/Iz-domače-zakladnice. Koncerte, ki jih vodita glasbeni urednik Alek-

si Jercog in sodelavka Maruška Gustin, Radio Trst A prenaša v živo po svojih radijskih valovih in na spletu prek streaming radia (www.sedezfjk.rai.it) pod taktir-

ko asistentke programa Nataše Ferletic.

3. koncertno sezono *Iz domače zakladnice* sestavlja sedem koncertov. Oblikovalo jih bo osemnajst odličnih ansamblov, vokalnih skupin in solistov iz Slovenije in zamejstva, eden pa celo iz Bavarske. Vsak koncert bo osredotočen na določeno temo, pri dveh pa se obeta skok na področje ljudske glasbe in jazza. V nedeljo, 28. oktobra 2018, je bil v KCLBv Gorici *Večer v Števerjanu*, jubilejni nastop ob 50-letnici ansambla Lojzeta Hledeta. Gostje so bili Jožica Svete in njeni Primorci Briška pomlad. Sledili si bodo še naslednji večeri: v nedeljo, 18. novembra 2018, ob 17.30 bo v Domu glasbe - Casa della Musica, ul. Capitelli 3 v Trstu, nastopil *Oberkrainer me-ets jazz*, *Andrej Toplišek Trio*; v nedeljo, 9. decembra 2018, ob

17.30 bo v isti dvorani *Festivalski večer*. S. O. S. kvintet - zmagovalec 43. Festivala Graška Gora poje in igra 2018 in zmagovalec med klasičnimi kvinteti na 49. Festivalu Ptuj 2018, Špadni fantje - zmagovalec 48. Festivala Števerjan 2018, Hozentregarji - zmagovalec 18. Večera slovenskih viž v narečju v Škofji Loki; v nedeljo, 30. decembra 2018, ob 17.30 in v torek, 1. januar 2019, ob 11.00 bo na sporedu radijski posnetek koncerta iz dvorane Pod Avsenikovo marelo v Begunjah na Gorenjskem, *Novemu letu naproti*, Hišni ansambel Avsenik - 20 let delovanja; v nedeljo, 24. februarja 2019, ob 17.30 bo v Domu glasbe - Casa della Musica, ul. Capitelli 3 v Trstu, *Večer ljudskih melodij od Jadrana do Alp*, nastopili bodo Prifarski muzikanti ob 30-letnici delovanja in Ženska pevska skupina Stu ledi ob 40-letnici delovanja; v nedeljo, 31. marca 2019, ob 17.30 bo v Sedejevem domu, Trg svobode 6 v Števerjanu, koncert *Domovina in druge pesmi o Sloveniji*, nastopila bosta Danilo Lukan s prijatelji in Ansambel Banovšek.

Za vse ljubitelje narodno-zabavne glasbe se obeta enkratna priložnost, da prisluhnejo v živo najboljšim interpretom tega žanra, da поблиže spoznajo glasbenike in da s svojo prisotnostjo na prizoriščih v Trstu, Gorici in Števerjanu pripomorejo k poustvarjanju pravega koncertnega vzdušja. Toplo vabljeni!

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (38)

Dimitri Tabaj

Črni Kal (3)

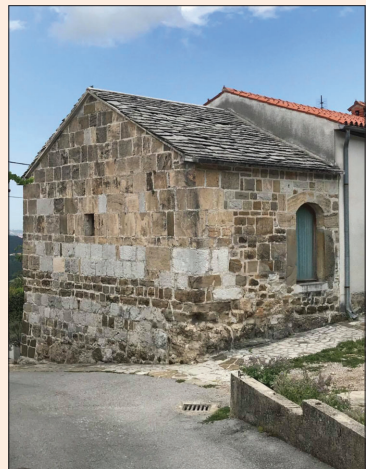
Podružna cerkev sv. Valentina v Črnem Kalu stoji kot pomemben element na izpostavljenem mestu na robu vasi, kot v večini kraških in notranjskih vasi. Nekateri trdijo, da je bila prva cerkev zelo stara in da je bila zgrajena že v 7. stoletju. Barokizirana je bila leta 1680, medtem ko je sedanji videz dobila leta 1912. Posamezni elementi starejše cerkve, kot na primer okna in vrata, izvirajo še iz stare cerkve. Teren, na katerem stoji, ni stabilen. Zato se je skoraj 23 metrov visok čebulast zvonik, zgrajen leta 1802 in okrašen s krasnim portalom in biforami, precej nagnil in s tem postal znan zaradi svoje poševnosti.

Tako imenovano Benkovo hišo sta leta 1489 gradila stavbarska mojstra Andrej in Benko, ki naj bi zgradila tudi utrdbe proti turškim vpadom na Kraškem robu. Večina je mnenja, da gre tukaj za znamenitega stavbarskega in kamnoseškega mojstra Benka iz Sočerge, ki je znan tudi po svojih delih v Podpeči,

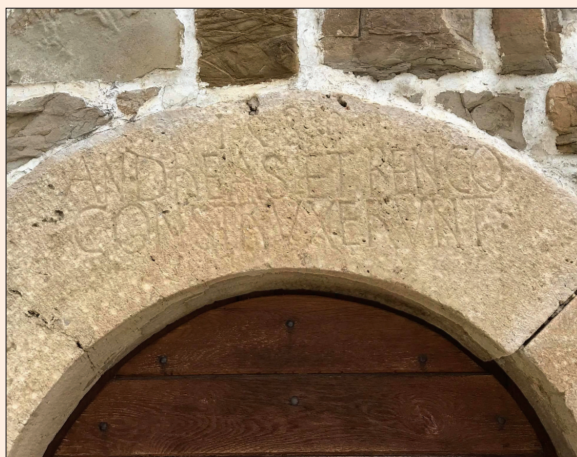
"Poševna" podružna cerkev sv. Valentina v Črnem Kalu stoji kot pomemben reprezentativni element na izpostavljenem mestu na robu vasi, kot v večini kraških in notranjskih vasi. Teren, na katerem stoji, ni stabilen. Zato se je skoraj 23 metrov visok in čebulasti zvonik, zgrajen leta 1802 in okrašen s krasnim portalom in biforami, precej nagnil in s tem postal znan zaradi svoje poševnosti. V ozadju viadukt Črni Kal.

Predloki in Buzetu. Delal je predvsem v notranjosti Istre. Po vsej verjetnosti je začel delati v kamnolomu, dokler ni odprl svoje kamnoseške delavnice. Črnokalska Benkova hiša je zelo prepoznaven in reprezentativen spomenik ruralnega stavbarstva v vasi, v kateri je veljal kot neki "vaški vzorec" za kasnejše gradnje, a tudi najstarejši signiran in datiran primer podeželskega stavbarstva v slovenski Istri: na glavnem portalu, ki je zaključen z mogočno polkrožno preklado iz enega samega kamna, je izklesan latinski napis "ANDREAS ET BENCO CONSTRUXERUNT - 1489" ("Zgradila sta Andrej in Benko - 1489"). V že omenjeni študiji je Ivan Sedej poudaril, da je renesančna pravzaprav le njena zunanjšina, čeprav vsebuje tudi krepke ruralne detaje, ki včasih delujejo skoraj "megalitsko" (portal) in jo naredijo bolj romansko. Vsebuje tudi poznogotske

"Benkova hiša" zaradi same konstrukcije, pa tudi zaradi starosti in zanimivih napisov, predstavlja verjetno najzanimivejšo poslopje v tej vasi. Hiša ima tudi drugi vhod, prav tako z mogočnim kamnitim portalom, ki z dvoriščne strani - nekoč je bila ograjena - vodi v nadstropje. Preklada tega portala je bolj ravna in nosi verjetno znamenje kamnoseških mojstrov. Strma streha je krita s skrilami.

reminiscence, na primer že sam način gradnje iz pravilno klesanih kamnitih kvadrov. Gre za tipično enocelično dvoetažno obodno konstrukcijo z lesenimi stropovi in deloma vkopano kletjo. Prvotno je hiša imela eno samo pritličje in je bila kasneje vzdignjena. Okno v nadstropju, komajda večje od kamnitega kvadra, ki je temeljna gradbena enota, ji nekako daje videz trdnjave. Hiša ima tudi drugi vhod, prav tako z mogočnim kamnitim portalom, ki z dvoriščne strani - nekoč je bila ograjena - vodi v nadstropje. Preklada tega portala je bolj ravna in nosi verjetno znamenje kamnoseških mojstrov. Strma streha je krita s skrilami. Temeljito jo je leta 1990 obnovil Medobčin-ski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Piranu s pomočjo konservatorjev. Glede namembnosti stavbe je Sedej zapisal, da je, po monumentalnosti sodeč, morda šlo za hišo bogatejšega kmeta ali za kaščo za zbiranje davkov v naturalijah ali morda celo za stavbo, ki je bila v zvezi s taborom nad vasjo. V steni prislone hiše sta kot

Na glavnem portalu Benkove hiše, ki je zaključen z mogočno polkrožno preklado iz enega samega kamna, je izklesan latinski napis "ANDREAS ET BENCO CONSTRUXERUNT - 1489" ("Zgradila sta Andrej in Benko - 1489").

dve plošči z glagolskimi napisi, ki sta zelo verjetno nekoč pripadala nadvratnicam portalov neke stare hiše, ki je z Benkovo hišo sestavljala domačijsko enoto in je bila kot razvalina temeljito obnovljena in predelana leta 1921. V glagolskih napisih lahko razberemo imeni Andrejašič in Bažec ter letnici 1457 in 1489. Prof. Branko Fučič je tako prečrkoval napis, ki ni povsem čitljiv: "148? (verjetno 1489), to je hiša Andrejašiča, 1457 to je hiša Bažca". Oba priimka še obstajata v Črnem Kalu.

Benkova hiša. Renesana je pravzaprav le njena zunanjšina, a vsebuje tudi krepke ruralne detaje, ki jo naredijo bolj romansko. Vsebuje tudi poznogotske reminiscence, na primer že sam način gradnje iz pravilno klesanih kamnitih kvadrov. Okno v nadstropju, komajda večje od kamnitega kvadra, ki je temeljna gradbena enota, ji daje nekako videz trdnjave.

V steni prislone hiše sta kot spomin vgrajeni dve plošči z glagolskimi napisi, ki sta zelo verjetno nekoč pripadala nadvratnicam portalov neke stare hiše, ki je z Benkovo hišo sestavljala domačijsko enoto in je bila kot razvalina temeljito obnovljena in predelana leta 1921. V glagolskih napisih lahko razberemo imeni Andrejašič in Bažec ter letnici 1457 in 1489. Prof. Branko Fučič je tako prečrkoval napis, ki ni povsem čitljiv: "148? (verjetno 1489), to je hiša Andrejašiča, 1457 to je hiša Bažca". Oba priimka še obstajata v Črnem Kalu.

UMETNIŠKA SEZONA 2018 | 2019

Umetniški direktor Walter Mramor

**Gledališče
Verdi
Gorica**

NOVEMBER

Sobota, 3., ob 20:45 | PROZA
La Contrada - Teatro Stabile di Trieste

BASABANCHI RÊPETE
napisal Alessandro Fullin
igrajo **Ariella Reggio, Alessandro Fullin, Francesco Godina, Franko Korošec, Valentino Pagliei, Leonardo Zannier** in Sara Zanni
scene in kostumi Andrea Stanisci
oblikovanje luči Bruno Guastini
režija Alessandro Fullin

Petek, 9., ob 20:45 | GLASBA IN BALET
Državno akademsko operno in baletno gledališče
"Mikhail Glinka" iz Chelyabinska

PAQUITA
balet v 2 dejanjih
glasba Edouard Marie Ernest Deldevez, Ludwig Minkus, Cesare Pugni, Riccardo Drigo
libreto Paul Foucher in Josef Mazillier
iz zgodbe Miguela Cervantesa "La Gitanilla"
koreografija Marius Petipa
ureditev koreografije Yuri Klevtsov
pomočnik koreografa Yuri Vyskubenko
scenografija in kostumi Dmitri Cherbadzhi
direktor Evgeni Volynsky

Četrtek, 15. ob 20:45 | PROZA
Nuovo Teatro in IBLA Film
PENSO CHE UN SOGNO COSÌ...
napisala Giuseppe Fiorello in Vittorio Moroni
nastopa **Giuseppe Fiorello**
glasbena spremljava Daniele Bonaviri in Fabrizio Palma
režija Giampiero Solari

Sreda, 28., ob 20:45 | PROZA
Gitiessie Artisti Riuniti
FILUMENA MARTURANO
napisal Eduardo De Filippo
igrajo **Mariangela D'Abbraccio, Geppy Gleijeses**
in Nunzia Schiano, Mimmo Mignemi ter Ylenia Oliviero, Elisabetta Mirra, Agostino Pannone, Gregorio De Paola, Adriano Falivene, Fabio Pappacena
scene in kostumi Raimonda Gaetani
režija Liliana Cavani

DECEMBER

Sreda, 5., ob 20:45 | VERDI OFF
Teatro Stabile di Genova - Proxima Res
GEPPETTO E GEPPETTO
napisal in vodi Tindaro Granata
Nagrada UBU 2016 - Najboljši projekt / dramaturška novost
Nagrada Hystrio Twister 2017
Državna nagrada Franco Enriquez 2017
Nagrada "Mario Mieli a teatro" - 2018
igrajo Alessia Bellotto, Angelo Di Genio, Tindaro Granata, Carlo Guasconi, Paolo Li Volsi, Lucia Rea, Roberta Rosignoli

Sobota, 15., ob 20:45 | PROZA
I Legnanesi
70 VOGLIA DI RIDERE C'È
igrajo Antonio Provasio, Enrico Dalcerci, Luigi Campisi
in še 40 izrednih izvajalcev
režija Antonio Provasio
produkcija Chi.te.ma

Petek, 21., ob 20:45 | GLASBA IN BALET
Albatros Eventi Srl
GIOVANNI ALLEVI - EQUILIBRIUM TOUR
v spremstvu godal orkestra Orchestra Sinfonica Italiana

JANUAR

Četrtek, 10., ob 20:45 | VELIKI DOGODKI / MUZIKAL
Imarts Media Srl
MASSIMO LOPEZ & TULLIO SOLENGHI SHOW
napisala in nastopa Massimo Lopez in Tullio Solenghi
igra Jazz Company pod taktirko M. Gabriele Comeglio

Četrtek, 17., ob 20:45 | VERDI OFF
Aldes in Tida
QUINTETTO
napisal in nastopa **Marco Chenevier**
Zmagovalna predstava Be Festivala, Birmingham 2015
Angleški dnevnik "The Guardian" je predstavo uvrstil med "Top 10 Comedy 2016", Druga nagrada občinstva na Mess Festivalu, Sarajevo 2015, Prva nagrada za sodobni ples na Sarajevskem zimskem festivalu leta 2013, Drugo mesto na Next Generation festivalu, Padova 2013

Sobota, 26., ob 20:45 | GLASBA IN BALET
Daniele Cipriani Entertainment
GALA VEČER BALETNIH ZVEZD
v izvedbi Danieleja Ciprianija z mednarodnimi baletnimi zvezdami
glasba Camille Saint-Saëns, Riccardo Drigo, Pëtr Il'ič Čajkovskij, Manuel de Falla

Sreda, 30., ob 20:45 | PROZA
Ansambel Enfi Teatro
PENSACI, GIACOMINO
napisal Luigi Pirandello
dramaturško branje in režija Fabio Grossi
nastopajo **Leo Gullotta** in Liborio Natoli, Rita Abela, Federica Bern, Valentina Gristina, Gaia Lo Vecchio, Francesco Maccarinelli, Valerio Santi in Sergio Mascherpa
scene in kostumi Angela Gallaro Goracci
glasba Germano Mazzocchetti
luči Umile Vainieri
pomočnik režiserja Mimmo Verdesca

FEBRUAR

Torek, 5., ob 20:45 | VERDI OFF
Accademia Perduta/Romagna Teatri - Società per Attori - Goldenart Production
LA CLASSE
napisal Vincenzo Manna
igrajo **Claudio Casadio, Brenno Placido**, Andrea Paolotti, Edoardo Frullini, Valentina Carli, Haroun Fall, Cecilia D'Amico, Giulia Paoletti
režija Giuseppe Marini
scene Alessandro Chiti
glasba Paolo Coletta
oblikovanje luči Javier Delle Monache

Petek, 8., ob 20:45 | PROZA
Jolefilm in Piccolo Teatro di Milano - Teatro d'Europa
NEL TEMPO DEGLI DEI Il calzolaio di Ulisse
napisala Marco Paolini in Francesco Niccolini
nastopa **Marco Paolini**
scenofonija, luči, stil Roberto Tarasco
režija Gabriele Vacis

Sobota, 23., ob 20:45 | PROZA
Pigra srl v sodelovanju z a.Artisti Associati
VIKTOR UND VIKTORIA
komedija z glasbenim izborom prosto po istoimenskem filmu Reinholda Schünzla, originalna izvedba Giovanna Gra
nastopajo **Veronica Pivetti, Giorgio Borghetti, Yari Gugliucci**, Pia Engleberth, Roberta Cartocci, Nicola Sorrenti
scene Alessandro Chiti
kostumi Valter Azzini
luči Alessandro Verazzi
originalna glasba in priredbe Maurizio Abeni
režija Emanuele Gamba

Četrtek, 28., ob 20:45 | GLASBA IN BALET
International Music And Arts
TUTU
nastopa skupina **Chicos Mambo**
koreografija in režija Philippe Lafeuille
asistent Flavie Hennion
tutulogue Romain Compingt
luči Dominique Mabileau
glasba Antisten
kostumi Corinne Petitpierre
lasulje Gwendoline Quiniou
izvajalci David Guasgua M., Pierre-Emmanuel Langry, Julien Mercier, Guillaume Queau, Vincenzo Veneruso, Stéphane Vitran
zentaï Corinne Barbara

MAREC

Sreda, 6., ob 20:45 | VELIKI DOGODKI / SMILE
50Tusen
PINTUS - DESTINATI ALL'ESTINZIONE
napisala Angelo Pintus in Enrico Porreca

Četrtek, 14., ob 20:45 | GLASBA IN BALET
Teatro Bellini iz Neaplja - Corvino Produzioni
DON JUAN
v izvedbi Orchestra di Piazza Vittorio
nastopajo **Petra Magoni, Simona Boo, Hersi Matmuja, Mama Marjas, Evandro Dos Reis, Omar Lopez Valle, Houcine Ataa, Pino Pecorelli** (kontrabas), Leandro Piccioni (klavir), Ernesto Lopez Maturell (bobni), Emanuele Bultrini (kitare), Andrea Pesce (klaviature)
scenografije Barbara Bessi
kostumi Ortensia de Francesco
oblikovalec luči Daniele Davino
režija Andrea Renzi in Mario Tronco

Četrtek, 21., ob 20:45 | VERDI OFF
ATIR Teatro Ringhiera
(S)LEGATI
napisala in nastopata **Jacopo Biccocchi in Mattia Fabris**
luči Alessandro Verazzi
glasba Sandra Zoccolan

Četrtek, 28., ob 20:45 | PROZA
ITC2000

PERFETTA
besedilo in režija Mattia Torre
nastopa **Geppi Cucciari**
pomočnik režiserja Giulia Dietrich
originalna uglasbitev Paolo Fresu
kostumi Antonio Marras
oblikovalec luči Luca Barbati

APRIL

Sreda, 3., ob 20:45 | GLASBA IN BALET
Reggio Iniziative Culturali S.r.l.
ČAROBNA PIŠČAL
napisal Wolfgang Amadeus Mozart
nastopajo **Elio**, recitacija in petje, **Scilla Cristiano**, sopran, **Oboe Quartet Berliner Philharmoniker** (Christoph Hartmann - oboa, Luiz Coelho - violina, Walter Küssner - viola, Clemens Weigel - violončelo)

Petek, 5., ob 20:45 | VERDI OFF
produkcija Aparte Soc. Coop. v sodelovanju z Atir Teatro Ringhiera in Akademijo lepih umetnosti Brera - dveletna specializacija v gledališki scenografiji
IL GIARDINO DELLE CILIEGIE
nastopajo **Nina's Drag Queens**
besedilo in režija Francesco Micheli
prevodi Fausto Malcovati
igrajo Alessio Calciolari, Gianluca Di Lauro, Sax Nicosia, Stefano Orlandi, Lorenzo Piccolo, Ulisse Romanò
scene Clara Storti, Selena Zanolisso
kostumi Giada Masi
luči Giulia Pastore
zvok Giuliana Rienzi
pomočnik režiserja Luisa Costi

Torek, 9., ob 20:45 | VELIKI DOGODKI / MUZIKAL
WE WILL ROCK YOU
glasba in besedila skupine Queen
libreto Ben Elton
režija Tim Luscombe
produkcija Barley Arts Srl

Sreda, 17., ob 20:45 | VELIKI DOGODKI / SMILE
Soldout Srl
CAVEMAN - JAMSKI ČLOVEK
napisal Rob Becker
nastopa **Maurizio Colombi** z glasbeno skupino v živo

Verdi *Young*

NOVEMBER

Nedelja, 18., ob 16:00 | VERDI YOUNG POPOLDANSKA
Fantateatro - Alto Music
FANTAFAVOLE SHOW
napisala in vodi Sandra Bertuzzi
scene Federico Zuntini
koreografije Daniele Palumbo
nastopajo Fortunato, Umberto Fiorelli, Monalisa Verhoven, Marco Mandrioli
plesalci Daniele Palumbo, Simona Pulvirenti, Elena Carlini, Greta Ruggiero, Simona De Stefano, Giulia Trappoloni
ciljna skupina: družinska predstava od 4 let dalje

DECEMBER

Nedelja, 2., ob 16:00 | VERDI YOUNG POPOLDANSKA
Fundacija Aida, Alce Nero in Občina Verona - odbornišтво za izobraževanje
BUON NATALE, BABBO NATALE!
režija Raffaele Latagliata
besedilo Pino Costalunga in Nicoletta Vicentini
igrajo Pino Costalunga, Greta Magnani, Matteo Ferrari, Jessica Grossule
ensemble Silvia Gandolfi, Gilda Li Rosi, Jacopo Zera
originalna glasba in besedila Laura Facci
priredbe Moreno Piccoli
scenografije Gino Coppelli s sodelovanjem Sare Ferrari
kostumi Antonia Munaretti
lutke in scenska oprema Nadia Simeonova
in Michela Cannoletta
ličenje Flavio Cesaretti
ciljna skupina: družinska predstava od 4 let dalje

JANUAR

Nedelja, 20., ob 16:00 | VERDI YOUNG POPOLDANSKA
Fantateatro - Alto Music
ČAROVNIK IZ OZA
napisala in vodi Sandra Bertuzzi
igrajo Chiara Piazza, Roberto Giovenco, Odoardo Maggioni, Marco Piazza, Mario Gualandi, Giacomo Cordini, Valeria Nasci, Simona Pulvirenti
tehnika: Teatro d'attore e videoproiezioni
ciljna skupina: družinska predstava od 4 let dalje

FEBRUAR

Nedelja, 3., ob 16:00 | VERDI YOUNG POPOLDANSKA
SDT Eventi
KNJIGA O DŽUNGLI - MUSICAL
Mowglijeva zgodba
glasba Tony Labriola in Stefano Govoni
režija Ilaria De Angelis
s posebnim nastopom **Juliane Moreira**
ciljna skupina: družinska predstava od 4 let dalje

Torek, 12. ob 10:00 | VERDI YOUNG JUTRANJA
Stivalaccio Teatro - Teatro Stabile del Veneto
ROMEO E GIULIETTA
L'amore è saltimbanco
izvirna zamisel in režija Marco Zoppello
igrajo Anna De Franceschi, Michele Mori in Marco Zoppello
scenografija Alberto Nonnato
kostumi Antonia Munaretti
maske Roberto Maria Macchi
dvoboji Giorgio Sgaravatto
glasbeno svetovanje Veronica Canale
ciljna skupina: 12-18 let

MAREC

Torek, 19., ob 10:00 | VERDI YOUNG JUTRANJA
Arcadia Productions
FRANKENSTEIN
(predstava v angleškem jeziku)
besedilo in režija Graham Spicer
igrajo Graham Spicer, Carlo Orlandi, Yvonne Worth
scene in kostumi Carlo Orlandi
luči Roberto Finizio
ciljna skupina: 11-14 let

INFORMACIJE
Občinsko gledališče Giuseppe Verdi v Gorici
t. 0481 383601/02
info.teatroverdigorizia@gmail.com
www3.comune.gorizia.it/teatro

/TeatroVerdiGorizia
 /@TeatroVerdiGo
 /teatroverdigorizia
 /TeatroVerdiGorizia

Kratke

Peticija društva Edinost o enakopravnosti manjšinskih jezikov z italijanskim

V sredo, 17. oktobra 2018, se je 5. stalna komisija deželnega sveta soočila s peticijo (št. 1/2018) prof. Sama Pahorja, zastopnika društva Edinost, o enakopravnosti manjšinskih jezikov z italijanskim. Zahteve Edinosti je že v minuli zakonodajni dobi zagovarjal in utemeljeval deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki ponovno izpostavlja, da enačenje manjšinskih jezikov z italijanskim že velja v Dolini Aoste in Bocnu, kot je tudi Italijanom v Sloveniji in na Hrvaškem že od nekdaj uradno priznana enakovrednost manjšinskega jezika. "Sam 3. člen deželnega statuta iz leta 1963 govori o enakih pravicah vseh navzočih skupnosti, na osi določil, ki so zapisana v sami ustavi. Profesor Samo Pahor je v minulih desetletjih dosegel kar tri razsodbe Ustavnega sodišča, ki potrjujejo, da je popolna enakopravnost manjšinskega jezika osnovni temelj zaščite priznane narodne ali jezikovne manjšine", vztraja deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. Po avdiciji prof. Sama Pahorja, ki je podrobno in nazorno orisal svoje poglede in predlog, bo pristojna komisija deželnega sveta obravnava peticije št. 1 posvetila eno prihodnjih sej. Ob tem je deželni svetnik Gabrovec komisiji predlagal, naj izvede študijski obisk v popolnoma dvojezičnih javnih upravah na slovenski obali, da se tudi deželni svetniki prepričajo o stvarnem udejanjanju jezikovne in narodne enakopravnosti.

Če Trst želi, je lahko že danes metropolitansko mesto

V medijih se je spet pojavila hipoteza o nastanku metropolitanskega mesta Trst. Za to je tokrat poskrbel predsednik deželnega sveta Mauro Zanin, kar je sprožilo val nelagodja tudi v vrstah njegove večine. Na ta račun je vredno opozoriti, da bi Trst de facto lahko že danes imel status metropolitanskega mesta. Deželni zakon št. 1 iz leta 2006 namreč določa, da lahko metropolitansko mesto nastane iz ene (!) ali več občin, z vsaj 200.000 prebivalci, kar je dejansko pisano Trstu na kožo. Trst se lahko torej spremeni v metropolitansko mesto samostojno, brez drugih občin. Te bi se lahko naknadno in s prilagojenimi ritmi svobodno odločale za to izbiro, če bi bila zanimiva in uskladjena z njihovimi potrebami. To velja v prvi vrsti za sosednje dvojezične občine, katerim so mednarodni sporazumi priznali posebno vlogo pri zaščiti pravic slovenske narodne skupnosti in se jim zato ne more ničesar vsiljevati. Če bi se Trst odločil za to pot, bi moral nato pričiti pogajanja z deželo in državo za dodelitev pristojnosti in morebitnih novih dodatnih odgovornosti, morda tudi na področju razvijanja pristaniške dejavnosti, industrijskega razvoja in čezmejnega sodelovanja. Vse to bi bilo možno, a vsekakor ne samoumevno. Pod takimi pogoji je Slovenska skupnost pripravljena sodelovati in odigrati svojo vlogo, pravi strankin deželni svetnik in politični tajnik Igor Gabrovec.

Ponedeljkov večer DSI / Gostje rojaki iz Koroške

Bogat dogodek z razstavo in predstavitevijo treh knjig

Prvo srečanje v sklopu 18. Koroških kulturnih dnevnov na Primorskem je potekalo v Peterlinovi dvorani v organizaciji Društva slovenskih izobražencev in Slovenske prosvete. Bogat program Koroškega večera je ponudil najprej razstave umetnin na porcelanu, sledili sta predstavitev pesniške zbirke Lenčke Kupper *80 pesmi*, ki je izšla letos ob osemdesetletnici pesnice, ter predstavitev publikacije *Tiha zemlja* o izročilu ljudske pesmi z Radiš in okolice.

Izidor Stern se je rodil marca 1959 kot tretji od dvanajstih otrok. Na Obirskem je obiskoval osnovno šolo, nato pa gimnazijo v Celovcu. Kot petnajstleten fant je bil že vajenec za risanje na steklo in porcelan, leta 1980 pa se je preselil na Dunaj in se zaposlil v Augarten porzellan, drugi najstarejši manufakturi v Evropi, ki praznuje letos tristo let. Od leta 1990 ustvarja svoje umetnine, med leti 2008 in 2011 je bil izredni študent Univerze za umetnost na Dunaju na keramičnem oddelku pri najbolj pomembni umetnici keramičnih izdelkov v Avstriji. Poslušalci v Peterlinovi dvorani so si nato ogledali kratek film o Izidorju Sternu z naslovom *Umetnina na porcelanu*. V njem sta predstavljena zgodovina manufakture Augarten, katere lastnica je bila Marija Terezija, in potpežljivo delo barvanja in ustvarjanja na porcelanu. Stern se je leta 1991 začel ukvarjati s slovenskimi pesniki, in sicer

je njihove stvaritve preličil, kot ga sam imenuje, "posebno belo zlato". Zahvalil se je Tatjani Oletič za postavitev razstave, ki bo odprta še dva tedna ob uradnih

od leta 2010. Tokrat so izdali zbornik posveta vseh zamejcev, ki je potekal leta 2016 na Hrvaškem. Naslednji je dvojezični vodnik etnološkega muzeja na Kostanjah z

Foto damij@n

urah, nato pa obrazložil postopek risanja na porcelan in peko na 800 stopinjah. Letos se je odločil, da se oddolži Mozartu ob tristoletnici manufakture, tako da je na vazo narisal partituro *Eine kleine nachtmusik*. Izmed slovenskih pisateljev si je izbral Majo Haderlap in odlomek babičine pripovedi iz njenega *Angela pozabe* napisal dvojezično na porcelan. Prepisovanje je trajalo celo leto, na razstavi v Železni kapli pa so jo takoj kupili.

V imenu Krščanske kulturne zveze je Martin Kühling predstavil knjige zadnjih treh let. Prva publikacija je izšla v sklopu projekta *Slovenščina v družini*, ki poteka

naslovom *Etnološki muzej Kostanje - Kraj spomina in učenja*, edini etnološki muzej koroških Slovencev, ki sta ga uredila KKZ in SPZ. Tretja novost pa je zbirka znane koroške pesnice, avtorice otroških pesmi, lutkovnih iger, pravljic in pripovedk Lenčke Kupper *80 pesmi*. Pesnica je januarja letos prejela Tischlerjevo nagrado. Objavljene so njene najboljše pesmi, ilustrirala pa jih je Polona Lovšin.

Nužej Tolmajer, dolgoletni predsednik Narodopisnega inštituta Urban Jarnik v Celovcu in eden najzaslužnejših za ohranjanje slovenske ljudske pesmi na Ko-

roškem, je v drugem delu večera z Martino Piko Rustja predstavil zbirko *Tiha zemlja*, sad večletega raziskovanja na terenu. Kot predsednik inštituta je doslej vsako knjigo spremljal do tiska, tokrat pa nastopa samo kot avtor. S tenkočutnostjo je hodil na teren, zbiral informacije, preučeval vire. Sad dolgoletnega dela je 620 strani dolga knjiga, kateri so priložene tudi tri zgoščenke. Nanje sta Nužej Tolmajer in Milka Olip za zvočno spremljavo uvrstila izbor pesmi, kot so jih zapeli pevke in pevci z Radiš in iz okoliških vasi, ter nekaj prirejenih Drobivnikovih pesmi in kolednic. Tiha pesem je božična pesem, ki jo pojejo skoraj vsi cerkveni zbori za Božič. Pomen zbirke je tudi narodnostni, globlji, saj so se lani, ob 75-letnici pregona koroških Slovencev prepričali o tem, da jim je slovenska pesem dajala upanje za boljši jutri. Martina Piko Rustja je v imenu inštituta spregovorila o zemljevidih s slovenskimi ledinskimi imeni, ki

jih izdajajo v zadnjih letih. Od leta 2010 dalje so kulturna dediščina Unesco in vpisana v avstrijski seznam nesnovne dediščine. Pred dvema tednoma pa so prejeli novico, da so v ta seznam vpisani tudi Ziljski žegni in zilska noša s posebnostjo, da je Unesco dal dvojezični naslov. To je prvi dvojezični element na avstrijskem seznamu nesnovne dediščine, ki se tiče prav Zilje, kjer slovenski jezik izginja. Predavateljica upa, da bo to pripomoglo k zavedanju, da je slovenski jezik pomembna kulturna dediščina in ga je treba ohraniti tudi v živi rabi.

Metka Šinigoj

Opčine / Sklad Mitja Čuk slavi 30. jubilej Razdajajo se šibkejšim

"Uspelo nam je 'drugačne med navednicami' vključiti v širšo družbo", je med slavnostnim večerom ob trideseti obletnici delovanja Sklada Mitja Čuk povedala gospa Stanislava Sosič Čuk.

Slavnostnega dogodka, ki je bil v petek, 26. oktobra, v Prosvetnem domu na Opčinah, se je udeležilo lepo število predstavnikov krajevnih ustanov, ki od same ustanovitve podpirajo ta sklad. Ob začetku prireditve je prisotne pozdravil tržaški občinski odbornik Carlo Grilli. Pozdrav občinstvu so izrekli tudi predsednik Združenja kraške banke Adriano Ko-

vačič, v imenu SSO-ja Maja Lapornik in organizacijski tajnik SKGZ-ja Marino Marsič. Predsednica Sklada gospa Stanislava Sosič Čuk je med govorom še poudarila: "Naša želja je bila, da bi lahko pomagali slovenskim družinam, ki imajo otroke s posebnimi potrebami, da bi dobili primerno okolje, v katerem bi se lahko razvijali".

Na dogodku je sodeloval tudi priznani harmonikar Aleksander Ipavec z glasbeno zasedbo Across the Border Group. To glasbeno skupino sestavljajo glasbeniki solidarne zveze ICS in prosilci za azil iz različnih držav sveta. Oder Prosvetnega doma je med

večerom imel v gosteh tudi razgibano priložnostno raper skupino, ki so jo sestavljali trije afriški mladeniči. Zatem so gledalci občudovali spretno igranje žonglerja Andreja Tomšaja, ki se je občinstvu predstavil s prizorom cirkuške tehnike in gledališke igrice. Za bolj umirjeni glasbeni trenutek je poskrbel mladi slepi pianist iz zavoda Rittmeyer iz Trsta Michael Tomasevic, ki je občinstvo presenetil s hitom švedske legendarne skupine Abba *Mamma mia* in z znano dalmatinsko popevko *Večeras je naša fešta*.

Organizatorji so povezovanje večera zaupali članom Barvane Klape VZS Mitja Čuk pod vodstvom Melite Malalan. Med večerom so opozorili, da je zdaj na spletu tudi nova spletna stran organizacije, ki si jo lahko zainteresirani ogledajo, če v brskalniki vtipkajo www.skladmitjacuk.org.

Za nadaljevanje veselega vzdušja je poskrbela openska skupina Nebojse-

ga, ki je pred koncem prireditve pospremila še prihod jubilejne torte.

Miroslav Košuta: Oder med sanjo in stisko

"Le z mladimi je zagotovljena prihodnost"

"Ko so zgradili Kulturni dom, so hkrati zapisali tudi besedo konec. Niso napisali točnega datuma, ampak so obsodili gledališče na predčasni konec", je med predstavitevijo knjige povedal Miroslav Košuta, ki se zaveda, da SSG ne čaka ravno rožnata prihodnost. Pisatelj, doma iz Križa pri Trstu, razlaga, da je v tem problem celotne narodne skupnosti in ne gledališča kot takega. "Problem so mladi, ki jih zdaj v tej dvorani ne vidim, lahko bi jih naštel na prste dveh zaprtih pesti. Živa skupnost je tista, ki tudi pri nedeljski maši ima svojega župnika, ki ima svoje občinstvo, svoj zbor, kjer so v prvih

vrstah otroci in v zadnjih moške", je ugotavljal nekdanji umetniški vodja tržaškega gledališča. Nova knjiga Miroslava Košute zajema zapise in spomine, ki so nastali od l. 1963 do l. 2018. Glavno besedo v knjigi ima 25-letno delo, ki ga je pisatelj Košuta opravil kot vodja Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Pisatelj nas v knjigi opozarja na burnost zakulisnega dogajanja v tržaškem gledališču. Skoraj tridesetletno vodenje gledališča je avtor knjige ocenil za uspešno in plodno obdobje svojega življenja. Pri oblikovanju te knjige je uporabil pisma, intervjuje, članke, ocene in mnenja, ki so ustvarili podobo slovenskega

gledališča v Trstu.

Miroslav Košuta se je za pisanje te knjige odločil zato, da ne bi šlo v pozabo to, kar je doživel v gledališču. Na podlagi dokumentarnega arhiva, ki ga hrani doma, se je odločil,

karja, Draga Jančarja, Andreja Inkreta in drugih.

Tržaško založbo Mladika, ki je knjigo izdala, je na predavitvi zastopala urednica Nadia Roncelli. Večer so oblikovali še umetniški koordinator SSG-ja, gledališki igralec Da-

Foto damij@n

da predstavi javnosti sliko gledališča, ki ni prav rožnata. Med predstavitevijo se je avtor spomnil tudi nekdanjih sodelavcev, Dušana Mla-

nijel Malalan, novinar in nekdanji urednik novinarskega oddelka RAI Saša Rudolf, Košutov sodelavec in scenograf Marjan Kravos ter režiser

Dušan Jovanović. Publiko je zbrane odlomke iz knjige brala igralka Maja Blagovič.

Košuta je opozoril, kako so v SSG odigrali tudi Cankarjevega Hlapca Jerneja: "Prvič smo ga uprizorili v Kulturnem domu v Trstu, ker si ga Ljubljana v svojem hlapčevskem duhu ni upala uprizoriti". Miroslav Košuta je priznal, da je iz knjige izločil vse članke, ki so vsebovali polemične besede o gledališču, njem, kolektivu in predstavah: "V gledališču je še veliko dokumentov in upam, da bo kdaj nastala nova in objektivna zgodovina slovenskega gledališča od samih amaterskih začetkov, ki so pripeljali do gradnje Kulturnega doma in do današnjih dni v upanju, da bodo ti reveži, ki se zdaj borijo s temi malimi dvoranami, preživeli in jim bo uspelo ohraniti plamenico za naprej, seveda če se bo naša manjšina nazadnje zavedala, da je samo z mladimi zagotovljena prihodnost".

Finžgarjev dom na Opčinah

Krst pri Savici v izraziti izvedbi Janka Krištofa

Letošnji Koroški kulturni dnevi na Primorskem so obsegali veliko dogodkov, srečanj in predstav. Med te spada tudi recital Prešernovega *Krsta pri Savici*, ki ga je imelo v gosteh Društvo Finžgarjev dom v istoimenski dvorani na Opčinah v sodelovanju s Slovensko prosteto.

Janko Krištof je župnik v Bilčovsu, dekan dekanije Borovlje in predsednik Krščanske kulturne zveze v Celovcu. Vsako leto se predstavlja z novim recitalom, s katerim hoče zbuhati čut za lepoto slovenske in svetopisemske besede ter k sodelovanju vabi vrhunske

glasbenike. Letos je to vlogo zastopal klavirski virtuoz Tonč Feinig, ki ustvarja kot svobodni umetnik. Je aktiven glasbenik,

producent in komponist; piše glasbo za gledališke predstave, filme in lastne produkcije.

Kot je uvodno dejala predsednica Društva Finžgarjev dom Lučka Susič, ni vsakdanja stvar poslušati recitala te obsežne epiko-lirske pesnitve, saj jo po navadi obravnavamo v šolskih klopih in jo potem malokdo spet prebere v odraslih letih, kaj šele, da bi se jo v celoti naučili na pamet. France Prešeren jo je napisal v drugi polovici leta 1835 in z njo postavil Slovincem trajen pesniški spomenik. Recital, ki ga izvaja Janko Krištof z glasbeno spremljavo Tonča Feiniga, avtorja glasbe, je režiral Aleksander Tolmaier.

Krst pri Savici pripoveduje zgodbo o pokristjanjevanju Karantancev v 8. stoletju. Glavni junaki sta pogana Črtomir in

Bogomila, ki ljubita svobodo in se nista pripravljena podvreči tujemu jarmu, ter vodja kristjanov Valjhun, ki z mečem in bojem nasilno širi novo vero. Po šestih mesecih bojev so kristjani v premoči. Črtomir se s tovariši zateče na Ajdovski gradec pri Bohinju, kjer pride do odločilnega spopada in zgubi vse vojske in prijatelje ter se edini reši. Njegova edina želja je, da bi srečal ljubljeno Bogomilo. Ko se mu želja uresniči pri slapu Savici, spozna, da se je Bogomila pustila krstiti. Tudi Črtomir se vda, ker ga prosi, naj se s krstom obvaruje gotove smrti. Tako se krsti ter postane oznanjevalec krščanstva.

Prešeren je pesnitev posvetil svojemu tragično umrlemu prijatelju Matiji Čopu. Janko Krištof pa posveča recital spominu na svojega pokojnega očeta, ki ga je versko in kulturno oblikoval, ter pokojni dolgoletni predsednici farnega sveta v Bilčovsu Ani Reichmann.

Metka Šinigoj

Sedmo čezmejno srečanje mladinskih zborov Lepa priložnost za medsebojno spoznavanje

V petek, 26. oktobra, sta Zveza cerkvenih pevskih zborov in Slovenska prosveta priredili 7. čezmejno srečanje mladinskih zborov. Tokrat so se v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v Trstu predstavili trije zbori iz slovenskega zamejstva: Vokalno-instrumentalna skupina Sanje iz Suhe v Avstriji, Dekliška vokalna skupina Vesela pomlad z Opčin in Mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice. Prvi so nastopili gostje iz Avstrije, ki so se pod vodstvom Engelberta Logarja predstavili s slovenskimi in angleškimi popevkami, ki so zazvenele preko petja in igranja na različne instrumente. Druga so bila na vrsti dekleta Ve-

sele pomladi. Skupina se je preteklo poletje udeležila mednarodnega festivala Europa Cantat v Talinu v Estoniji, kjer so se pevke izpopolnjevale na delavnici s priznanim britanskim dirigentom in skladateljem Bobom Chilcottom. V petek so se pod vodstvom dolgoletne zborovodkinje Andreje Štucin Cergol predstavile z nekaj Chilcottovimi skladbami, ki so bile del njihovega programa na poletnem festivalu. Na klavir jih je spremljala Alenka Cergol.

Za konec pa je nastopil še predstavnik goriških zborov, Emil Komel, pod vodstvom

Damijane Čevdek Jug. Mladi pevci so ob klavirski spremljavi Eve Dolinšek predstavili del zahtevnega tekmovalnega programa, s katerim bodo čez nekaj mesecev nastopili na mednarodnem zborovskem tekmovanju v Arezzu. Petkov koncert je bil lepa priložnost za medsebojno spoznavanje mladih pevcev iz različnih

zamejskih okoljih: po uspešnih nastopih so se lahko vsi skupaj zadržali še na zakuski v prostorih svetoivanskega Marijinega doma. Dogodek je letos potekal v sklopu 18. Koroških kulturnih dni na Primorskem, podprl pa ga je Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

Mojca Petarosa

Foto damj@n

Okusi Krasa

Kulinarične dobrote z mislijo na 50-letnico Kraške ohceti

V prestižni dvorani v palači stare borze v Trstu so v torek, 23. oktobra, na tiskovni konferenci predstavili letošnjo izvedbo priljubljene enogastronomske-kulturne prireditve Okusi Krasa, ki poteka med 26. oktobrom in 11. novembrom. Letos je k prireditvi pristopilo 10 gostiln in restavracij, ki bodo gostom ponujale stare kraške jedi in dobrote. Srečanje je v imenu Slovenskega deželne gospodarskega združenja uvedel predsednik Robert Frandolič. Gospa Paola Živc, zastopnica gostinske sekcije pri SDGZ-ju, je povedala, da bo letošnja izvedba pripojila kreativnosti in inovaciji tradicijo z namenom dodatnega ovrednotenja kraške kuhinje. Novi jedilni aranžmaji bodo vsebovali kraška vina, oljčno olje, kraške sire in med. Sekcijo trgovine na drobno je zastopala Mirjam Malalan, ki je poudarila sodelovanje treh živilskih trgovin in treh pekarn in slaščičarn, ki bodo v lastnih pro-

storih uredili kraške koticke z lokalnimi proizvodi. Pobudo za to, da so letošnji Okusi Krasa namenjeni Kraški ohceti, je dala Vesna Guštin, ki je med srečanjem tudi spregovorila. Okusi Krasa so pravi ambasador kraškega območja, saj so jih letos predstavili že v Genovi, Cremoni in Bologni. Pri izvedbi sodelujejo

jo pohvalil organizatorje in nagašil domačnost družinskih podjetij, ki daje celotnemu kraškemu področju dodano vrednost. Deželno vladno je zastopal odbornik za turizem Sergio Bini, ki je povedal, da se 23 % turistov odpravi na izbran turistični cilj zaradi določene gastronomske ponudbe.

Foto damj@n

tudi gostilne, ki so vključene v skupino Premiate Trattorie Italiane. Tržaški občinski odbornik za turizem in razvoj Maurizio Bucci je pohvalil prireditev in dejal, da se mora kraško območje razvijati vzporedno s tržaškim mestom. Devinski občinski odbornik Massimo Romita je med predstavitvi-

Spregovoril je tudi gospod Colavitti, predsednik promocijskega odbora Promo Trieste, ki je omenil sodelovanje pri skupni promociji območja. Predsednik trgovinske zbornice Antonio Paoletti je ob pohvalni besedi, da so letos Okusi Krasa vezani na Kraško ohcet, nekoliko kritično ocenil stan-

je nekaterih kraških gostiln, ki bi si zaslužile prenovne in posodobitve.

Pri letošnjih Okusih Krasa bodo sodelovale gostilne: Ošterija Ferluga - Ferlugi, Hotel restavracija Križman - Repen, Restavracija El Fornel - Trst, Gostilna Guštin - Zgonik, Gostilna La Lampara - Križ, Lokanda Devetak - Vrh sv. Mihaela, Gostilna Sardoč - Prečnik, Društvena gostilna Gabrovec - Gabrovec, Gostilna Veto - Opčine in Al refolo Hostaria creativa - Tržič. Sodelujoče pekarnice in slaščičarne pa so: Bukavec s Proseka, Čok z Opčin in sladodarna Soban iz Trsta. Med trgovinami in bari pa lahko naštejemo jesterine Despar Kukanja, sadje in zelenjavo Marchesich Claudio in lokal za prodajo in degustacijo vin Cherti Ernesto iz Trsta.

Napovedani so tudi spremljevalni dogodki tako imenovani Kraški večeri, ki so že bili 26. oktobra v gostilni Sardoč, in bodo še 29. oktobra v gostilni Veto, 2. novembra v gostilni Guštin, 6. novembra v gostilni Al Refolo in 11. novembra v Gabrovci. Vse večere bo bogatila tudi glasba v živo. Dodatne informacije so na voljo na spletni strani www.okusikrasa.net

MAN

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v nedeljo, 4. novembra, na koncert pevsko-instrumentalne skupine "Ano ur'co al pej dvej". Spored ljudskih in narodno-zabavnih pesmi bodo obogatili videospoti na platnu. Povezovalci in recitator: Aleksij Pregarc. Koncert bo v rojanskem Marijinem domu (ul. Cordaroli, 29) ob 17. uri.

Svet slovenskih organizacij sporoča, da je sklican 14. redni občni

zbor, ki bo zasedal v prvem sklicu v četrtek, 15. novembra 2018, ob 8. uri in v drugem sklicu v petek, 16. novembra 2018, ob 17. uri. Občni zbor SSO bo potekal v dvorani občinskega sveta v Špetru, ul. Alpe Adria, 56. Članice SSO morajo do torka, 13. novembra 2018, do 17. ure sporočiti imena kandidatov na naslov elektronske pošte gorica@ssorg.eu ali osebno na enega od pokrajinskih sedežev krovne organizacije.

Minulo soboto sta se na Ptuj poročila

naša cenjena sodelavca

VLADKA TUCOVIČ in PRIMOŽ STURMAN

Na skupni življenjski poti jima voščimo veliko sreče, medsebojnega razumevanja in ljubezni!

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

Lepo sodelovanje med pobratenima občinama

Gledališke delavnice iz Kočevja v Dolini

Pobrateni občini Dolina in Kočevje že desetletja nadvse uspešno sodelujeta na raznovrstnih področjih, tako pri športnih in kulturnih dejavnostih kot tudi na področju izvajanja evropskih projektov in še bi lahko naštevati. Še posebno se je v zadnjih letih razvilo medsebojno sodelovanje, povezano z gledališko dejavnostjo. V dolinski občini poteka tudi letošnje šolsko leto izjemno popularna gledališka delavnica za osnovnošolce, ki jo že nekaj let vodi neutrudna Boža Hrvatič s pomočjo Jasmine Gruden in Mije Slavec. Gledališke predstave, ki jih otroci

Boljuncu. Delavnic se je udeležilo okrog 30 učencev iz dolinske občine in tudi 10 učencev kočevske osnovne šole "Ob Rinži", kar je še poglobilo prijateljstvo med mladimi iz obeh občin. Kočevski osnovnošolci so ob obisku presenetili vrstnike v Borštu, saj so jim prinesli v dar poln zaboj novih slovenskih knjig za mladino in otroke. Knjige so kupili s sredstvi, pridobljenimi za projekt, ki so ga na osnovni šoli "Ob Rinži" spisali nalašč za naše otroke, ko so se zavedeli, da le-ti pogosto v šoli nimajo na razpolago sveže literature. Obisk iz Kočevja je obogatilo tudi srečanje delegacije kočevske

pripravljajo v šolskem letu in v katerih nastopa tudi več kot 70 učencev, so bile deležne velike pozornosti in priznanja ne samo v domačem kraju in okolici, ampak tudi na Kočevskem. Med lanskim gostovanjem so navdušili tudi znanega slovenskega igralca in režiserja Gašperja Jarnija, doma iz Kočevja. Gašper Jarni, ki doma vodi več gledaliških skupin, je tako v petek, 12. oktobra, obiskal dolinsko občino in izvedel dve gledališki delavnici, namenjeni osnovnošolcem, eno v Borštu in drugo v

osnovne šole. Ravnateljica OŠ "Ob Rinži" gospa Darja Delač Felda in kolegice so na prijateljskem srečanju z ravnateljico Večstopenjske šole Josipa Pangerca iz Doline gospo Fulvio Premolin izrazile nove ideje za nadaljnje sodelovanje ter medsebojne izmenjave in gostovanja. Za organizacijo obiska, spremstvo in pogostitev gostov je poskrbela občinska uprava, na pobudo in s sodelovanjem Franke Žerjal, odbornice za odnose s pobratenimi in prijateljskimi občinami.

DEVIN Lutkovno gledališče Pristanišče

Več znaš, več veljaš!

V mrkem, oblačnem in vetrovnem dopoldnevu, v soboto, 27. oktobra 2018, se je v že dobro poznanem priistanu v Devinu, *Lutkovnem gledališču Pristanišče*, za kratek čas usidrala prava Noetova barka! Na njej je bila cela vrsta čudovitih afriških živali. V Devinu jo je k abonementom lutkovnega abonmaja Čoln pripeljala novoustanovljena lutkovna skupina *Mladi Celovčani*, ki od lanskega leta pod mentorstvom Marice Hartmann deluje pod okriljem Slovenskega kulturnega društva Celovec. Okrog tridesetim otrokom in njihovim odraslim spremljevalcem, ki so napolnili devinsko dvorano, so mladi od 8. do 14. leta starosti prikazali zelo ljubko lutkovno predstavo *Radovedni*

slonček. Po zgodbi angleškega avtorja Rudyarda Kiplinga (1865-1963) jo je priredil znani lutkar Tine Varl, režijo pa je prevzela ravno tako znana lutkarica Breda Varl, ki je velike ročne lutke izdelala po skicah otrok. Nastale so izrazite lutke, ki zelo povedno ponazarjajo značilnosti v gledališkem delu nastopajočih živalskih protagonistov: noja, papige, krokodila, opice, nilskega konja, žirafe, leva, kače in seveda glavnega junaka slončka. Le-ta je bil zelo radoveden, vse bi rad spoznal, vse odkril, a njegove vedoželjnosti ni znal nihče potešiti. Odrasle živali so bile jezne nanj, ker je venomer silil vanje z vprašanji, na katera pravzaprav niso znale odgovoriti. Ob srečanju z ostrozobim kroko-

dilom, ki je malega slončka hotel pojesti kar za kosilo, mu je pomagala le sikajoča kača, ki ga je potegnila iz groznih krokodilovih ust. Pri tem srečanju z nevarnim plazilcem je slončku zrasel nos - rilec. Najprej se mu je zdel prava nadloga, nato pa je spoznal, kako mu je koristen in kaj vse lahko naredi z njim: celo nevarnega kralja živali, leva, lahko užene... Sploh pa je na tej poti otroške zvedavosti odkril, da je vedoželjnost nekaj zelo pozitivnega, in prišel do sklepa, da "več znaš, več veljaš"! Prikupna zgodba z modro vzgojno mislijo se je v solidni režiji Varlove živahno in jasno vila v izvedbi mladih lutkarjev, ki so brez zadreg upravljali lične ročne lutke in pri tem razločno

dališča Pristanišče je tudi ta, da otroci ob gledališkem užitku bogatijo besedišče. Po predstavi sta Lucija Tavčar in Martina Bearzi, predsednica Devinskega mladinskega krožka, nagradili najlepše ribice. Le-te so otroci vsakič prinašali drugače pobarvane oz. okrašene. Za najlepše tri so bili nagrajeni Gabriel Lista, Anja Kovačič in Leonardo Biolo. Najlepšo risbico, nanašajo se na eno izmed predstav, je izdelal Jan Kovačič. Vsi otroci so bili deležni sladkih bombončkov. Kljub neprijetnemu vremenu je bila na dvorišču ob

izgovarjali besedilo, tako da so potek zgodbe mogli lepo spremljati tudi najmlajši gledalci. Nastopili so Lara Čertov (noj in krokodil, papiga), Jan Fera Tischer (nilski konj, papiga), Julia Herrenhof (turistična vodička, mama papiga, žirafa), Magdalena Kaiser (opica in kača, papiga), Inigo Wrolich (lev, papiga), Santiago Wrolich, ki je radovednega slončka pristrčno vodil skozi dogodivščine. Lutkarji so med predstavo peli tudi songe in na koncu še zaplesali (koreografija Igor Sviderski) ob pesmici na glasbo Katarine Hartmann. Za primerno osvetlitev odra je poskrbel Paul Čertov. Spet smo lahko dobili podtrotev, da je lutkarstvo na Koroškem res trdno zakoreninjeno v kulturno dejavnost in priljubljeno in da so predstave zelo

skrbno, natančno pripravljene. Gostovanje koroških lutkarjev je spadalo v niz prireditev *Koroški kulturni dnevi na Primorskem*, katerih prireditelji so Krščanska kulturna zveza iz Celovca, Slovenska prosveta, Trst, Zveza slovenske prosvete, Gorica, Slovensko kulturno središče Planika, Ukve, Združenje Don Mario Černet, Ovčja vas, v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij in podporo Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije. Pred predstavo sta Martina Bearzi in Blaž Terpin otrokom predstavila besede *rilec*, *nilski konj* in *živalski park* in obrazložila njihove pomen, tako da so otroci tudi tokrat spoznali skupino novih besed. Eden izmed namenov lutkovnih predstav *Lutkovnega gle-*

dvorani devinskih zborov lutkovna delavnica. Pod Lucijinim vodstvom so se otroci preizkusili v izdelavi lutke - slončka iz lepenke. *Lutkovno gledališče Pristanišče* bo odslej samevalo do prihodnje jeseni, ko bodo v njegov pristan spet radostno priplule ladje, polne lutkovnih presenečenj. Da je ta ponudba za otroke tudi letos tako lepo uspela, so zaslužni vsi, ki so primogli k njeni uredništvu, ti so Lutkarji iz Devina, Devinski vrt ustvarjalnosti, Devinski mladinski krožek s svojimi delavnimi, požrtvovalnimi člani, OPZ Ladjica in MoPZ Fantje izpod Grmade. Pokroviteljstvo so nudili Slovenska prosveta, Združna kraška banka, podjetje PrimoAroma in Občina Devin Nabrežina.

Iva Koršič

Katja Ferletič

TAKI SMO (57)

Z barvanim puloverjem po strmi poti do svetovnega uspeha

V italijanski modni industriji se je lansko leto končalo z 2,5 % poviška celotne vrednosti poslovanja, in sicer na 87 milijard evrov, če v raziskavo vključimo tudi z modo povezane sektorje, kot so očala, nakit in kozmetika. Izvoz se je povečal zlasti v izvenevropske države, kot so Rusija, Kitajska in Južna Koreja, rahlo pa je upadel na Japonsko in v ZDA. V Italiji je približno 60 tisoč podjetij, ki delujejo v modni industriji (67 tisoč, če upoštevamo z modo povezane sektorje) in zaposlujejo skoraj 570 tisoč ljudi. Med desetimi največjimi italijanskimi modnimi podjetji so mnoga zgodovinska imena, druga spadajo v sektor luksuza, nekatera pa so večjemu številu potrošnikov dostopne trgovine oblačil, med katerimi je podjetje Benetton eno izmed najbolj konkurenčnih, čeprav je bilo zanj s človeškega in komunikativnega vidika leto 2018 zelo negativno. Z razmikom treh mesecev sta namreč odšla v večnost brata Carlo in Gilberto Benetton, dva od ustanoviteljev enega najbolj uspešnih in prepoznavnih podjetij *"Made in Italy"* na svetu.

Leta 1965 sta poslovneža, skupaj z bratom Lucianom in sestro Giuliano, v kraju Ponzano Veneto pri Trevisu, ustanovila družinsko podjetje, ki je kmalu doseglo velik uspeh na italijanskem in svetovnem trgu. Danes je Benetton podjetje z lastno franšizno mrežo trgovin, v katerih prodaja blagovne znamke United Colors of Benetton, Undercolors of Benetton in Sisley, zgodba pa se je začela, ko je Luciano Benetton pričel delati v trgovini pletenin in se ukvarjati s prodajo puloverjev po domovih, od vrat do vrat. Kmalu se je naučil po-

klica in se odločil, da bo s pomočjo bratov in sestre odprl lastno podjetje. Blagovna znamka Benetton je zaslovela še posebno zaradi inovacije točno določenega izdelka - puloverja. Družbi je uspelo postopno pridobiti pomembne deleže tržišča pletenin z uvajanjem pomembnih novosti pri izdelovanju puloverjev: namesto uporabe volne različnih barv so številne modele izdelovali iz surove volne in jih šele potem barvali glede na modo in želje kupcev, tako da sta bila izdelovanje in oskrba trgovin hitrejša. Klasični pulover je postal zelo zaželen modni kos, ki ga je Benetton izdeloval v 36 različnih barvah in po nižji ceni, kar je pripomoglo k povečanju števila kupcev še posebno med mladimi. Danes proizvaja podjetje 150 milijonov modnih kosov na leto, ki jih prodaja v 6.000 trgovinah po celotni svetu in še vedno po razmeroma nizkih cenah, tako da dobi visok dobiček od velikih količin prodanih izdelkov. Družba Benetton je poznana ne samo po svojih puloverjih, temveč tudi po svojem posebnem slogu komuniciranja, marketinških potezah in oglaševalnih kampanjah, od katerih je večina za-

šnoval in ustvaril italijanski fotograf Oliviero Toscani. V prvih kampanjah je bil izdelek na glavnem mestu, kasneje pa so prišla v ospredje pomembna družbena vprašanja, kot sta strpnost in integracija človeških ras, saj je Toscani fotografiral manekenke različnih narodnosti. Leta 1989 je fotograf prvič uporabil slogan *"vse barve sveta"*, ki je kmalu postal stalnica v vseh reklamah podjetja Benetton, blagovna znamka pa se je posledično preimenovala v *"United Colors of Benetton"*. Komunikacijski stil podjetja sta Luciano Benetton in Toscani zasnovala v kraju *"Fabbrica"*, raziskovalnem centru za sporočanje, ki sta ga ustanovila leta 1994. Tukaj sta izdajala tudi revijo Colors, ki je izhajala v italijansko-angleški dvojezični verziji, v francoščini in španščini. V 90. letih so reklamne kampanje zresnile, postale so provokativne, v njih se je zrcalilo hrepenenje mladih generacij po enakosti in svobodi, obravnavale so pomembna družbena vprašanja o človekovih pravicah, rasizmu in predsodkih. Sodelovanje med podjetjem in Toscanijem se je prekinilo leta 2000, ko je fotograf v eni od svojih reklam uporabil fotografije ameriških zapornikov, obsojenih na smrt, in s tem sprožil val polemik, letos pa je prišlo do sprave in je ekscentričen umetnik ponovno soudeležen pri oblikovanju marketinških potez podjetja.

V zadnjih letih je zašlo podjetje Benetton v ekonomske težave in je izgubilo predvsem mlajše kupce, ki jih privlačujejo modne znamke fast fashion, kot so Zara in H&M. Kljub temu je Benetton ena od redkih družb, ki se je odločila za *"Back to Italy"* oz. *"reshoring"*, to se pravi za vsaj delno

vračanje proizvodnje iz tujih držav, kjer je izkoriščalo poceni delovno silo, v domačo državo, kjer odpira nove obrate in vlaga finančna sredstva, kar seveda pospešuje domačo industrijo in zaposlitev. V razvojnih smernicah vseh podjetij, ki se danes vračajo, je iskanje strateških načrtov in reorganizacija, ki vključuje še posebno uporabo spletnih trgovin in na splošno novih tehnologij. Največjo zalogo pri razvoju podjetja Benetton je imel gotovo Gilberto Benetton, ki je prejšnji teden pri 77 letih podlegel bolezni. To je bil mož, ki je podjetje, ki je proizvajalo puloverje, spremenil v eno največjih italijanskih finančnih družb, ki deluje na področjih mode, nepremičnin, velikih infrastrukturnih (pred kratkim se je znašlo v centru polemik glede padca mosta Morandi v Genovi), ki ima delež v velikih družbah, kot so Atlantia, Mediobanca, Pirelli, in se je od nekdaj ukvarjalo s pomembnim športnim sponzorstvom (Formula 1, rugby, košarka, odbojka). Danes je znamka Benetton prisotna v 120 državah: proizvajalec barvanih puloverjev iz Trevisa je postal finančni velikan, vreden 14 milijard evrov.

ČEDAD Koncert v spomin na žrtve prve svetovne vojne

"Vojna, trpljenje, slovo in tolažba"

foto dd

V mreži tematskih kulturnih dogodkov, ki jih je Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice povezal v projekt Spomini/Memorie 1918-2018, je bil tudi koncert z naslovom *Vojna, trpljenje, slovo in tolažba*, ki je potekal v torek, 23. oktobra, v Čedadu. Ob stoletnici konca prve svetovne vojne je bil tudi ta večer neposredno povezan s spominom na žrtve in se je v duhu deželne razsežnosti projekta - po odmevnih koncertih v Trstu in Gorici - dotaknil videmske pokrajine. Oblikovali so ga gostje iz najstarejše slovenske glasbene ustanove: ob interpretaciji in pod dirigentskim vodstvom Gregorja Klančiča (*na mali sliki*), ki je poznan tudi kot profesor glasbe in akademski cerkveni glasbenik, ravnatelj in profesor na Orglarski šoli v Ljubljani, so nastopili zbor, trobilni in tolkalni ansambel Slovenske filharmonije. Program je bil prava posebnost:

krstno izvedbo je namreč doživel 16. septembra na otvoritvenem koncertu Vokalnega abonmaja Slovenske filharmonije v Ljubljani. Nastal je v sodelovanju z Društvom slovenskih skladateljev, posvetili pa so ga stoletnici konca velike vojne v spomin na konec tragičnega dogajanja, ki je zaznamovalo evropske narode in njihove kulture. Na sporedu so bile vokalne in vokalno-instrumentalne skladbe sodobnih slovenskih skladateljev, ki jim je skupna tematika vojne, trpljenja in slovesa, pa tudi tolažbe. Nastale so v zadnjih dveh letih in prav za to priložnost. Organizatorji so povabili k sodelovanju osem predstavnikov pretežno mlajše slovenske skladateljske generacije, to so: Katarina Pustinek Rakar (1979), Larisa Vrhunc (1967), Črt Sojar Voglar (1976), Andrej Misson (1960), Vitja Avsec (1970), Brina Jež Brezavšček (1957), Andrej Makor (1987) in Tomaž Habe (1947); slednji je

počastil večer s svojo navzočnostjo. Pri izvedbi so sodelovali recitator Tomaž Koder, mezzosopran Monika Fele, bariton Matevž Kink, bas Žiga Berložnik, tenor Gašper Banovec. Skladbe so bile seveda izvirne in zahtevne: nekatere so spominjale na koračnice, druge so bile po značaju bolj mrke oz. vznemirljive, prežete z mrmranjem, žvižganjem in šepetanjem, vsekakor spisane za večji zbor, ki zna spretno razpredati tudi kompozicije, ki presegajo bolj tradicionalne slogovne okvire. Odlični pevci in instrumentalisti Slovenske filharmonije so v čedajski gotiki cerkvi pod taktirko maestra Klančiča seveda ponudili tudi radovedno iščočo mladim skladateljem veliko prostora za razvoj navdih in nova zvočna iskanja; poslušalcem pa so - tudi z zgoščenimi formami in dramatičnimi potezami - poklonili res intenziven glasbeni večer.

DD

Nekateri novinarji naj bi bili zastrupljeni s sovraštvom do Cerkve

Dan življenja, ker ta nikoli ne mine!

Duhovnost, ki je izhodišče in vsebina našega bivanja in življenja, s središčem v Bogu, naj bi bila v tem času v srcih in mislih vseh ljudi. Prvi november v Sloveniji sicer velja za Dan mrtvih, ampak dejansko je to praznik Vseh svetih, kot je ta dan označen tudi v cerkvenem koledarju. V obeh primerih pa gre za spominjanje na mrtve, o minevanju posvetnega življenja, pa morda najbolj o tem, ali se življenje nadaljuje in dobi svoj največji smisel na drugem svetu, to je v nebesih. "Smemo upati, da bomo tudi mi kdaj v nebesih", se sprašuje Mojca Purger, urednica Naše družine, mesečne priloge tednika Družina, v svojem komentarju z naslovom *Prvo-novembrsko povabilo*, objavljenem v praznični številki Naše družine. S svojimi mislimi in prepričanjem Mojca Purger dopolnjuje murskosoboški škof dr. Peter Štumpf. Na vprašanje časnikarja Gašperja Blažiča, ali bi za Dan mrtvih, ki ga zaznamujemo 1. novembra, lahko rekli, da je to dan živih, je škof

odgovoril: "Da, to je dan živih, ker se spominjamo vseh svojih prednikov, staršev, starih staršev in drugih, ki so živeli v Bogu in tudi umrli v Bogu. In verujemo, da v polnosti sedaj posedujejo življenje, ki nikoli ne mine, ker gledajo v Boga. Zato so tudi naši priprošnjiki. In verjamem, da je 1. november praznik za vse. Je praznik upanja in bližine nebeščanov vsem nam. Zato Cerkev vabi, da tudi dan po prazniku molimo za tiste, ki se očiščujejo v vica, kajti pred Boga ne more priti nič omadeževanega, da jim pomagamo s popolnim odpustkom, ki jih Cerkev v moči Petrovega ključa deli vsej Cerkvi v očiščevanju, seveda z našim sodelovanjem z molitvijo po namenu svetega očeta, s prejetim obhajilom, z obiskom grobov v tem času". V Sloveniji verniki v zelo velikem številu obiskujejo grobove svojcev in drugih rajnih, obisk pa bo seveda največji 1. novembra in 2. novembra, na dan spomina na vse verne rajne. V Sloveniji so grobovi lepo vzdrževa-

ni in urejeni, so za vzor drugim državam v Evropi. Med okrasjem grobov prevladujejo mačehe, v vazah pa krizanteme, nageljni in vrtnice. Po porabi sveč na prebivalca pa smo Slovenci v evropskem vrhu. Povsod je preveč plastičnih sveč, kar pravzaprav ne pomeni, da toliko bolj mislimo na rajne, temveč prej zakrivamo pravi pomen praznika Vseh svetih. Dovolj bi namreč bilo, da prižgemo eno svečo pozornosti. Kot so pokazale izkušnje, je elektronska svečka okolju najbolj primerna. Tudi v času spominjanja na rajne, ki je prežeto z žalostjo, pa se življenje nadaljuje, saj se družba in država morata venomer izražati s svojo dejavnostjo. Na voljo je veliko aktualnih tem za razmišljanje in soočanje med njihovimi tvorci in kritiki. Navajam primer že do skrajnosti spolitiziranega vprašanja o t. i. sovražnem govoru. Mnogi tudi na najbolj blago kritiko oblasti ali vplivnih posameznikov odgovarjajo, da gre za sovražni govor, ki ga je potrebno kazno-

vati. V resnici pa gre za poizkus vračanja v verbalni delikt obračunavanja z drugače mislečimi, ki je veljal v prejšnji državi. V razmerah osvobodjenega duha in demokracije velja upoštevati 39. člen slovenske ustave, ki navaja, "da je pri nas zagotovljena svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja". Privrženci novega tolmačenja sovražnega govora, za kar bi domnevno morali sprejeti nov zakon, gredo daleč v svojih zahtevah. Po njihovem bi bilo treba prepovedati dajanje oglasov in s tem finančnih prispevkov sovražnim glasilom. Med temi naj bi bila za zdaj predvsem tednik Demokracija in informativna televizija Nova 24TV. Obe občili naj bi kar prepovedali. Obstajajo pa objektivni in demokratično usmerjeni viri in posamezniki, tudi v izvršilni oblasti, ki dokazujejo, da je resnični sovražni govor samo ti-

sto, kar predstavlja nasilje v družbi in državi. Sovražnega govora bi torej lahko obtoževali samo tiste, ki bodisi izvajajo nasilje ali pa ga podpirajo in odobravajo. Murskosoboški škof Peter Štumpf opozarja, "da o tem, kaj je sovražni govor, ne more odločiti noben zakon, ker o tem odloča srce. Ali ste dostojanstven ali pa niste". Škof tudi poudarja, da sodni proces proti patru dr. Tadeju Strehovcu ni samo sovražni govor in gonja proti Cerkvi, ampak pomeni tudi vojno proti bioetiki, kjer je pater dr. Strehovec vrhunski strokovnjak. Človekovo življenje od spočetja do naravne smrti je nekaj, kar mora spoštovati vsaka država, sicer je država totalitarna. Cerkveni dostojanstvenik iz Murske Sobote, ki je pri Slovenski škofovski konferenci zadolžen tudi za medije, je povedal, "da so mediji njega zlorabili za napad na Cerkev. Sicer pa je sovraštvo do Cerkve v medijih posledica vloge in delovanja nekaterih novinarjev. To so tisti, ki so zastrupljeni s sovraštvom do Cerkve, ker jim slednja vedno znova trka na vest, ker imajo morda tudi oni v osebnem življenju težave". Sicer pa je vlada v svojem delo-

vanju še vedno skoraj negibna in ni videti, da bi se pripravljala za sprejem kakšne reforme. Najbolj potrebna in nujna bi bila zdravstvena reforma, saj so v zdravstvu razmere najslabše. Končno se je začel postopek za prodajo Nove ljubljanske banke, za kar pa je morala posredovati Evropska komisija. Premier Marjan Šarec obiskuje razne institucije, kjer pa se predvsem predstavlja v svoji samopodobi politika in državnika. Nekateri so prepričani, da bo vlada začela hitreje uresničevati svoj program, vsebovan v koalicijski pogodbi, po bližnjih lokalnih volitvah.

Tone Partljič, pisatelj, dramatik, predmetni učitelj, scenarist, politik in komediograf, iz Maribora, je sporočil, da se bo nekdanjemu mariborskemu županu Francu Kanglerju javno opravičil zaradi svojega deleža in sodelovanja v pogromu zoper Franca Kanglerja, ki so ga med tako imenovano mariborsko vstajo vodile nekatere politične stranke in znani posamezniki. Franc Kangler na novih lokalnih volitvah sicer znova kandidira za župana mestne občine Maribor.

Marijan Drobež

Prva podelitev Goropevškove nagrade Zaslužen prejemnik je Marijan Breclj

Marijan Breclj, dolgoletni vodja študijskega oddelka Goriške knjižnice, skrbnik Škrabčeve knjižnice na Kostanjevici in sodelavec Goriškega muzeja, je prejemnik prve Goropevškove nagrade.

foto dd

Gre za priznanje, ki je namenjeno posameznikom za izjemne uspehe na področju domoznastva in kulturne dediščine, po-

deljuje pa jo Zveza bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS). Poimenovana je po vidnem slovenskem domoznancu in bibliotekarju ter prvem predsedniku Sekcije za domoznastvo in kulturno dediščino pri ZBDS, pred šestimi leti preminulem zgodovinarju in nekdanjem direktorju celjske knjižnice, mag. Branku Goropevšku (1966

- 2012).

Prvo nagrado so podelili na strokovnem posvetovanju slovenskih domoznanecv DOMFEST v petek, 19. oktobra, v Mestni knjižnici Ljubljana. Kot rečeno, je Goropevškovo listino v 88. letu starosti prejel bibliograf, prevajalec, publicist, urednik, literarni zgodovinar, slovaropisec in bibliotekar Marijan Breclj, čigar delo je v Goriški knjižnici zlasti vidno v zbranim domoznanskem gradivu in sploh oblikovanju domoznanske zbirke ter v ureditvi posebnih zbirk. Nagrado je v njegovem imenu sprejela hči Sara Pegan.

Breclju, ki več desetletij sodeluje z založbo Goriška Mohorjeva družba, iskreno čestitajo goriški mohorjani in člani uredništva našega tednika.

Posebno praznovanje v Novi Gorici 70-letnica društva slepih in slabovidnih

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih (MDSS) Nova Gorica je slovesno zaznamovalo 70-letnico neprekinjenega delovanja. Prireditve v veliki dvorani novogoriške mestne občine se je udeležilo veliko članov društva, njihovih svojcev, predstavnikov društev slepih in slabovidnih iz vse Slovenije, vabilu pa so se odzvali tudi predstavniki lokalnih skupnosti na Severnem Primorskem, socialnih in invalidskih ustanov ter številni drugi gostje. Poleg bogatega kulturno-glasbenega programa so v besedi in sliki predstavili pomembnejše mejnike v 70-letni zgodovini MDSS Nova Gorica, njegov predsednik Igor Miljavec pa je v slavnostnem nagovoru med drugim poudaril, da so rezultati več kot odlični: "Skupaj s policijo smo v zadnjem desetletju pripravi-"

Podobno smo slepe in druge ranljive skupine ljudi, med njimi ostale kategorije invalidov, starejše, poučevali o uporabi računalnika in pametnega telefona. Računalniškega opismenjevanja so se pod našim strokovnim vodstvom učili invalidni iskalci zaposlitve. To je edinstven primer v okviru društva slepih in slabovidnih".

Velik poudarek dajejo rehabilita-

Predsednik MDSS Igor Miljavec in župan Matej Arčon

vili več delavnic za zagotavljanje varnosti naših članov. Ta program je postal tudi vsedržavni projekt.

ciji slepih in slabovidnih v njihovem domačem okolju, z vključevanjem v te programe, ki jih vodi strokovno usposobljen ka-

der, tudi družinske člane na vidu prizadetih, je še dodal Miljavec: "Rehabilitacija je tudi desetletno likovno ustvarjanje naših slikarjev in ljubiteljev umetniškega izražanja – letos so to počeli v impresivnem miljeju, na 2.200 metrih Kaninskega pogorja. Program rehabilitacije naših slepih in slabovidnih vključuje tudi ukvarjanje z zeliščarstvom – od pridelave, izdelkov do kulinarčne obdelave. Poseben poudarek namenjamo zadnje desetletje dostopnosti v prostoru, v smislu odpravljanja gradbenih ovir, in še posebej dostopnosti do storitev in informacij".

V novogoriškem društvu slepih in slabovidnih se lahko pohvalijo tudi z zglednim partnerskim sodelovanjem z lokalnimi skupnostmi in drugimi deležniki. Poleg tega so v zadnjih letih vzpostavili uspešno vez z gospodarstvom v regiji oziroma na Severnem Primorskem. Navsezadnje društvo združuje članstvo iz vseh trinajstih severno-primorskih občin in šteje 230 članov.

Na slovesnosti ob 70-letnici MDSS Nova Gorica so se za vzorno in uspešno sodelovanje zahvalili partnerjem in vsem, ki društvo nesebično podpirajo in mu pomagajo pri uresničevanju njegovega poslanstva. Za pogostitev obiskovalcev slavnostne prireditve pa so skrbeli člani društva sami.

Tino Mamič

DALMATINO

5

Krik zahvale

Zaljubljenost in ljubezen z leti ugasneta. Spremenita se v pripadnost, povezanost, tudi neločljivost. Tako govorijo ljudje. Tudi psihologi. Celo veliki psiholog, čigar dela danes, žal, kot da gredo na račun sodobne psihoterapije v pozabo, Anton Trstenjak, je pisal v tem slogu.

S to tezo se večina strinja. A ne vsi. Meni se zdi bolj prepričljiva neka druga zgodba. Neke drugo pričevanje. To je zgodba o paru, katerega ljubezen je kljub smrti večna. Ostala je namreč z umetniškimi besedami za večno ubesedena. "Krik zahvale Vsemogočnemu, da naju je ustvaril moškega in žensko ..." Citat je iz romana Jutri čez Jordan. Ja, ne le literatura, tudi ljubezen je umetnost. Ljubezen dveh umetnikov je potemtakem dvojna umetnina. Zora Tavčar in Alojz Rebula. Pričevalca ljubezni. Dokaz, da se ljubezen z leti ne ohladi.

Verjetno nismo povedali nič kaj posebej novega. A vendar je to treba večkrat ponoviti, da ono zgornjo, prvo trditve vsaj malce omajamo.

Plasti ljubezni

Rebula postavlja ljubezen na piedestal od samega začetka. Od Devinskega sholarja, prvega romana. Sam sem to opazil nekoliko kasneje, kakopak. Rebulo sem zares spoznal, ko mi je profesor slovenščine, pokojni Branko Melink, v semenišču (takrat se je, kako smešno za današnji čas, ustanova imenovala Srednja verska šola) naročil seminarsko nalogo o krščanskem in poganskem svetu knjige V Sibilinem vetru. Takrat sem začel požirati njegove knjige. Danes jih imam doma vse, vključno z zborniki; manjka mi le nekaj prevodov.

Že kot najstnik sem bil navdušen nad njegovim opisovanjem ljubezni. Čeprav sem razumel vse le površinsko. "Krik zahvale Vsemogočnemu, da naju je ustvaril moškega in žensko ..." Takrat mi je stavek zvenel zelo platonsko.

Vedenje se je z leti poglobljalo in dopolnjevalo. Ljubezen nima samo treh odtenkov (philia, agape, eros), ampak nešteto plasti, ki so zlepljene ena na drugo. Pravzaprav mi je z leti pisateljeva misel o ljubezni postajala vse bližja in bližja. Po slovesu od mladosti sem jo doumel v povsem novih pomenih.

Velikokrat se namreč počutim nelagodno, ko v moških pogovorih poslušam "kласične" stavke o soprogah. Ne pristajam namreč na logiko koledarjev iz avtomehaničnih delavnic. Ti koledarji ali pa fotografije nagib v rumenem tisku ali hollywoodski stereotipni prizori nočnih uric po vsakem prvem zmenku nas prepričujejo, da je ljubezen plehka, spolnost pa le še šport. A to nikakor ni res. Ljubezen ni enoplastna. In pika. S klicajem na koncu!

Ljubezen z leti raste. V tem času, ko družino mnogi skušajo obsoediti na smrt, je zato izrednega pomena sporočilo o ljubezni med zakoncema, ki z leti raste. V tem sta Zora Tavčar in Alojz Rebula vsem za zgled. Tavčarjeva je v dvojnem intervjuju (2009) povedala:

"Včasih se vprašava, ali sva normalna, saj vsi govorijo, da se ljubezen z leti ohlaja in spreminja v prijateljstvo in gre potem vse navzdol. Nama pa se zdi, da je ravno obratno. Sedaj ko ni otrok, imava več časa zase, bolj se razumeva. Starejša sva, bolj se poznavata, čeprav se tudi boji-va, koliko časa bova še skupaj, koliko časa bo ostala dvojina".

Kar je o ljubezni, o tako imenovani teologiji telesa, v suhoparnem jeziku pisal Janez Pavel II., je v razumljivem in umetniškem jeziku pisal Alojz Rebula. Vse je povzel v enem stavku: "Krik zahvale Vsemogočnemu, da naju je ustvaril moškega in žensko ...". Tudi nama s soprogo. Ki sem jo, Primorec Kranjico, prvič objel, tako kot Rebula, na Ljubljanskem gradu. Bilo pa je to aprila, ne maja, a vendar je letni čas tako podoben, da z izjemnim užitek berem Rebulove omembe tiste klopce v parku. "Bila je nedelja. Bilo je popoldne. Zame se je začel svet. Zvezde so vstajale".

Tavčarjeva je v intervjuju dodala: "V neki knjigi je dogodek tudi opisal, čeprav ni bilo napisano niti pol tako lepo, kot je bilo v resnici. In potem sva hodila opijanena od ljubezni". Pa jo je Rebula, muza, začel se, hitro prekinil: "No, ni se treba spuščati prav v podrobnosti".

Nakladam. En stavek bi bil namreč že dovolj: "Krik zahvale Vsemogočnemu, da naju je ustvaril moškega in žensko ...".

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (14)

Prvega novembra obhajamo kristjani že več kot 1200 let praznik Vseh svetih, saj so že od začetka krščanstva ver-

niki praznovali godove posameznih apostolov in mučencev, v času pa je število svetnikov tako naraslo, da ni bilo več mogoče se spominjati vsakega posebej v bogoslužju. Na praznik vseh svetnikov naj bi se spomnili na vse svetnike, ki jih med letom v čaščenju opustimo. Za vse navadne ljudi pa je ta praznik skupni veliki dan vere, upanja in ljubezni, priložnost, da se spomnimo predvsem naših dragih rajnih, naših malih, preprostih, navadnih ljudi. Spominjamo se naših mater in non, ki so celo življenje namenjale svojim otrokom in družinam, naših mož, ki so s trudom služili kruh in so s svojimi žuljavimi rokami znali tudi nežno pobožati svojega otroka po obrazu. Spominjamo se tudi številnih mladih in otrok, ki jih je Bog predčasno poklical k sebi, pa tudi bolnih, zapuščenih, tistih, ki so bili vajeni trpljenja in so končno našli odrešenje v nebesih. Za vse nas in za tiste, ki so živeli v enakem svetu kot mi, so bili Vsi sveti zelo pomemben praznik. Od nekdaj je pri nas navada, da 1. novembra obiščemo grobove pokojnih, jih okrasimo s cvetjem in na njih prižigamo sveče. Tudi v preteklosti je bila zjutraj maša, pri kateri so peli in molili za rajne, popoldne, navadno ob 15. uri, sta bili še molitev in procesija na pokopališče. Vsi so molili, cerkveni zbor je lepo pel, vsak je šel k družinskemu grobu, se tam pridružil drugim sorodnikom in čakal, da je prišel mimo župnik, ki je vsak grob posebej blagoslovil. Grobovi so bili v preteklosti okrašeni na preprostejši način, s krizantemami, ki so jih gospe gojile v domačem vrtu, in z eno ali kvečjemu dvema svečkama. Krizanteme so gospodinje presajale maja, med poletjem so poganjke skrbno čistile, da so iz rastline pognali lepši cvetovi, in pred prvim mrazom so jih skrbno pokrile z najlonom, da jih slana ne bi pokvarila. Pred praznikom so najlepše krizanteme prodale na "placu" v Gorici ali Gradišču, tiste manj lepe so podarile sosedom in prijateljem za grobove njihovih najbližjih. Gospe so cvetje gojile z veliko ljubeznijo, izbirale so sadike različnih barv in z veseljem preizkušale nove sorte. Če je bilo meseca oktobra posebno mraz, so rože pobrale že pred praznikom in jih spravile na toplo, da so se cvetovi popolnoma razprli. Po popoldanskem obredu na pokopališču med krizantemami so otroci hodili "pomagat moškimi zvoniti", zvečer pa so se vrnili, da bi opazovali lepo gorenje svečk: pravili so, da, če je plamen pokončen, pomeni, da je pokojni-

kova duša že v nebesih, če pa plamen nemirno plapolja, je duša še v vica. Doma so žene v kozarec nalile vodo in olje ter vanj dale tudi "dušco", ki so jo prižgale in postavile na okno, da je gorela za vse rajne. Nekoč so ljudje verjeli, da se 1. novembra ponoči pokojni res vračajo na zemljo med žive na obisk in lučka na oknu jim je bila v pomoč, da so našli pot do svojega doma. Na ta veliki krščanski praznik so morali ljudje ostati doma, šli so lahko samo v cerkev in na pokopališče, prepovedana sta bila smeh in zabava, kvečjemu so lahko obiskali sorodnike in šli z njimi do grobov. Ko so se premraženi vrnili s pokopališča, so po domovih pekli kostanj in pili čaj ali rebulo. Kostanj so pekli na "špargertu" v posebni ponvi, katere dno so preluknjali z žeblijem, v pričakovanju na obiske pa so gospodinje zjutraj spekle kruh s črnim, dišečim,okusnim domačim grozdem, sorte "amerikana" (ponekod znano kot "izabela"). V nekaterih vaseh so namesto kruha na ognjišču ali pozneje "špargertu" pekli pogače, pri nas pa je bila navada peči kruh s tem grozdem, ki so ga vsi imeli doma. To je bil zelo aromatičen kruh iz rdeč-modrega namiznega grozda z debelimi jagodami, ki so ga uporabljali za vino, sokove in marmelade. Grozdje amerika-na je še danes od-porna trta, ker ne potrebuje škropljenja in je ne napadajo bolezn, je trta, ki so jo

nekoč uporabljali za brajdo, latnik. Grozdi te sorte so na latniku ostali do zime ali vsaj do praznika Vseh svetih, kruh z grozdem pa so gospe podarile tudi otrokom, ki so od hiše do hiše hodili po "vahtič".

KRUH Z GROZDJE AMERIKANA

Sestavine:

700 g moke, 1 žlička soli, 25 g kvasa, 1 limona, 50 g masla, 1/4 litra z vodo razredčenega mleka, 50 g sladkorja, približno 400 g grozda.

Priprava:

V lonček vlijemo 20 ml mlačnega mleka, dodamo mu 2 žlički sladkorja in kvas, dobro premešamo, da se kvas raztopi, in pustimo vsaj 15 minut, da vzhaja. V drugo, večjo posodo damo ostalo mleko, sladkor in maslo. Moko dodajamo počasi, nato še sol in zribano limonino lupinico. Testo dobro vnetemo, mešamo toliko časa, da postane masa lepo gladka, nato razdelimo na dva hlebčka in pustimo, da vzhaja vsaj eno ali eno uro in pol. Testo potem z rokami malo razširimo, nanj pa posujemo pomokane grozdne jagode, ki smo jih prej razpolovili in iz katerih smo pobrali peške (nekoč so pustili jagode kar cele). Tako raztegnjeno testo dvakrat prepognemo in zavijemo v obliko štručke, pustimo, da vzhaja še eno ali dve uri, nato pa približno 45 minut pečemo na 175 stopinj Celzija. Ko se kruh ohladi, ga zrežemo na rezine in serviramo, naj bo za Vse svete ali katerikoli drug dan. Bog žegnaj!

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel

Deset let kreativnega glasbenega (po)ustvarjanja

Z borovsko petje je za naš prostor tradicija, ki tudi v sodobnih časih ni izginila. Že leta razni zborovski sestavi bogatijo in lepšajo trenutke poslušalcev ne samo v lokalnem, ampak tudi v nacionalnem, včasih celo mednarodnem okviru. Velikokrat z občudovanjem zremo na odrasle zbore, ki navdušijo z zrelim, stabilnim in kakovostnim zvokom in mimogrede pozabimo, da so morali pevci, zato da so dosegli to raven, že kot otroci začeti zborovsko udejstvovanje. Prav pred desetimi leti so na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel svojo zborovsko pot začeli sedanji pevci Mešanega mladinskega zbora Emil Komel. Vodstvo takrat še otroškega zbora je bilo v rokah Damijane Čevdek, ki jih je začela uriti v pevskih večerinah. Sledili so prve vaje, prvi nastopi in sodelovanja na različnih prireditvah. Leta so tekla in zbor je ob dobrem vodstvu rasel v kakovosti ter se tudi že začel udeleževati raznih tekmovanj, na katerih je dosegal lepe rezultate. Leta 2012 je zbor, takrat že mladinski, izdal zgoščenko *Šopek najlepših za vas*, na kateri so poslušalci zbrali sadove svojega dela. Leto kasneje je vlogo zborovodje prevzel David

Bandelj in z njim je zbor zaplul v muhasta najstniška leta. Kljub težavam z mutacijo in glasovnim razvojem je delal še z večjo vnemo in ohranjal kakovostno rast. Čas razvoja pa ni minil zgolj v trdem delu, ampak je bil tudi

2014, ko so bili – po besedah zborovodje – še vsi za dve glavi manjši. Na koncertu bo zazvenelo simboličnih deset skladb za deset let zdajšnje zasedbe, ki jo poleg zborovske glasbe družijo tudi navihana prijatel-

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel

Zrešlo je žito

poln veselja in zadovoljstva, predvsem ob dobrih rezultatih, ki so nagradili ves trud. To desetletje bo zbor predstavil na koncertu z naslovom *Zrešlo je žito* v soboto, 3. novembra, v dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 20. uri. Na koncertu bo zbor predstavil tudi svojo novo zgoščenko, po kateri nosi koncert naslov, ki je odraz uspešnega razvoja v skoraj odrasel zbor, saj so na njej posnetki, ki segajo še v leto

jska povezanost. Posebna gostja večera bo sopranistka Nina Kompare Volasko, ki z zborom sodeluje že več časa. Koncert organizira Krožek Anton Gregorčič v sodelovanju s SCGV Emil Komel in je v sklopu projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje* ob 10. obletnici smrti dr. Mirka Špacapana; podpira ga Dežela Furlanija Julijska krajina na podlagi zakona 38/2001.

Jakob Murovec

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (218)

Ameriški slamnik

Ameriški slamnik, *Echinacea*, je prišel k nam iz Severne Amerike. Indijanci so ga poznali in uporabljali kot zdravilno in terapevtsko rastlino. Tako zelo jim je pomagal, da so ga cenili kot sveto zelišče. Iz zapisov je razvidno, da je veliko skupin Indijancev uporabljalo to rastlino v najrazličnejše terapevtske namene. Šamani so ga polagali na pik žuželke in z njim spirali rane ob zastrupitvi. Uporabljali so ga tudi za celjenje ran, celo čaje in tinkture so izdelovali proti zobobolu in prehladu. V Evropi so ameriški slamnik odkrili šele leta 1700, ko so se ustanovile prve evropske kolonije v Severni Ameriki in začele raziskovati lokalno zdravilstvo. Prvi zdravilci so v Evropi uporabljali ameriški slamnik okoli leta 1890 kot čaj za čiščenje krvi in krepitev imunskega sistema. Evropa je to rastlino potrdila kot zdravilno leta 1919. Ta roža raste in krasi tudi moj vrt, vsako leto z veseljem nabiram cvetove, da lahko, ob prehladu, pijem čaj v zimskem in jesenskem času. Indijanci iz Amerike so ameriškem slamniku pripisovali pomen "rože moči in zdravja". Krepi namreč imunski sistem ob sezonskih prehladih in virusnih obolenjih, deluje protivnetno, protivirusno in protibakterijsko.

Pitje čaja ameriškega slamnika svetujem osebi, ki je večkrat prehlajena, ki večkrat letno podleže prehladu, angini, gripi, kašlju; svetujem ji, naj pije pol litra čaja vsak dan en mesec. V pol litra vode damo 2 cvetova slamnika in pustimo vreti 3 minute, potem precedimo, dodamo malo medu in pijemo dopoldan.

Na tržišču je veliko izdelkov iz ameriškega slamnika, tudi homeopatskih. Najbolj pa mi je ljub navaden čaj iz rastline iz domačega vrta. Zakaj?

Ker blag čaj krepi telo, ko je šibko. Vsaka druga močnejša formulacija, tudi če naravna, je velikokrat premočna. Ko telo nima energije (in navadno v veliki večini primerov v telesu imamo pomanjkanje energije), z njo varčuje. Če takemu telesu damo zelišče, ki bo

od telesa terjalo veliko dela, da se iz zelišča sproščajo potrebne snovi, telo tega ne bo storilo. Zato bo to zelišče šlo iz telesa neizkoriščeno. Skratka bo brez učinka. Če pa imamo zelišče v blagi formulaciji, bo le-to nežnejše in spoštljivejše stopilo v telo. Od telesa ne bo zahtevalo preveč dela; dolgoročno to zelišče deluje bolj učinkovito, telo pa prihrani več energije za življenje. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. oktobra 2018, ob 13. uri

Prikrita diskriminacija

Razmišljanje izven črede

Začenjam zapis, za katerega vem, da ga bo marsikdo kritično ocenil in me morda celo zmerjal z rasistom. To seveda nisem. Ljudi ne sodim po barvi kože, niti po političnem prepričanju. Cenim jih zaradi sposobnosti, inteligence, delavnosti, iznajdljivosti in še bi lahko naštevala. Ravno pred dnevi sem se zgražala zaradi delodajalca, menda je bil to lastnik restavracije, ki ni hotel sprejeti v službo temnopoltega dekleta, posvojenke, ki je sicer polnopravna italijanska državljanka. Brez sramu ji je rekel, da ne mara, da bi barva njene kože motila gostov. Tega ne sprejemam, da bi izbirali in žigosali po barvi kože. Da bi človeka ocenili po rasi. Če je bila res samo ta razlog zavrnitve, je to noro, nesramno, nedostojno. A vem, da je dandanes z novicami težko. Dobesedno preplavljajo nas, v njih pa je veliko političnega zavajanja, prirejanja, manipulacij.

Zadnje čase veliko razmišljam o migrantih, ki množično, neustavljivo prihajajo na naš kontinent, ter o našem odnosu do njih. Vsekakor so ljudje ponovno razdeljeni na dva skrajna, nasprotujoča si tabora. Na eni strani so tisti, ki zmerjajo že vsakogar, ki je nekoliko bolj zajezero polti, na drugi tisti, ki verjamejo, da vse te množice, ki prihajajo v Evropo in zahtevajo tu svoj prostor pod soncem, prihajajo z dobrimi nameni, da so čisto vsi nesrečniki, ki so jih doma pestile vojne in lakota in jim moramo

zato ponuditi vse, tudi to menda, česar sami nimamo. Malokoga poznam, ki bi se nekako trezno držal zlate sredine in ne nasedal skrajnim stališčem dveh političnih taborov. Področje, kjer je pač prepovedano razmišljati, in že vsako stališče, ki nasprotuje "uradnemu", takoj postane rasizem, nacionalizem in fašizem. Pred kratkim je desnosredinska uprava v italijanskem mestu Lodi odločila, da morajo starši otrok, ki naj bi bili deležni pomoči pri plačilu hrane in prevozu, pač dokazati, da niso lastniki nepremičnin ali drugega imetja. Menda to predvideva zakon in vem, da je za italijanske državljane, pa tudi za slovenske, nujno, da nimajo ničesar v lasti, če želijo prejemati katerokoli državno podporo. Tujci, seveda, zahtevanega potrdila, da doma nimajo v lasti hiše, stanovanja ali drugega bogastva, niso hoteli ali v nekaterih primerih niso mogli prinesiti, zato naj ne bi bili njihovi otroci več deležni subvencij. Seveda so otroci nedotakljivi in imajo pravico, da rastejo, ne da bi bili za karkoli prikrajšani ali s čimerkoli zaznamovani. In ravno ker je šlo za otroke, so se nekateri širokosrčneži takoj odzvali in v nekaj dneh zbrali več kot 60.000 evrov donacij, ki naj bi tujim otrokom nadomestile subvencije. Pozornost do otrok vsekakor cenim. Nepravilno je, da doraščas z občutkom, da se ti je dogajala krivica, da si drugačen. Tako, denimo, kot je doraščalo veliko pripadnikov slovenske avtohtone

manjšine v Italiji. A je marsikdo na to pozabil. A vseeno, oprostite, imam občutek, da nam je vsa zadeva nekako ušla iz rok, da je v vsem skupaj veliko retorike, veliko idej, ki se niso rodile na domačem zelniku. Res je šlo za

otroke, a vendar si upam reči, da je županja le uvajala strogi italijanski zakon. Tisti zakon, ki za nas, ki smo tu rojeni in tu plačujemo davke, pa so jih plačevali že naši starši in stari starši, vedno in v vsakem primeru velja. Brez vsakega zadržka in, seveda, brez vsakega usmiljenja. Zakon, ko gre za avtohtone državljane, ne pozna usmiljenja. Sama plačujem davek za hišo v Sloveniji, ki sem jo, kot poštena državljanka, ki baje niti ne zna utajevati davkov, prijavila tudi v Italiji. Davek je smešno visok,

predvsem glede na vrednost nepremičnine in imam ga celo za nepravilnega. A zakon je zakon. In pred zakonom bi morali biti vsi enaki.

Prva sem, ki rada pomagam ljudem. Komurkoli. Brez razlik. A občutek imam, da smo nekako pozabili na nas, na naše probleme, na ljudi, ki jih imamo okoli sebe. Kot bi bila moda ali obveznost, da govorimo samo o tujcih. Pa čeprav nekateri izmed njih sploh niso tako revni in tako ne-

Trstu koga, ki bi potreboval hišno pomočnico. Poslala sem sporočilo prijateljici, ki mi je skoraj užaljeno odgovorila, da ne pozna nikogar, ker je ljudem vse težje in tudi ona težko shaja s pokojnino, tako da bi se, če bi kdo potreboval pomoč, sama prijavila na delo. Dodala je še, da vsi znanci in prijatelji že težko živijo. In, ko prihajajo položnice in plačuješ še najemnino, se le z veliko odreknanja prebiješ do konca meseca. Zamislila sem se, kepo sem začutila v grlu. Tudi mene je strah prihodnosti. Obenem čutim, da so upokojeenci, starejši, osamljeni nekako na robu vsega. Nanje se ne spomnijo niti politiki niti vsi tisti, ki so vedno najglasnejši pri vsakovrstnih protestih in manifestacijah.

Pa ni samo to. Na nekatere diskriminacije so se ljudje navadili in se jih sploh ne zavedajo več. Ko gre za nas Slovence, je skoraj vedno tako. Letos spomladi je bilo slovenski deklici iz Nediških dolin prepovedano, da bi pri birmi molila v slovenščini. Reakcij na dogodek, ki bi se leta 2018 v Furlaniji Julijski krajini sploh ne bil smel zgoditi, je bilo med italijansko in furlansko večino malo. Nihče ni pomislil, kako je to doživljala deklica, kako jo je prizadelo v dno duše. Nihče se ni zgražal, da je šlo tu za otroka, ki so ga ožigosali, za reakcijo, ki ni bila nič manj rasistična in nacionalistična kot reakcija delodajalca, ki ni hotel sprejeti v službo temnopoltega dekleta. O slovenski deklici, ki ni smela moliti v materinščini, ni poročala televizija, niti splet. To pač ni odmev-

na novica in mi Slovenci bi morali biti itak vajeni nacionalizma. Benečani še najbolj. Krivica, ki se je zgodila v Špetru, je bila žal še pred nekaj desetletji tu čisto vsakdanja stvar.

Nasilje in narodnostna diskriminacija pa se lahko izvajata tudi drugače. Na načine, ki so manj zaznavni, manj vidni in gredo skoraj neopazno mimo. Statistične raziskave pravijo, da bo čez dvajset, kvečjemu trideset let Benečija popolnoma neobljudena. Mladi že zdaj odhajajo. Vsi, ne nekateri. Tu ni ničesar, nobene prihodnosti. V posameznih vaseh je le še peščica prebivalcev. Večina jih je starih čez šestdeset let. To je mačehovska država doseglja z načrtovano gospodarsko zaostalostjo, s pomanjkanjem katerihkoli infrastruktur, začeni s cestnimi povezavami, z odrekanjem vsake podpore goratim področjem Nediških dolin in s pomanjkanjem vsakršnih razvojnih načrtov. Denarja in predlogov za razvoj turističnih dejavnosti ni, zaposlitvenih možnosti še manj. O načrtih za izgradnjo novih obrtnih con, podpori mladim podjetjem, finančnih sredstvih za razvoj se tu sploh ne govori. Mladi odhajajo... v bližnja mesta, v tujino. Sicer mladi odhajajo od vsepovsod, a v Benečiji so vasi že popolnoma prazne. Manjšine, ki je tu živela, dejansko ni več. Italija je dosegla svoj dolgoletni cilj: z načrtovano politiko jo je izkoreninila. In prisežem, da nikomur še na misel ne pride, da bi se zgražal nad prikrito diskriminacijo, kateri botruje nacionalizem, ali celo predlagal zbiranje sredstev za pomoč dolinam in vasem, ki tiho usihajo v objemu grmovja in robide.

Suzi Pertot

S 5. strani

"Slika tega, ..."

Tako v njem s časom dozorevata tisto zavedanje in prepričanje, ki ga polagoma vodita do končne odločitve za tisto politično in ideološko opcijo, ki ne zagovarja vključevanja v italijanske politične stranke, ampak samostojno politično nastopanje, ohranjanje slovenske identitete, jezika in naroda kot političnega subjekta.

Marij Čuk je v pričujočem romanu dokazal, da obvlada umetniško govorico, pa tudi posamezne ubesedovalne registre. Jezik prilagaja različnim govornim položajem in je zato večplasten. Še najbolj prepričljiv je v opisih ljubezenskih prizorov in razglabljanju o umetnosti, tam je najbolj lirčen, kar ustreza njegovi pesniški naravi. Tudi sicer je avtor pri uporabi jezikovnih sredstev zelo elastičen, raznolik, pogosto se poslužuje metafor, tudi drznih, samosvojih, in analogij, ki samo občasno delujejo nekoliko nenavadno. Slog je nepogrešljivo njegov, tekoč, gostobeseden, ugaljen, kjer je potrebno tudi nižje pogovorni, vendar nikoli vulgaren. Knjiga kaže nekaj vidnih razlik s prejšnjima dvema, še najbolj je to opazno pri večji enotnosti oblike in vsebine, pa tudi v marsikateri podobnosti, npr. pri obravnavi ključnih političnih vprašanj. V Molku koloradskih hroščev se dogajanje in usode romanesknih likov spajajo v konglomerat dveh različnih pristopov do upovedane realnosti, ta dva pa sta marsikje v tekstu združena na nekoliko vsiljiv način. Poli-

tično nastopanje naših predstavnikov in obeh krovnih zvez, ki naj bi predstavljali interese naše skupnosti, je izraženo na izrazito ironičen, zbadljiv in posmehovalec način. Usoda učitelja, njegove družine in ljubezenske zveze pa teče po paralelnih tirih in je opisana umirjeno, sočutno, s pridržano simpatijo. V Prahu sta obe realnosti prikazani vzporedno, individualna in kolektivna usoda se dopolnjujeta in potekata izmenično in simetrično, avtorjev pristop je sicer kritičen, družbeno angažiran, vendar resen. Skupno obema romanoma je ostro obračunavanje s politično zadržanostjo tistih vrhov zamejske politike, ki jih vodi zgolj dobrikanje ali naseljanje italijanski oblasti in večinskemu delu prebivalstva, ki v naših zahtevah po dvojezičnih tablah in uporabi slovenščine vidijo izzivanje in neustemeljeno zahtevo, češ da živimo Slovenci na ozemlju, ki je bilo od nekdanj, od rimskega cesarstva dalje, če lahko parafraziram Rebulo, italijansko, da nam Italija reže vsakdanji kruh in da naj bomo zato realni, trezni in prilagodljivi, zato naj ne težimo z materinščino in naj govorimo v jeziku, ki ga vsi razumejo, torej italijanskem. V absurdnem pristajanju na tiho asimilacijo postajamo Slovenci vse bolj prilagodljivi, pasivni in brezbrizni, celo poitalijančena imena nismo poslovenili, ravno obratno, nekateri so poitalijančene priimke še dodatno poitalijančili, tako da je danes izvorna oblika praktično nepoznavna. Čukovo vztrajanje pri t. i. zamej-

ski temi ali temi zamejstva, s čimer naj bi ta roman z ostalima dvema sestavljal in zaključeval nekakšno trilogijo, ni in ne more biti naključno. Očitno je, upoštevajoč že omenjene paralelizme in podobnosti s prejšnjima knjigama, da gre za nadvse občutljivo, konfliktualno področje, ki je za avtorja ključnega, življenjskega pomena. Iz besedila pronica na dan neovrgljiva resnica, ki je sicer lahko ne sprejemamo, zanikati pa je ne moremo, ker so to gola, dokumentirana dejstva. Čeprav je na ovitku knjige napisana nič kaj spodobudna, lahko bi rekel celo resignirana misel, da je roman Prah »slika tega, kar smo in kar smo bili, s tem pa nedvoumno kaže na to, kar bomo postali«, ugotavljam, da razumevanje romana in predvsem Ivanove spreobrnitve dopušča možnost drugačne interpretacije, to je možnosti rešitve v ustvarjalnosti oziroma osebni katarzi, ohranjanju vrednot in samopotrjevanju ali drugače povedano, obstaja upanje, da nas bo nekega dne srečala pamet, v nasprotnem primeru, bi danes ne bili zbrani tu in predstavljali nov Čukov roman.

Zakaj naslov Prah, se je spraševal eden izmed govorcev na prejšnji predstavitvi. Če je že res, da literarno delo dopušča več interpretacij, v nasprotnem primeru bi namreč to ne bilo, potem velja isto tudi v našem primeru. Lahko bi bil to nič, lahko bi bil čas, preteklost, lahko je prosojna tančica, skozi katero vidimo realnost drugačno, lepšo ali manj grdo, kot se nam predstavlja, milejšo, zamegljeno, zastrto, komajda slutečo, lahko bi bil spomin ali balzam, ki zdravi rane preteklosti, kdo ve...

GORICA Na kavi s knjigo "Tiha zemlja" Nužej Tolmaierja

Pesemski biseri izpod druge strani Karavank

V sklopu 18. Koroških kulturnih dni Primorskem je Katoliška knjigarna iz Gorice organizirala v četrtek, 25. oktobra zjutraj, res prijetno srečanje "na kavi s knjigo", posvečeno koroški mehki, otožni pesmi in duši. Glavni gost je bil dolgoletni tajnik Krščanske kulturne zveze (od leta 1965 do 2004) in predsednik Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik Nužej Tolmaier; spremljala sta ga tajnica KKZ Zalka Kelih Olip in njen namestnik Martin Kuchling.

Le-ta je, kot odgovoren za publikacije pri KKZ, najprej na kratko predstavil tri druge sveže izdaje. V akciji *Slovenščina v družini* so izdali brošuro s prispevki s povesa v Plešcih septembra 2016, s katero spodbujajo družine, naj otrokom posredujejo naš jezik že od rojstva dalje. Sledi bogat katalog etnološkega muzeja na Kostanjah, edinega takega objekta koroških Slovencev. Najnovejša publikacija pa je zbirka 80 pesmi 80-letne Lenčke Kupper, letošnje prejemnice Tischlerjeve nagrade, z naslovom *Iz škratove krošnjice*; z izvrstnimi ilustracijami jo je opremila Polona Lovšin. Levji delež goriškega srečanja pa je imela najnovejša publikacija Nužej Tolmaierja *Tiha zemlja*, obsežna zbirka ljudskih pesmi iz krajev v bližini Celovca, iz njegove rojstne vasi Radiše in okolice. Zajetna in odlično opremljena

D. Paulin, N. Tolmaier in M. Kuchling (foto dd)

zbirka na 620 straneh prinaša več kot 350 zapisov ljudskih pesmi in obsežno strokovno spremno besedilo; priložene so ji tri zgoščenke, na katerih je posnetih okrog sto pesmi, kar daje projektu še večjo težo. Željo po taki knjigi je Tolmaier nosil v sebi vrsto leto, lahko bi rekli, da gre za njegovo življenjsko delo. Na svoj način ga je "okužil" priljubljeni zborovodja in zbiralec ljudskih pesmi France Cigan. V pogovoru z Damjanom Paulinom je bilo veliko povedanega. Med drugim je prišlo na dan, da bi veliko zbranih pesmi, ki so bile dokumentirane, tvegalo iti v pozabo. "Našel sem dragulje". Zbrane so pesmi iz rokopisnih zapisov in prepisov, gradivo, ki se še danes poje in so ga Tolmaierju zapeli pevci, družine in skupine. Pesmi tvegajo izumreti, če niso zapisane. Ni dovolj, da so arhivi-

rane v skatlah: objaviti jih je treba, da še naprej živijo. Knjiga ne bi nastala brez dragocenih sodelavcev, je poudaril Tolmaier, ki je omenil številne pomočnike, informatorje in druge osebe, ki so pripomogle k uresničitvi kompleksnega dela. Gradivo je zbiral več let in našel res veliko virov. "Nikdar nisem pričakoval, da je naše izročilo z Radiš in iz okolice tako bogato"! V koroških dolinah je veliko pesmi, ki so jih povzeli in priredili mnogi slovenski skladatelji; veliko je tudi domačih pesmi v narečju in kolednic, ki jih poznajo tudi mladi. Iz pogovora s prijatelji iz Koroške je izšlo, da slovensko žal govori le še starejši rod, občevalni jezik je v glavnem nemščina. Slovenščino se učijo v šoli, "a šola še ni vse. Osnova je družina... Če so društvo, fara in župnik, je tudi slovenščina". / DD

S 1. STRANI Predstavitev zbirke zborovskih priredb Hilarija Lavrenčiča

Poklicni glasbenik z ljubiteljsko dušo

Nekaj primernih stihov sta zrecitala Mojca Dolinšek in Marco Brajnik. Goriški zbor in PD Štandrež sta namreč dva izmed številnih partnerjev centra Bratuž, ki je doslej že izvedel več kot polovico napovedanih dogodkov, med njimi pomembno razstavo, srečanja in obiske ter odmevne koncerte v Trstu, Gorici in Čedadu. Vsak od teh dogodkov bo ostal v spominu, je uvodoma povedala predsednica KCLB Franka Žgavec, "izdaja publikacije pa je dokument, ki bo ostal za zgodovino". Doberdob je znan kot "slovenskih fantov grob"; ena izmed prvih priredb glasbenika in zborovodje iz Doberdoba je prav *Oj, Doberdob*. Zato so Lavrenčiču predlagali objavo njegovih priredb ljudskih pesmi, kajti na tak način "v besedi in glasbi ohranjamo in bogatimo ljudsko izročilo". Vsaka nova knjiga ali publikacija prinaša nove poglede, ponuja možnosti za nove projekte, sporoča nekaj, česar prej nismo poznali, "zato je praznik", je poudaril Ban. Ljudska glasba je pomemben del narodove kulture. Svet se je spremenil, petje doma je izpodrinila televizija, ljudsko bogastvo pa se predaja na nove rodove v drugačnih oblikah: petje danes ni več spontano, temveč or-

ganizirano po društvih in zborih, ki ga študirajo in prenašajo med ljudi. Ljudska glasba se tako ohranja v glavnem po priredbah. Skladatelj, ki jih obdela po svojem kompozicijskem znanju, okusu in domišljiji, daje priredbam neko koncertno obliko, s katero ljudske pesmi lahko gredo ne le na preproste domače odre, temveč tudi na koncertne odre ali tekmovanja. To se dogaja glasbi Hilarija Lavrenčiča, saj po njegovih priredbah radi segajo tudi odlični slovenski zbori. V pesmarici se kažejo znanje in izkušnje, ki si jih je nabral s študijem in delovanjem. Diplomiral je kot pianist, nato sklenil študij harmonije, fuge in kontrapunkta, kasneje še kompozicije in dirigiranja, "tako da ima te dejavnosti v mezincu". Njegov pristop

k ljudskim pesmim je zelo spoštljiv, ker citira melodije na podlagi muzikoloških raziskav in jasnega poznavanja ljudske pesmi, je nadaljeval Ban. Po drugi strani vnaša v priredbe "vedno nove in včasih tudi hudomušne, vsebinsko poglobljene glasbene situacije". Dobro pozna glasovne značilnosti pevcov in zbora kot celote. Zanj je značilno, da skuša dati vsem glasovnim skupinam neke "logične melodije, ki se prepletajo v kontrapunktičnih ali polifonskih prehodih". Živahen in res zanimiv je bil pogovor med dvema izkušenima glasbenikoma in dirigentoma. Lavrenčič je nad 30 let zaposlen v Verdijevem gledališču v Trstu: začel je kot korepetitor pri baletnem ansamblu, nato je postal

J. Ban in H. Lavrenčič 24. oktobra v KC Bratuž v Gorici (foto dd)

odrski korepetitor; nekajkrat je naneslo, da je bil v Verdiju tudi odrski dirigent. Na vprašanje, koliko mu vse to pomaga, je odgovoril, da je njegovo pisanje zlasti sad dolgoletnega vodenja zbora; v opernem gledališču je namreč "drugačen glasovni razpon, drugačna je barva". Profesionalnost v marsičem tudi pomaga, zanj pa je pomembnejši osebni okus. Hilarij danes pogreša spontano ljudsko petje. Kot ljubitelj Benečije in po-

hodov se rad spominja, kako je v koči na Matajurju pred leti "čisto slučajno" srečal nekaj prijateljev, bili so "slučajno muzikalno prideni": ob vinu in kostanju so peli. "To mi je ostalo: način, ritem, harmonija". V novi zbirki, ki obsega 14 priredb, so štiri beneške pesmi. Ko Hilarij prireja pesmi, ustvarja tudi navpične akorde, ki "imajo posebno barvo in so gosti"; tako posreduje višek sporočila pesmi, je še dejal Ban. To je sinteza avtorjevega okusa, študija in gledanj. Rad išče posebne harmonijske kombinacije, disonance so redke. "V beneških pesmih melanholija ne pozna trdote". Lavrenčič je odločno zatrdil: "Naj bo jasno, nisem skladatelj! Kar delam, je čisto ljubiteljsko, skušam pa delati profesionalno. To delam, ko imam kaj časa in volje, gotovo ne osem ur dnevno". Njegove priredbe so v glavnem enostavne.

Težava je lahko v tem, da so nekatere pisane za osem glasov in je torej treba imeti dovolj pevcov. Nekatere pesmi imajo morda kakšen bolj zahteven razpon ali barvo. Na splošno pa povprečen zbor vsako prebere kar hitro, tudi v eni uri; da pa pesem pride do izraza, je potrebnih dosti več ur. To je morda največja težava. Pa še to: te pesmi je treba peti, kot so nekdaj peli, na pamet, je dejal Lavrenčič. "Če ne buljiš v note, temveč nekaj znaš, boš nekaj lažje povedal". Knjigo je treba imeti, brez nje ne moremo nič. Ko pa note obvladaš, jih je treba dati h kraju. "To se mi zdi tako enostavno, in vendar očitno ni tako".

Pri pisanju je Hilarij pozoren na ljudski melos. Če greš preko te meje, bo "skladba lahko tudi zanimiva, bo pa izgubila dušo". Da doseže, kar hoče, mora skladbo včasih spraviti v predal ter jo šele po nekaj dneh spet vzeti v roke in dodelati. Vsekakor gre za ljubiteljsko dejavnost z velikim znanjem, je poudaril urednik zbirke. Ob koncu prijetnega srečanja je Franka Žgavec še povedala, da je pesmarica uporabna tudi za tiste, ki ne poznajo slovenskega jezika, saj vsebuje italijanske prevode različnih besedil in tudi navodila za izgovarjavo. "Hilarij zna dodati nekaj svojega, njegove pesmi radi pojejo tudi drugi zbori, ker so dobro pisane: dobre so ne le za uho, temveč tudi za dirigente in pevce". Zaradi tega je "zelo dragocen. Kar je napisal, je izredno dobro napisal"! S priručnimi besedami je še dejala: "Iskrena hvala Hilariju, ker je za naš center Bratuž, za naše ustanove in našo sredino veliko naredil... On je bil in je še vedno duša našega skupnega, glasbeno-gledališkega delovanja". Zbrano občinstvo je njene besede potrjalo z dolgim in toplim aplavzom.

Danijel D.

Dne 29. oktobra so zbirko predstavili v občinski dvorani v Ronkah; pel je MePZ Hrast (foto dp)

Kaj se dogaja v občini Devin - Nabrežina? (2)

Odnosi med občinsko upravo in upravitelji Sosljanskega zaliva

V odgovoru je podžupan Walter Pertot izjavil, da je omenjena razsodba del postopkov, ki se potekajo (zelo verjetno je mislil na pogajanja med upravo, ki ji pripada, in družbami lastnicami Sosljanskega zaliva s Portopicolom vred – o tem nekaj več v nadaljevanju). Vsekakor velja poudariti, da je občino pri vseh omenjenih postopkih uspešno zastopal odvetnik Roberto Maggiolo. Povedati je treba tudi, da je družba Serenissima SGR vložila priziv na razsodbi št. 360 in 361 na drugostopenjsko davčno sodišče, tj. na Deželno davčno komisijo. Po vsem povedanem je nekoliko čudno, da je sedanja občinska uprava v proračun za leto 2018 uvrstila med prihodke del vsote, ki naj bi jo po razsodbah št. 360 in 361 Pokrajinske davčne komisije morala prejeti od Serenissime SGR. Toda okoli 20. julija letos je uprava županje Pallotta objavila v zelo tehničnem jeziku napisano sporočilo, s katerim je v bistvu obveščala, da bo občina skušala z družbami, ki so bile ali so lastnice Sosljanskega zaliva, poiskati tudi izvensodno poravnavo spora zaradi neplačanih nepremičninskih davkov in da je v tako občutljivih okoliščinah vsak netehnični in tudi politični poseg neumesten. Malo več kot dva tedna pozneje pa sta bila sprejeta uvodoma omenjena sklepa št. 86 in 87, s katerima se v bistvu desnosredinska občinska uprava na ne ravno eleganten način odreka sodelovanju z zadrugo Rete sociale tributari in z njenim odvetnikom Robertom Maggiolom, ki je, naj bo ponovljeno, občino trikrat popeljal do zmage v tožbah z družbami lastnicami Sosljan-

skega zaliva s Portopicolom. Tu se poraja nekaj vprašanj. V sklepu št. 86 navedeni razlogi za ugotovitev ničnosti dogovora med upravo župana Kukanje in omenjeno zadrugo z odvetnikom Maggiolom vred niso vsi tehtni. Tako očitek, da zadruga iz Brescie npr. ni zaposlila nekaj krajevnih delovnih moči, kot je bilo to tako ali drugače določeno v pogodbi z upravo

Foto A. Breclj

župana Kukanje, ne drži. Dalje: Občina je šla trikrat skozi sito davčne komisije in čuditi se je, da sodišče samo in odvetniki Serenissime ter drugih družb, ki razpolagajo ali so razpolagale s Sosljanskim zalivom, niso odkrili nobenega razloga za ničnost omenjene pogodbe, saj je isto občino v tem sporu vendar vedno zastopal odvetnik Maggiolo. Da je te hibe ugotavljala (sredi poletja!) sedanja desnosredinska občinska uprava skupno s takratno občinsko tajnico, je precej bizarno. In še: če bi se ugotovila ničnost dogovora, kaj bodo počeli drugi posamezniki in tvrdke, katerim so bile tudi vročene

odmerne odločbe v zvezi z opažanji zadruge iz Brescie in so na podlagi teh poravnali svoje račune z občino? Dalje: kaj se v sklepu št. 87 zato preklicuje pooblastilo za zastopanje občine omenjeni zadrugi in zlasti odvetniku Robertu Maggiolu samo v primeru obravnave v zvezi s sporom zaradi plačevanja nepremičninskih davkov ICI-IMU med občino in Serenissimo SGR? In končno: kaže, da je bila spomladi deželna davčna komisija namenjena zavrnuti drugostopenjski priziv Serenissime in spet razsoditi v prid občini. Kaj se je zgodilo, da se je menda tedaj postopek zelo, zelo upočasnili? Je treba iskati odgovor v komunikaciji občinske uprave z dne 20. julija letos?

V tej zgodbi je v igri nekaj milijonov evrov. Leta 2010 je Občina že šla lastnikom Sosljanskega zaliva in Portopiccola močno na roko. Ne bi bilo prav in niti pravično do drugih občanov-davkoplačevalcev, da bi se to zgodilo še drugič. Na to je javno opozorila stranka SSK, tudi lista Občanov za Zaliv. Kje pa so ostale stranke, predvsem povsod glasno Gibanje 5 zvezd? Ne more biti, da, kdor razpolaga z uigrano ekipo odvetnikov, lahko zavlačuje sodne in podobne postopke v nedogled in v bistvu počne, kar navadnim državljanom še zdaleč ni dano. In to prav lahko velja za Serenissimo SGR, ki vedno bolj deluje v okviru velike finančne družbe Centrale Finanziaria Generale pod upravo vplivnega gospodarstvenika Giancarla Elia Valoria (sicer nekaj časa člana lože P2), in tudi za družbo Rilke SRL, ki je zdaj pod nadzorom gradbenega velepodjetja Rizzani de Eccher. Le-to je turistično naselje Portopiccolo pravzaprav zgradilo in njegovo odprtje je bilo leta 2014.

Aleš Breclj
Za podatke v članku se moram zahvaliti zapisom Devinčana Fulvia Zollie, pričevanju Igorja Gabrovca, deželnega svetnika SSK, in predvsem pričevanjem Lorenza Corigliana, nekdanjega odbornika za proračun občine Devin-Nabrežina.

Z 8. strani

Srce parajoče slovo

To trpečo dušo, ki ne zna izreči nobene ostre ali žaljive besede in nič ne očita ljubljenu, da jo je zapustil in jo pahnil v obup in celo misel oz. poskus samomora, je Helena Peršuh izjemno plastično prikazala z vsem telesom,

Foto SNG Nova Gorica / Peter Uhan

mimiko, gibi, tako da je protagonistka zaživela pred gledalci v vsej razgaljeni bolečini. Intenzivno je stisko izrazila tudi z otenki glasu, ki je skušal zadušiti jok. Res subtilno je znala izpovedati, kako je protagonistka svoje življenje osmislila z ljubeznijo do človeka, v katerega se je zaljubila in ga še neizmerno ljubi; še zmeraj hrepeni po njegovi bližini. Te pa ji seveda ne more priklicati telefon, ki ji ustvarja le iluzijo, da je njen ljubi še zmeraj pri njej. Nič mu ni zamerila, da jo je pustil. Hvaležna mu je za vse trenutke sreče, ki ji

jih je podaril, čeprav zdaj obstaja samo tisto zadnje upanje, da ga bo še enkrat slišala po telefonu. Tista telefonska žica je še zadnja vez, ki ju veže, zato nestrpnost čaka na klic in se boji, da ga ne bo ali da se bo prekinil zaradi slabih zvez. Zato so v tistih njenih živčnih klicih *halo ... halo ... halo* zaobjeti vse njeno pričakovanje pa tudi tesnoba, ki oklepa njeno srce, in bojazn, da se bo zveza prekinila ... in da se bo razblinil njegov glas. Ko se pogovarja z njim, mu skuša prekriti svojo bolečino, da bi ga ne vznemirjala. Nikdar ne bi želela prekiniti pogovora z njim, ko obuja lepe trenutke in se boji odložiti slušalko, saj bi to njej pomenilo "pogrezniti se v temo". Brez njega ji manjka zrak, je kot riba brez vode. Tista telefonska žica je vse, kar ju še povezuje, zato se je oklepa z vsemi močmi. Njene duševne muke so skeleče, a ob koncu se izkaže tudi ves njen pogum, ko prosi ljubljenega, naj prekine telefonsko zvezo, medtem ko sama vedno tiše vzdihuje *ljubim te ... ljubim te ... ljubim te*.

Lepo razmerje, srečna pravljica se je zanj končala, ostaja le praznina v trpki realnosti, ki bo vsak dan bolj boleča ...